

รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร
กับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุฎิบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่
ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

DRIVEN MODEL FOR MANAGING EDUCATION TO IMPROVE QUALITY OF LIFE BASED ON
ENVIRONMENTALLY – FRIENDLY APPROACHES TOWARDS THE SUCCESS OF THE
DISTRICT LEARNING ENCOURAGEMENT CENTER

BORWORNSAK CHUTINTHARASRI

A Dissertation Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Doctor of Philosophy Degree in Educational Administration
May 2024

Copyright 2024 by University of Phayao

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่
ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ของ บวรศักดิ์ ชูตินทราศรี

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขุฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทิว)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาภรณ์ ภู่วัฒนกุล)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ดร. ธารินทร์ รसानนท์)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
ผู้วิจัย:	บวรศักดิ์ ชูตินทราศรี, วิทยานิพนธ์: กศ.ต. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2567
อาจารย์ที่ปรึกษา:	รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาภรณ์ ภู่วัฒนกุล
คำสำคัญ:	การจัดการศึกษา, คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และ 2) เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ กลุ่มตัวอย่างคือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ 240 ศูนย์ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis: MRA) แบบขั้นตอน (Stepwise) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ระยะที่ 2 สร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินเพื่อปรับปรุงรูปแบบจำนวน 7 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบจำนวน 7 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่าเครือข่ายความร่วมมือ และนโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ร้อยละ 63.9 ($R^2 = .639$) และการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (SEM) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2. รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยปัจจัยนโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และปัจจัยเครือข่ายความร่วมมือร่วมกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ระดับ ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผลการประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การขับเคลื่อนโดยนโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมากที่สุดทุกขั้นตอน ส่วนการขับเคลื่อนโดยเครือข่ายความร่วมมือมีความเหมาะสมมากที่สุดทุกขั้นตอน แต่ในขั้นตอนการให้ข้อมูลข่าวสารและขั้นตอนการปรึกษาหารือมีความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมากที่สุด ขั้นตอนการเข้ามามีบทบาทมีความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมาก ขั้นตอนความร่วมมือมีความเป็นไปได้สูงสุดในระดับปานกลาง และขั้นตอนการเสริมอำนาจมีความเป็นไปได้สูงสุดในระดับน้อย

Title: DRIVEN MODEL FOR MANAGING EDUCATION TO IMPROVE QUALITY OF LIFE BASED ON ENVIRONMENTALLY – FRIENDLY APPROACHES TOWARDS THE SUCCESS OF THE DISTRICT LEARNING ENCOURAGEMENT CENTER

Author: Borwornsak Chutintharasri, Dissertation: Ph.D (Educational Administration), University of Phayao, 2024

Advisor: Associate Professor Dr. Sakchai Nirunthawee Co–advisor Associate Professor Dr.Kosol Meekun Assistant Professor Dr.Vipaporn Poovatanakul

Keywords: Education management, Quality of life based on environmentally – friendly, District Learning Encouragement Center

ABSTRACT

This research aimed to: 1) To study the causal factors of driving education management to improve quality of life based on environmentally – friendly approaches towards the success of the District Learning Encouragement Center. And 2) To develop and evaluate the model for managing education to improve quality of life based on environmentally – friendly approaches towards the success of the District Learning Encouragement Center. The research was divided into 2 phases: Phase 1 : study the causal factors of driving education management to improve quality of life based on environmentally – friendly approaches towards the success of the District Learning Encouragement Center. The sample group was 240 District Learning Encouragement Center. Data were collected using questionnaires. Data were analyzed by descriptive statistics: mean, percentage, standard deviation and inferential statistics: Stepwise Multiple regression analysis (MRA) and Structural Equation Modeling (SEM). Phase 2 : develop and evaluate the model by 7 experts evaluated to improve the model and 7 qualified individuals assessed the appropriateness and feasibility of the model. The results showed that: 1. Results of causal factor analysis by using the MRA method, it was found that the cooperation network and policies of the District Learning Encouragement Center together, they influence the managing education to improve quality of life based on environmentally – friendly approaches towards the success of the District Learning Encouragement Center accounting for 63.9% ($R^2 = .639$). Furthermore, the results of the Structural Equation Modeling (SEM) indicated that consistent with empirical data. 2. The model based on the concept of Participative Management with 5 levels. The most experts agreed with the model created by the researchers. And the evaluation of the model by qualified individuals found that driven by the policies of the District Learning Encouragement Center has the highest level of appropriateness and feasibility in every step. Driven by the cooperation network It was most appropriated in every step. But the results of the feasibility evaluation found that: the "To Inform" steps and "To Consult" steps were at the highest level. The "To Involve" steps were at the high level. The "To Collaborate" steps were at the moderate level and the "To Empower" steps were at the low level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี อันมาจากความเมตตาและความกรุณาอย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ และ ประสพการณ์ในทุกด้าน รวมถึงได้ให้คำแนะนำในการทำวิจัย ซึ่งท่านได้คอยกระตุ้นเตือนและ ติดตามกระบวนการทำวิทยานิพนธ์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความใส่ใจด้วยความรักและความหวังดีต่อลูกศิษย์ทุกคน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาภรณ์ ภูวัฒนกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี สังข์ศรี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ ดร. ชารินทร์ รसानนท์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหาร ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ประเมินรูปแบบ ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่าน เป็นผู้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมการทำวิทยานิพนธ์ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาระดับคุณวุฒิพร้อมทั้งได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มเติมให้ วิทยานิพนธ์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนอำนวยความสะดวกและสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้วิจัย ทำงานนี้ได้สำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร ข้าราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหาร ข้าราชการกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดจนครูและบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม รวมถึงการอำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้าน ให้ผู้วิจัยทำงานนี้สำเร็จ

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ที่เป็นแรงใจสำคัญในการศึกษาทุกระดับ และมีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่าน ตลอดจนพี่น้องร่วมงาน และเพื่อน ๆ และกัลยาณมิตร อันเคารพรักทุกท่านที่ให้อกำลังใจทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นตั้งใจ และเพียรพยายาม วิริยะ อุตสาหะ ในการศึกษาต่อจนประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยพะเยาที่ได้มอบทุนสนับสนุน การทำวิทยานิพนธ์ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำถามในการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทบาทการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ.....	12
สิ่งแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	23
นโยบายและแผนระดับชาติด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	31

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม.....	39
ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	54
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	71
ระยะที่ 2 สร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	79
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
สัญลักษณ์และอักษรย่อทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	83
อักษรย่อที่ใช้แทนตัวแปร.....	84
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1	84
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 2.....	98
บทที่ 5 บทสรุป.....	123
สรุปผลการวิจัย	124
อภิปรายผลการวิจัย	127
ข้อเสนอแนะ.....	136
บรรณานุกรม	138
ภาคผนวก	149
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC).....	150

ภาคผนวก ข	รายนามผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงรูปแบบ	150
ภาคผนวก ค	รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ	151
ภาคผนวก ง	แบบประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือ IOC ของผู้เชี่ยวชาญ	152
ภาคผนวก จ	แบบสอบถามการวิจัย	168
ภาคผนวก ฉ	แบบการสัมภาษณ์ขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงรูปแบบการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	177
ภาคผนวก ช	แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อนการ จัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	179
ภาคผนวก ซ	ผลการวิเคราะห์ความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดย โปรแกรมสำเร็จรูป	188
ภาคผนวก ฌ	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา (Content Validity).....	193
ภาคผนวก ญ	สรุปผลการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามการวิจัย	208
ภาคผนวก ณ	เอกสารรับรองโครงการวิจัย	217
ภาคผนวก น	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล	218
ประวัติผู้วิจัย		221

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือวิจัยและผลลัพธ์ของงานวิจัย	69
ตาราง 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างศูนย์ส่งเสริมเรียนรู้อำเภอจำแนกตามขนาด	73
ตาราง 3 วิเคราะห์อำนาจจำแนกและความเที่ยงของแบบวัด (n=30).....	76
ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	85
ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลที่ได้รับรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย	87
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการ เรียนรู้อำเภอ โดยภาพรวม (n=240)	88
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้อำเภอ โดยภาพรวม (n=240)	89
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยภาพรวม (n= 240).....	89
ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร.....	91
ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (MRA) แบบขั้นตอน (Stepwise) แสดงอิทธิพลของ กลุ่มปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	93
ตาราง 11 เกณฑ์การพิจารณาการตรวจสอบค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างตามข้อมูลเชิงประจักษ์	95
ตาราง 12 ผลการตรวจสอบโมเดลสมการโครงสร้างเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาดัชนี ความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) และค่าสถิติตามข้อมูลเชิงประจักษ์	96

ตาราง 13 แสดงอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปร
ที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จ
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ98

ตาราง 14 แสดงร่างรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็น
มิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้วยแนวคิดการบริหารแบบ
มีส่วนร่วม.....99

ตาราง 15 จำนวนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามคุณลักษณะพื้นฐาน (n=7)..... 102

ตาราง 16 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงรูปแบบ 103

ตาราง 17 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ปัจจัยนโยบาย
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (n=7).....116

ตาราง 18 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแปรต้นปัจจัยภายใน.....208

ตาราง 19 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรต้น ปัจจัยภายใน
ประเด็น บรรยากาศองค์กร208

ตาราง 20 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรต้น ปัจจัยภายใน
ประเด็น นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ209

ตาราง 21 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรต้น ปัจจัยภายใน
ประเด็น สภาพะการทำงานของบุคลากร 210

ตาราง 22 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแปรต้นปัจจัยภายนอก.....211

ตาราง 23 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรต้น ปัจจัยภายนอก
ประเด็น สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่.....211

ตาราง 24 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรต้น ปัจจัยภายนอก
ประเด็น เครือข่ายความร่วมมือ 212

ตาราง 25 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรต้น ปัจจัยภายนอก
ประเด็น นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้านสิ่งแวดล้อม.. 213

ตาราง 26 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแปรตาม การจัดการศึกษาเพื่อ
สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
..... 214

ตาราง 27 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรตาม ปัจจัย
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์
ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประเด็น ประสิทธิภาพการดำเนินงาน 214

ตาราง 28 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรตาม ปัจจัย
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์
ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประเด็น การบรรลุเป้าหมาย 215

ตาราง 29 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรตาม ปัจจัย
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์
ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประเด็น ความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม..... 216

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
ภาพ 2 โครงสร้างหน่วยส่งเสริมการเรียนรู้.....	15
ภาพ 3 ความเชื่อมโยงของภารกิจกรมส่งเสริมการเรียนรู้กับยุทธศาสตร์ชาติ.....	16
ภาพ 4 แผนภูมิแสดงการถ่ายทอดเป้าหมาย	34
ภาพ 5 แผนภูมิแสดงการถ่ายทอดเป้าหมายลงสู่การปฏิบัติ.....	35
ภาพ 6 ระดับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม	59
ภาพ 7 กรอบแนวคิด ระยะที่ 1	68
ภาพ 8 กรอบแนวคิด ระยะที่ 2.....	69
ภาพ 9 ผลการตรวจสอบโมเดลสมการโครงสร้างของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ .97	
ภาพ 10 ภาพรวมของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ.....	127

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ให้พสกนิกรของพระองค์ เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ดังในปฐมบรมราชโองการในระหว่างพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระปรีชาญาณแต่ละด้านเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาชาวโลก ทำให้หลายหน่วยงานทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลระดับโลกจำนวนมาก โครงการแก้ปัญหาตามแนวพระราชดำริทั้งหลายล้วนปูทางสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง และขออน้อมนำพระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2532 ซึ่งเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการแก้ “ปัญหาโลกร้อน” ตลอดจนการคิดค้นพลังงานทดแทนและพลังงานหมุนเวียน ซึ่ง ดร.ธรณ์ อารังนาวาสวัสดิ์ นำมาเขียนไว้ในหนังสือ “พระองค์ผู้ทรงทำ” โดยได้มีการเผยแพร่บทความผ่านสำนักข่าวสิ่งแวดล้อม (2560) และทรงมีพระอัจฉริยภาพการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อลดปัญหาโลกร้อนจะเห็นว่าพระองค์พูดถึงเหตุ (ก๊าซเรือนกระจก) พูดถึงผล (น้ำทะเลสูงขึ้น) และพูดถึงแนวทางแก้ไขไว้เพื่อการป้องกันปัญหาให้กับประเทศและพสกนิกรของท่านไว้ล่วงหน้า โดย ดร.ธรณ์ สรุปใจความจากพระราชดำรัสดังกล่าวไว้ด้วยว่า “มีประมุขประเทศใดในโลกที่จะมีเวลามาทหาข้อมูลเรื่องโลกร้อนและตั้งใจจะเล่าเรื่องโลกร้อนให้ประชาชนฟังในวันเกิดของตน”

ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดแผนของประเทศไว้ 3 ระดับ ซึ่งในแผนแต่ละระดับได้ให้ความสำคัญด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยได้กำหนดไว้ในแผนระดับ 1 คือ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนระดับ 2 ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 18 การเติบโตอย่างยั่งยืน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เป็นต้น และแผนระดับ 3 เช่น แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 - 2564 ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการเพื่อให้การจัดการและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

ประเทศและเป็นเชิงรุก รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่ได้กำหนด ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งเน้น การสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัยในการดำเนินชีวิตที่ เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการสร้างและปรับเปลี่ยน ค่านิยมของคนไทยทุกช่วงวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรมเห็นคุณค่าของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ซึ่งเป็น หน่วยงานที่ก่อตั้งเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ให้บุคคลได้รับการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษา แห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยให้บุคคลซึ่งได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้วหรือไม่ก็ตามมีสิทธิได้รับการศึกษาในรูปแบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยได้ ซึ่งได้กำหนดภารกิจที่จะดำเนินการภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 โดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังคน การวิจัย และ นวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอ ภาคทางการศึกษา 5) ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, ม.ป.ป.)

ด้วยพระราชบัญญัติการส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 มีสาระสำคัญคือการยกเลิก พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 และยกฐานะสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ และ เปลี่ยนจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (กศน.อำเภอ) เปลี่ยนเป็น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (สกร.อำเภอ) จากบทบาทหน้าที่และความสำคัญ ของศูนย์ดังกล่าวที่มีบริการอยู่ในทุกพื้นที่ของประเทศ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นการ มุ่งเน้นให้บริการด้านการศึกษา

จากรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในระยะ 5 ปีแรก การดำเนินงานโครงการและกิจกรรมส่วนใหญ่ของ ศูนย์การศึกษาอนุรักษนิยมและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จะเน้นไปที่ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา แต่ยังคงขาดการนำ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไป ขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม ถึงแม้บุคลากรในหน่วยงาน ทั้งส่วนของผู้บริหารและ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายแผนจะมีความเข้าใจในแผนการศึกษาแห่งชาติ แต่มักจะเป็นความเข้าใจใน ภาพรวมและความเข้าใจในสาระหรือจุดเน้น ภารกิจหน้าที่ที่มีความเฉพาะต่อ กศน. เท่านั้น โดยอาจไม่ได้เข้าใจรายละเอียดเชิงลึกทั้งหมด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) และในส่วนนโยบายปี 2565 และ ปี 2566 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2565); (2566) จะมุ่งเน้นในเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย การยกระดับคุณภาพการศึกษา การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทาง การศึกษาทุกช่วงวัย การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การ พัฒนาบุคลากร การพัฒนาระบบราชการ การบริหารจัดการ และการบริการภาครัฐ เป็นต้น ทำให้เห็นว่านโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยังไม่ ถูกจัดให้เป็นนโยบายที่สำคัญ ในขณะที่การจัดการศึกษาในระดับอำเภอจะมีการจัดหลักสูตร การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมโดยที่ดำเนินการไปตามความพร้อมหรือตามความต้องการของแต่ละ พื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนยังมีไม่มากนักโดยมีสิ่งที่จะควร เพิ่มเติม เช่น การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรม การเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับ ตำบล การเผยแพร่แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น (สุวัชรกร ทัดเที่ยงนิกร และสุรินทร์ ภูสิงห์, 2563)

สถานการณ์และการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมระดับโลกและภูมิภาคในปี พ.ศ. 2565 พบว่าอุณหภูมิโลกมีค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น 1.15 ± 0.13 องศาเซลเซียส ส่งผลทำให้ระดับน้ำทะเล เพิ่มสูงขึ้น 10 มิลลิเมตร เกิดไฟป่าบ่อยและรุนแรงมากขึ้นทั่วโลก เกิดสภาวะแห้งแล้งและ คลื่นความร้อนในหลายพื้นที่ มีเหตุการณ์น้ำท่วม คลื่นความร้อนและดินโคลนถล่ม ขณะที่ทรัพยากรป่าไม้โลกมีแนวโน้มลดลงจากการขยายตัวของพื้นที่เกษตรกรรม ความหลากหลายทางชีวภาพได้รับผลกระทบจากปัจจัยทางสภาพภูมิอากาศทั่วโลก (สำนักงาน นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2566) จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม ซึ่งการศึกษาจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะสนับสนุนให้มีคุณภาพการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข ด้วยการส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่การปฏิบัติในการดำรงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอสู่การปฏิบัติ หรือนำไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาหรือสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
2. เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

คำถามในการวิจัย

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมีอะไรบ้าง
2. รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอควรเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้หรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน และ ปัจจัยภายนอก รวมกันอย่างน้อย 3 ตัวแปร

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สามารถอธิบายรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

3. รูปแบบโครงสร้างเชิงทฤษฎีของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการประเมินว่าเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้จริง โดยแต่ละด้านได้ค่าเฉลี่ยระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ 3 ส่วน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านประชากร ด้านเวลา ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ตัวแปรตาม คือ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้แก่ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน การบรรลุเป้าหมาย ความสำเร็จของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

1.2 ตัวแปรเชิงสาเหตุ ได้แก่

1.2.1 ปัจจัยภายใน ได้แก่ บรรยากาศองค์กร นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สภาพะการทำงานของบุคลากร

1.2.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายความร่วมมือ นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากร คือ ศุูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จำนวน 928 ศุูนย์

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศุูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยวิเคราะห์สถิติขั้นสูงควรกำหนดอัตราส่วนตัวอย่างต่อตัวแปรสังเกต 20 ตัวอย่างต่อตัวแปรสังเกต 1 ตัว (ยุทท โภยวรรณ, 2557) เมื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกต 9 ตัว จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจึงคิดเป็น 180 ตัวอย่าง ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ผู้วิจัยจึงได้กระตุ้นให้มีการตอบแบบสอบถามมากกว่ากลุ่มเป้าหมายขั้นต่ำ โดยจะดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นศุูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเพิ่มจากกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำอีก 60 ตัวอย่าง หรือคิดเป็น 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ รวมเป็น 240 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ให้ข้อมูลในนามศุูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป

3. ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2565 – เดือนธันวาคม 2565

การวิจัยระยะที่ 2 สร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศุูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

1. ขั้นตอนที่ 1 การสร้างรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศุูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

สำหรับส่วนนี้เป็นการนำผลการวิจัยระยะที่ 1 มาทำเป็นรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศุูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้วยแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม แล้วนำไปตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบ

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์สูงในการบริหารจัดการหน่วยงานจัดการศึกษา การพัฒนาระบบราชการ และการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 7 ท่าน ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

1.3 ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่เดือนมกราคม 2566 – เดือนกรกฎาคม 2566

2. ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

สำหรับส่วนนี้เป็นการศึกษาผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอไปปฏิบัติ

2.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) และมีคุณสมบัติ เป็น ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ หรือ ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารกรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบราชการ ด้านการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้อง

2.3 ขอบเขตด้านเวลา

ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2566 – เดือนมีนาคม 2567

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสามารถนำแนวทางของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการได้

2. กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

3. นักบริหารการศึกษา นักวิชาการ หรือผู้สนใจทางด้านจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถใช้ผลวิจัยและเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้เป็นประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

นียมคัพทเฉพาะ

1. การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ หมายถึง ผลการดำเนินงานด้านการศึกษาที่ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการดำเนินงาน การบรรลุเป้าหมายตามค่าเป้าหมาย นโยบายและจุดเน้นด้านสิ่งแวดล้อมของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ และมีความสำเร็จของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

2. ประสิทธิภาพการดำเนินงาน หมายถึง ความสำเร็จด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามเป้าหมายที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอได้กำหนดไว้ ทั้งในรูปของเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ไม่ว่าจะเป็น ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง การได้รับยกย่อง ความไว้วางใจ เชื่อถือ ศรัทธาจากชุมชนและหน่วยงานภายนอก

3. การบรรลุเป้าหมาย หมายถึง การบรรลุวิสัยทัศน์และข้อตกลงการปฏิบัติงานด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอร่วมกัน โดยมีตัวชี้วัด (Indicator) หรือตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (Key Performance Indicators: KPIs) เป็นดัชนีชี้วัด หรือหน่วยวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ถูกกำหนดขึ้น เป็นไปตามค่าเป้าหมายของนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ แผนปฏิบัติการ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และที่เกี่ยวข้อง

4. ความสำเร็จของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอตามนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับแผนระดับ 1 แผนระดับ 2 และแผนระดับ 3 ตามยุทธศาสตร์ชาติ และมีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

5. บรรยากาศองค์กร หมายถึง การทำงานภายในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอที่ผู้บริหารและบุคลากรมีการทำงานอย่างเอื้อเฟื้อ ให้การสนับสนุนการทำงานร่วมกัน เป็นทีม มีความสามัคคี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการร่วมมือกัน หรือแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน

6. นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ หมายถึง แนวทางการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้แก่ นโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนดำเนินงาน หรือแผนปฏิบัติการประจำปี ที่สอดคล้องกับภารกิจของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ในการจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ

7. สภาวะการทำงานของบุคลากร หมายถึง คุณภาพชีวิตของบุคลากรที่มีทัศนคติเชิงบวก ใส่ใจคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการปรับตัว มีการแสดงพฤติกรรมยอมรับ นโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม ได้รับการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ สนับสนุน การฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อปรับรูปแบบวิธีการดำเนินงานเพื่อรองรับต่อสถานการณ์ ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกและมีความตระหนักในการแก้ไขปัญหา ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

8. สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดจาก ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจส่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ เช่น ปัญหา ฝุ่นละออง PM 2.5 น้ำเสีย ขยะ ภาวะโลกร้อน เป็นต้น โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นได้ทั้งผลกระทบ ทางตรงหรือทางอ้อมต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

9. เครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก โดยการ สนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อ สิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำมาปรับวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม ของชุมชน ตลอดจนนำบทบาทของปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทยหรือบุคคลสำคัญของ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน

10. นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบกับการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิด ประโยชน์ร่วมกัน โดยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก กำหนดแนวทาง แก้ไขปัญหาปัญหาสิ่งแวดล้อม และติดตามประเมินผลตามนโยบายสิ่งแวดล้อม รวมถึงมีการ ตกลงร่วมกัน (MOU) ระหว่างหน่วยงานในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อ สิ่งแวดล้อมในการจัดทำแผนปฏิบัติงานทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวเพื่อรองรับต่อการ เปลี่ยนแปลง

11. รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ หมายถึง ความสัมพันธ์ของ องค์กรประกอบในการทำงานหรือบริหารงานเพื่อนำแผนงานทางด้านการศึกษาในการสร้าง เสริมคุณภาพชีวิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

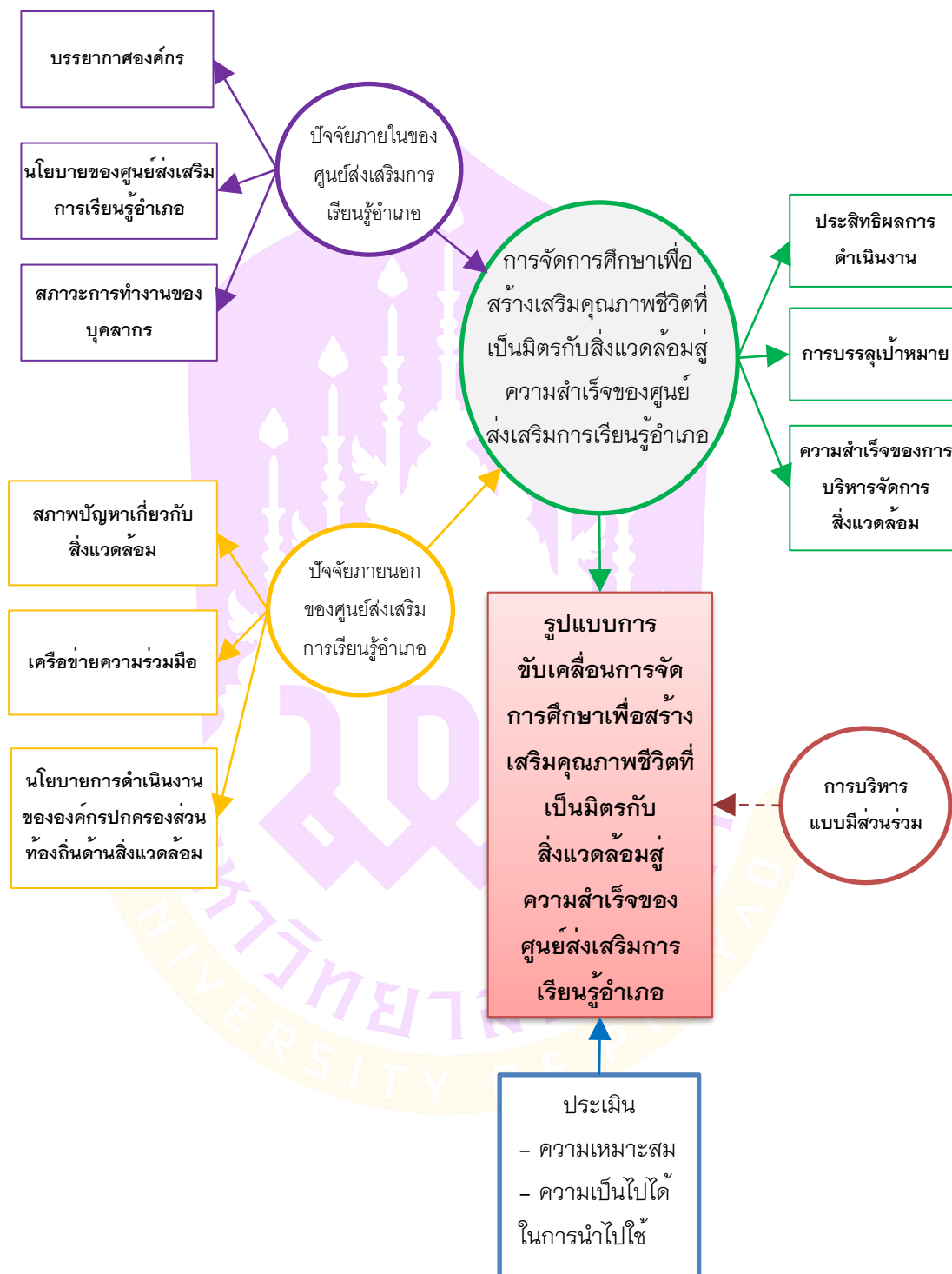
12. การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุม การปฏิบัติการในองค์การ และการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรโดยที่เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กร ตามแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม 5 ระดับ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) การปรึกษาหารือ (To Consult) การเข้ามามีบทบาท (To Involve) ความร่วมมือ (To Collaborate) และ การเสริมอำนาจ (To Empower)

13. การขับเคลื่อน หมายถึง กระบวนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติด้วยวิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม

14. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ หมายถึง สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับอำเภอหรือเขตในสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการยกระดับจาก “สำนักงาน กศน.” สู่การเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้” ตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ดังนี้

1. บทบาทการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
2. สิ่งแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์
3. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
4. นโยบายและแผนระดับชาติด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5. ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
6. ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
7. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
8. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทบาทการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ความเป็นมาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาตลอดชีวิต การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เริ่มมีมาในสังคมไทยอย่างยาวนาน ซึ่งพัฒนาการการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกโรงเรียนสู่การเรียนรู้สามารถจำแนกออกเป็น 6 ยุค ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย จุดเน้นการดำเนินงาน การบริหารงานและการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันไปตามบริบทการพัฒนาประเทศและบริบทของสังคมโลกในช่วงเวลานั้น ๆ (กลุ่มบริหารการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาระบบงาน กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2566) ดังนี้

ยุคที่ 1 ยุคการศึกษาผู้ใหญ่ (พ.ศ. 2483 - 2502) เริ่มขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2483 ซึ่งประเทศไทยอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย (10 ธันวาคม 2475) โดยได้มีการประกาศนโยบายการพัฒนาบ้านเมืองไว้ 6 หลัก นโยบายที่

สำคัญคือ “หลักการการศึกษา” ประการหนึ่งระบุไว้ว่า “ให้จัดการศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร” ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดการจัดการศึกษาต่าง ๆ แก่ประชาชน และกองการศึกษาผู้ใหญ่ จึงได้ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ (6 สิงหาคม 2483) มีจุดมุ่งหมายคือจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้และรู้หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

ยุคที่ 2 ยุคพัฒนาสู่การศึกษาออกโรงเรียน (พ.ศ. 2503 – 2519) การพัฒนาการศึกษาผู้ใหญ่เริ่มเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยมีการพัฒนาโครงการเดิมให้มีคุณภาพขึ้นและจัดให้ตามความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนเริ่มนำแนวคิดเชิงปรัชญาและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนมาพัฒนาให้สอดคล้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น และได้ขยายชั้นประถมศึกษาออกเป็น 7 ปี ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 และมีการพัฒนากิจกรรมรวมทั้งรูปแบบการจัดที่หลากหลาย และหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2511 โดยกองการศึกษาผู้ใหญ่ได้เริ่มทดลองหลักสูตร “การศึกษาผู้ใหญ่แบบสมกิจ” (Work Oriented Functional Literacy) ตามข้อเสนอแนะของยูเนสโกหลักสูตรนี้มุ่งเน้นการสอนให้อ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็น การฝึกอาชีพควบคู่ไปด้วย

ยุคที่ 3 ยุคการศึกษานอกโรงเรียน (พ.ศ. 2520 – 2532) ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างในการบริหารและระบบการจัดการศึกษา ตลอดจนเนื้อหาสาระและกระบวนการทางการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้ง “กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.)” ขึ้น โดยโอนกองการศึกษาผู้ใหญ่และสำนักงานโครงการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา และศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษากับศูนย์บริการเพื่อการศึกษา (กรมวิชาการ) มาเป็น “กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.)” และยกฐานะเป็นกรม สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

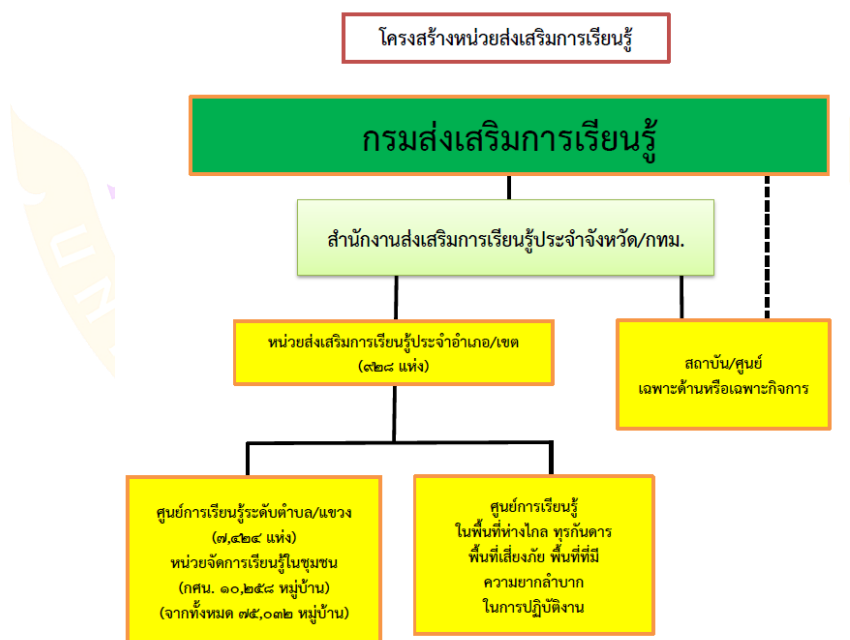
ยุคที่ 4 ยุคขยายการศึกษานอกโรงเรียนตามแนวคิดการศึกษาเพื่อปวงชน (พ.ศ. 2533 – 2543) โครงการการศึกษาเพื่อปวงชนเริ่มขึ้นเมื่อปีพ.ศ. 2533 จากการประชุมระดับโลกเรื่อง “การศึกษาเพื่อปวงชน (World Conference on Education for All)” กศน. ได้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นเพื่อสนับสนุนการขยายงานการศึกษานอกโรงเรียน นับเป็นยุคที่ กศน. สามารถขยายโอกาสทางการศึกษานอกโรงเรียนให้กับผู้ด้อยโอกาสได้อย่างกว้างขวางมากที่สุด และสามารถเพิ่มจำนวนผู้รับบริการการศึกษานอกโรงเรียน จนเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 กำหนดว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้

กำหนดให้มีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาและปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นไปเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย รวมทั้ง “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542” ซึ่งมีจุดเด่น คือ การส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต โดยความหมายของ “การศึกษาตลอดชีวิต” คือ “การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตามรวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัยการฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงาน

ยุคที่ 5 ยุคการศึกษาตลอดชีวิต (พ.ศ. 2544 – 2562) ภายหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (วันที่ 20 สิงหาคม 2542) กระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิรูปการศึกษา โดยเริ่มจากการปฏิรูปโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ และผลจากการปฏิรูปดังกล่าว ก่อให้เกิดพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการการปฏิรูปการบริหารจัดการ หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ครูและบุคลากร ปี พ.ศ. 2550 เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ภารกิจของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่เกิดขึ้น ในช่วงนี้ส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนและกลไกการบริหารจัดการ รวมถึงการจัดทำหลักสูตรการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จนได้รับการอนุมัติในหลักสูตรดังกล่าว และยังมีระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สรรวจรายชื่อประชากรวัยแรงงาน ส่งเสริมระบบพหุภาคีภายใต้การจัดทำข้อตกลงร่วมกันจัดเงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

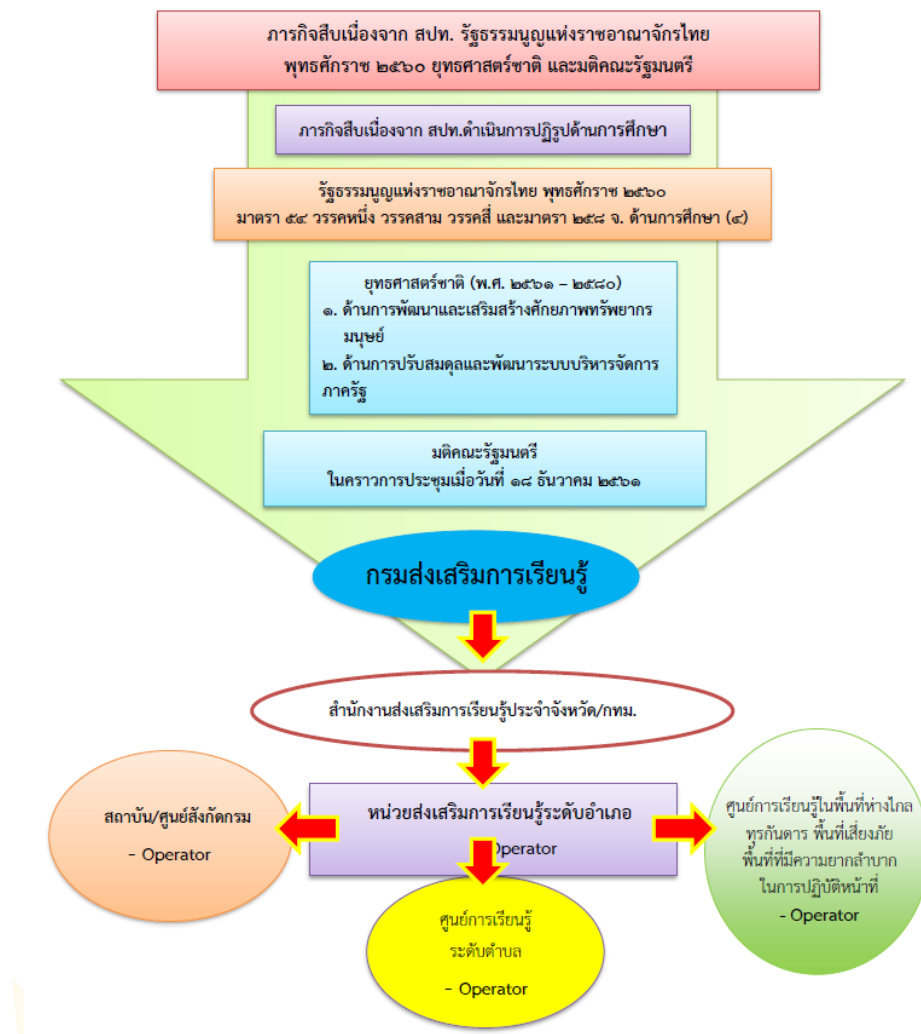
ยุคที่ 6 ยุคการส่งเสริมการเรียนรู้ (พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 วรรคสาม กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระดมทรัพยากรและความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา (4) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดและรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ประชาชนมีสิทธิในการจัดและรับบริการ

การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และสร้างธรรมาภิบาลของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
 รัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้จัดตั้งสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)
 เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาได้มีการยกร่าง
 พระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต พ.ศ. สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) มีมติ
 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในคราวการประชุมครั้งที่ 15/2559 เมื่อวันที่ 15 มีนาคม
 2559 และได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการร่วมสามฝ่ายในคราวการประชุมครั้งที่
 13/2559 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2559 และเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม 2562
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาและการเตรียมคนไทย
 สู่ศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ
 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ
 เพื่อพัฒนาทุกมิติและทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตใน
 ศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต
 โดยมีตัวชี้วัดเป้าหมาย ได้แก่ (1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย
 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (3) การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย

ภาพ 2 โครงสร้างหน่วยส่งเสริมการเรียนรู้

ที่มา : กลุ่มบริหารการเปลี่ยนแปลงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (2566)

ภาพ 3 ความเชื่อมโยงของภารกิจกรมส่งเสริมการเรียนรู้กับยุทธศาสตร์ชาติ

ที่มา : กลุ่มบริหารการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาระบบงาน กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (2566)

จะเห็นได้ว่าพัฒนาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนสู่การเรียนรู้ ได้ปรับเปลี่ยนตามบริบทของสังคมเพื่อรองรับทิศทางการพัฒนาประเทศในแต่ละยุคสมัย ซึ่งจะต้องมีหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการดังกล่าว และในยุคที่ 6 นี้จะเห็นว่าหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการไม่มีหน่วยงานระดับกรมซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีเพียงสำนักงาน กศน. ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกองภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเท่านั้น ทำให้แต่ละหน่วยงานดำเนินงานไม่ไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เป็นไปตาม

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และทิศทางการพัฒนาประเทศจึงสมควร ยกฐานะสำนักงาน กศน. เป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้” เพื่อรองรับยุคการส่งเสริมการเรียนรู้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566

พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ได้มีการประกาศใช้และมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม 2566 ทำให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้มีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นกรมในกระทรวงศึกษาธิการ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการและกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินอยู่ในระดับบัญชาของรัฐมนตรีและปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ฉบับนี้มิได้มุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อตามวุฒิ ตามระดับแต่เพียงอย่างเดียว ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองด้วย โดยกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้แต่ละประเภท ดังนี้

1. การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีเป้าหมายเพื่อจัดให้มีระบบกระตุ้น ชี้นำหรืออำนวยความสะดวกด้วยวิธีการใด ๆ ให้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในเรื่องที่ตนสนใจ หรือตามความถนัดของตน สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทได้ในเวลาใดที่ตนสะดวก
2. การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพ ทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัดของตน การประกอบอาชีพ การพัฒนาอาชีพ การยกระดับคุณภาพ ชีวิตของตนครอบครัว ชุมชน หรือสังคม หรือเพื่อประโยชน์แห่งความรอบรู้ของตน
3. การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ มีเป้าหมายเพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้ซึ่งอยู่ในวัยเรียนแต่ไม่ได้รับการศึกษาในสถานศึกษา หรือผู้ซึ่งพ้นวัยที่จะศึกษาในสถานศึกษาหรืออยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลหรือทุรกันดารหรือไม่มีหน่วยงานอื่นใดไปดำเนินการ เพื่อให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้ได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามศักยภาพของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับต้องดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 บัญญัติให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอและระดับตำบล ตลอดจนให้มีหน่วยจัดการเรียนรู้สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและสังคม รวมทั้งร่วมมือกับผู้อำนวยการในภูมิภาคท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย และสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ การถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ หรือภูมิปัญญาให้แก่ผู้เรียนหรือประชาชนด้วย โดยจัดตั้งศูนย์หรือสถาบันการเรียนรู้เฉพาะด้านหรือเฉพาะกิจ ตามที่เห็นสมควร หรือตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดก็ได้

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอมีสถานะเป็นสถานศึกษา

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ มีสถานะเป็นสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก และแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ ของศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบลและศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ ทั้งในด้านวิชาการและเทคโนโลยีที่ จำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ของจังหวัด รวมทั้งประสาน ความร่วมมือและแนะนำการจัดการเรียนรู้ของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และทำหน้าที่เป็นศูนย์การ เรียนรู้ของตำบลอันเป็นที่ตั้งของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอหรือตำบลใกล้เคียงตามที่ อธิบดีกำหนด และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีมอบหมาย (สำหรับหน่วยจัดการเรียนรู้อื่นจะมี สถานะเป็นสถานศึกษา ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด) ในกรณีจำเป็น ศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้ระดับอำเภอ จะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ขึ้น ณ ที่ใดที่เห็นสมควรหรือตามข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดก็ได้ ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ศูนย์ส่งเสริมการ เรียนรู้ระดับอำเภอมีหน้าที่และอำนาจในการประสาน สนับสนุน และร่วมมือ หรือมอบหมายให้ ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมหรือเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้ได้

สิ่งแวดล้อมกับคุณภาพชีวิตของมนุษย์

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) คือ แนวทางการพัฒนาที่ตอบสนอง ความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนอง ความต้องการ ของคนรุ่นหลัง (Brundtland Report, 1987) โดยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบ สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ความครอบคลุม ทางสังคม (social inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (environmental protection) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานครั้งนี้คือ เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกัน ให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (Ensure sustainable consumption and production patterns) การขับเคลื่อนรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน มีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ ยั่งยืนบนพื้นฐานของการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ตระหนักถึงต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต และบริการของบริษัท องค์กร ตลอดจนกรอบคิดและพฤติกรรมของประชาชนให้มีความ สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ผ่านการดำเนินงานอย่างบูรณาการ ของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม ตั้งแต่ระดับนโยบายตลอดจนการนำไปสู่การปฏิบัติ

ในพื้นที่อย่างครอบคลุมและเป็นรูปธรรมในประเด็นต่าง ๆ อาทิ การกำหนดให้มีแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศ การลดการสูญเสียและขยะอาหารตลอดห่วงโซ่อุปทาน การจัดการของเสียและสารเคมีอย่างถูกวิธีเพื่อลดมลพิษที่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม การลดของเสียโดยสนับสนุนหลักปฏิบัติในการลดการใช้ การใช้ซ้ำและการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reduce, Reuse, Recycle: 3Rs) การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อยกระดับการผลิตและการบริโภค การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดเพื่อขับเคลื่อนประเทศในระยะยาวโดยมีเป้าหมายย่อยคือ การลดการเกิดของเสียโดยให้มีการป้องกัน การลดปริมาณ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี พ.ศ. 2573 ตัวชี้วัด อัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (recycling rate) ในระดับประเทศ (จำนวนตันของวัสดุที่ถูกนำกลับมาใช้ใหม่) และเป้าหมายย่อย ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่ยั่งยืน ตามนโยบายและการให้ลำดับความสำคัญของประเทศไทย ตัวชี้วัดคือ ระดับการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่ยั่งยืน

และยังมีเป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นความท้าทายสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของฤดูกาล การเกิดภัยพิบัติ การสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ตลอดจนการเปลี่ยนรูปแบบการกระจายของเชื้อโรคและพาหะนำโรค โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ ก๊าซเรือนกระจกซึ่งมีก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) และมีเทน (CH₄) ที่มีแหล่งกำเนิดหลักมาจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงฟอสซิลจากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ เป็นองค์ประกอบสำคัญ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นหนึ่งในสาเหตุหลักของการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีความถี่และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง โดยเฉพาะในระดับชุมชนและท้องถิ่นที่ยังมีขีดความสามารถด้านการรับมือกับภัยพิบัติที่จำกัด ซึ่งประชาคมโลกได้ร่วมกันหารือถึงแนวทางความร่วมมือเพื่อร่วมกันลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้พัฒนามาเป็นความตกลงปารีส (Paris Agreement) เพื่อควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลก เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวและฟื้นตัวจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งเสริมการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำที่ไม่ส่งผลกระทบต่อผลิตอาหาร และทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อสนับสนุนแนวทางการพัฒนาแบบคาร์บอนต่ำมีภูมิฐานและสามารถฟื้นตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2559

ประเทศไทยได้จัดส่งข้อเสนอการมีส่วนร่วมของประเทศในการลดก๊าซเรือนกระจก และการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Nationally Determined Contribution: NDC) ต่อสำนักเลขาธิการ UNFCCC โดยกำหนดเป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขั้นต่ำที่ร้อยละ 20 จากกรณีปกติ และกำหนดเป้าหมายขั้นสูงที่ร้อยละ 25 จากกรณีปกติ ภายในปี 2573 ในระยะที่ผ่านมาได้มีการบูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในนโยบายและแผนระดับชาติ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 และแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (National Adaptation Plan: NAP) รวมทั้งอยู่ระหว่างการศึกษาเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศไทย (Thailand's Long-Term Low Greenhouse Gas Emission Development Strategy) ในการติดตามผลการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย พบว่าประเทศไทยสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงไปได้แล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 14 หรือลดได้ทั้งสิ้น 51.72 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (MtCO₂eq) ในปี 2563 ซึ่งสามารถบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทในระยะแรกแล้ว และมีแนวโน้มว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายขั้นต่ำที่กำหนดไว้ใน NDC ได้ภายในปี 2573

สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญในโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของมนุษย์อันเนื่องมาจากความต้องการพื้นฐานและความต้องการความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการในการนำทรัพยากรธรรมชาติ ใช้อย่างสะดวกสบายและง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการพัฒนากระบวนการผลิตทางด้านอุตสาหกรรม เพื่อผลิตสินค้าทั้งที่เป็นสินค้าประเภททุน (Capital Goods) และสินค้าบริโภค (Consumer Goods) ซึ่งกระบวนการผลิตนี้เองที่ก่อให้เกิดของเสียกับสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหาด้านเสียง และผลของการบริโภคก็ทำให้เกิดของเสียกระจายสู่สิ่งแวดล้อมในรูปของขยะมูลฝอย น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ เป็นต้น (สดาฯ สุทธิมาศ, ม.ป.ป.)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างรีบด่วนและถูกวิธี ปัญหาจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การแก้ไขปัญหาในชุมชนจะต้องเลือกใช้หลักวิชาการที่ผสมผสานได้กับลักษณะนิสัย ทัศนคติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในชุมชน ต้องเป็นที่ยอมรับและไม่ถูกโต้แย้งจากคนในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งสิ่งแวดล้อมบางอย่างที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ คนทุกคนในชุมชนเป็นเจ้าของและมีสิทธิที่จะใช้ได้ และควรมีหน้าที่ดูแลรักษาและแก้ไขให้สภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้นร่วมกัน แม้รัฐบาลจะมีหน้าที่โดยตรงในการส่งเสริมและรักษา

คุณภาพสิ่งแวดล้อมก็ตาม แต่การดำเนินงานอาจมีอุปสรรคล่าช้าถ้าหากคนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ทุกคนควรจะต้องถือว่าสิ่งแวดล้อมทั้งหลายเป็นทรัพย์สินสมบัติของชาติ และถือเอาเป็นความรับผิดชอบและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อชุมชน ในอันที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดีมีคุณภาพเพื่อคนทุกคนในชุมชน ส่วนรวม ตัวเอง ครอบครัวและอนุชนรุ่นหลังที่จะได้มีโอกาสพึ่งพาอาศัยและใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อไปในวันข้างหน้า ถ้าสมาชิกในชุมชนทุกคนสำนึกในหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ยอมเสียสละเล็ก ๆ น้อย ๆ คำนึงถึงแต่ประโยชน์ของชุมชนส่วนรวมเป็นข้อใหญ่แล้ว ภายในชุมชนก็จะมีแต่สภาพแวดล้อมที่ดี สภาพสิ่งแวดล้อมที่จะทำให้คนทุกคนดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสุข ความปลอดภัยในชีวิต มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง ชุมชนก็จะมีสมาชิกที่ดีมีคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติตลอดไป (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.)

ผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม

ผลสืบเนื่องอันเกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอเนื่องจากการใช้ทรัพยากรกันอย่างไม่ประหยัด อาทิ ป่าไม้ถูกทำลาย ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแคลนน้ำ ภาวะมลพิษ (Pollution) เช่น มลพิษในน้ำ ในอากาศและเสียง มลพิษในอาหาร สารเคมี ซึ่งผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพและชีวภาพ คุณภาพชีวิตของผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีการดำเนินกิจกรรม รวมถึงแนวทางการจัดการผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้น (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.) เนื่องจากพลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เมื่อมีผลกระทบเกิดขึ้นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมส่งผลต่ออีกสิ่งหนึ่งด้วย เช่น ป่าไม้ถูกทำลาย ย่อมส่งผลต่อสัตว์ป่า รวมทั้งแหล่งน้ำและภูมิอากาศ เรียกลักษณะเช่นนี้ว่า ธรรมชาติขาดความสมดุล การพัฒนาสังคมของมนุษย์ ทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม หรือเกษตรกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีเป็นผลจากการพัฒนาประเทศและการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของประชากรโลก ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของมนุษย์เอง ปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหามลพิษในสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ทางสังคมจนส่งผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศ และเกิดผลเสียต่อชีวิตทุกชีวิต ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณเนื่องจากการกระทำของมนุษย์

ผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่เกิดจากการทำกิจกรรม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสถานที่หรือสภาพแวดล้อมโดยรอบ รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมของมนุษย์ โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นได้ทั้งผลกระทบ

ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม อาจเป็นผลกระทบทางด้านบวกหรือด้านลบ การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) หมายความว่า การใช้หลักวิชาการในการทำนายหรือคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งทางบวกและทางลบของการดำเนินโครงการพัฒนาที่จะมีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อจะได้หาทางป้องกันผลกระทบในทางลบที่จะเกิดขึ้นให้เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด ในขณะเดียวกันก็มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งส่วนใหญ่ไม่สามารถฟื้นคืนกลับมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิภาพสูงสุด และคุ้มค่าที่สุด นอกจากนี้รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของรัฐบาล และหรือผู้บริหารที่เกี่ยวข้องว่าสมควรดำเนินการหรือไม่ (สไบทอง กันนะ, 2556) ส่วนอนงค์นาถ สุขศิริ (2556) ได้อธิบายถึงผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ได้รับหรือเกิดขึ้นในเชิงลบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต คือ 1) ผลกระทบทางระบบนิเวศ หมายถึง สิ่งที่ได้รับหรือเกิดขึ้นในเชิงลบจากการเผาไหม้ของที่มีต่อระบบนิเวศ ทำให้เกิดการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ทัศนียภาพ ป่าไม้ และสิ่งมีชีวิตภายในระบบนิเวศเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตจนทำให้ระบบนิเวศบริเวณนั้นขาดความสมดุล 2) ผลกระทบทางอากาศ หมายถึง สิ่งที่ได้รับหรือเกิดขึ้นในเชิงลบจากการเผาไหม้ของที่มีต่ออากาศ ทำให้สภาพอากาศมีสารอื่นเจือปนซึ่งเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตทั้งมนุษย์ สัตว์ พืชและสภาวะแวดล้อมอื่น ๆ 3) ผลกระทบทางดิน หมายถึง สิ่งที่ได้รับหรือเกิดขึ้นในเชิงลบจากการเผาไหม้ของที่มีต่อดินส่งผลให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลงทำให้เกิดภาวะอันตรายต่อพืชและสัตว์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดินบริเวณนั้น

การรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

การรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นการรับรู้ต่อสิ่งที่อยู่รอบตัวที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ รวมถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยองค์ประกอบของการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของบุคคล ได้แก่ 1) ความสนใจจากการใส่ใจในสิ่งแวดล้อมโดยมีสิ่งกระตุ้นภายนอก เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่รุนแรง และมีสิ่งกระตุ้นภายใน เช่น การที่คนรอบข้างรับรู้ถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม 2) ความพร้อมรับมือ เป็นการตั้งสติเพื่อเตรียมรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต 3) การรับรู้เป็นความอยากรู้ถึงการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพ (ลักขณา สิริวัฒน์, 2559) ซึ่ง การรับรู้เป็นกระบวนการรับรู้ความรู้สึกผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า และตีความหมายโดยใช้การคิด วิเคราะห์จากประสบการณ์ส่วนบุคคล ทัศนคติ และความเชื่อเข้ามาเป็นปัจจัยในการช่วยตีความหมาย (จักรกฤษ เตชพร, 2563) และสุนิรัตน์ ปิ่นตุงรังค์ (2563) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าความรู้ในปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง การติดตามข่าวปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ

การศึกษา ถึงวิธีการที่จะมีส่วนช่วยเหลือสิ่งแวดล้อม เช่น การคัดแยกขยะการประหยัดน้ำและไฟฟ้า การศึกษาถึงผลกระทบของปัญหาสิ่งแวดล้อมและศึกษาถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับกรรณก ชนตฤณชาติ (2564) กล่าวว่า การรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง การรู้สึกเข้าใจถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวในชีวิตประจำวันของบุคคล เช่น ปัญหามลพิษต่าง ๆ ปัญหาสุขอนามัยและความสะอาดในที่ทำงาน ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมีความหลากหลายและขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ส่วนลมเย็น ศรีสูงวงศ์ (2562) กล่าวว่า ความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คือ ความสำนึกถึงการอนุรักษ์ การเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งพิจารณาจากความคิดเห็นใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ด้านการรู้คุณค่าและห่วงแหนในทรัพยากร หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฉลาด รู้คุณค่าในทรัพยากร ห่วงแหนในทรัพยากรที่มีอยู่ โดยใช้ให้น้อยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด 2) ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน หมายถึง การจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างถูกวิธีและเป็นระบบ เพื่อให้ทรัพยากรเพียงพอกับความต้องการและเกิดผลกระทบน้อยที่สุด ทำได้โดยการฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพทรัพยากร การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นต้น 3) ด้านการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ หมายถึง การกระทำด้วยความสุจริตและปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและจริยธรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตลอดทุกเวลา ทั้งการปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน และการปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศอย่างเคร่งครัด

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

คุณภาพชีวิตที่ดีเป็นการมีชีวิตที่ดี มีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านสุขภาพ ได้แก่ สุขภาพกายและสุขภาพจิตรวมทั้งเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจต่อองค์ประกอบต่าง ๆ ของชีวิตที่มีส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล สามารถดำรงตนให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม เป็นคนที่รู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและไม่ทำตนให้เป็นภาระที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม (สงกรานต์ ใจปิ่นดา, 2565) ซึ่ง Zhan (1992) อ้างถึงใน ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ (2555) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตควรประกอบด้วย ด้านความพึงพอใจในชีวิตเป็นสิ่งที่บุคคลรับรู้ถึงสิ่งที่ตนครองอยู่ ซึ่งอยู่ระหว่างความปรารถนาที่ตั้งไว้และความสำเร็จที่ได้รับด้านอัตมโนทัศน์เป็นความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในห้วงเวลาหนึ่ง ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกาย เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ขณะที่ Liu (1975) อ้างถึงใน อนรรฆ อิศหา (2562) กล่าวว่า องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยปัจจัย 2 ด้าน คือ ด้านจิตวิสัย

หรือด้านจิตวิทยา ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความเชื่อและค่านิยมของบุคคล ส่วนด้านที่สองคือ ด้านวัตถุวิสัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมของบุคคลในด้านต่าง ๆ เช่น สังคม การเมือง เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมทั่วไป ซึ่งองค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่สามารถวัดค่าของการมีคุณภาพชีวิตได้ชัดเจนแน่นอนกว่าองค์ประกอบด้านจิตวิสัยเพราะเป็นองค์ประกอบเชิงปริมาณ

องค์การยูเนสโก UNESCO มีแนวคิดของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน และการลดความยากลำบากในชีวิตประจำวันของคนโดยเน้นไปที่การเข้าถึงที่ยุติธรรมของบริการพื้นฐาน เช่น การเข้าถึงสุขภาพและการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสในการเติบโตและพัฒนาตนเองในระดับที่สูงขึ้น และการได้รับการศึกษาที่เท่าเทียม โดยแนวคิดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน Education for Sustainable Development หรือ (ESD) ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายทั่วโลก และกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยได้ปรับปรุงหลักสูตรตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2551 โดยนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และแนวปฏิบัติตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ไปบรรจุไว้ในสาระต่าง ๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเน้นถึงความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นต้น สิ่งที่ทำทลายในระบบการศึกษาของประเทศไทย จึงอาจจะไม่ใช้การไม่มีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนแต่น่าจะเป็นปัญหาของการนำหลักสูตรไปใช้ เนื่องจากความสามารถของครูผู้สอนที่ยังไม่สนองความต้องการด้านนี้ และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562, หน้า. 1) ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีหลายหน่วยงานได้พัฒนาและนำมาประยุกต์ใช้เพื่อความยั่งยืน ดังนี้

โรงเรียนสีเขียว

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) (2565) ได้ดำเนินการโครงการห้องเรียนสีเขียว (Green Learning Room Project) ให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ ที่สำคัญคือ การปลูกฝังทัศนคติการใช้ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ รู้คุณค่า และรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้แก่เยาวชน โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนสีเขียวและกิจกรรมนอกห้องเรียนสีเขียว จนเกิดผลในเชิงพฤติกรรม รวมทั้งขยายผลไปสู่ครอบครัวและชุมชนต่อไป และปัจจุบันมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียวรวมทั้งสิ้น 414 โรงเรียน จากทุกจังหวัดทั่วประเทศไทย

เพื่อเป็นการขยายผลการดำเนินงานโครงการห้องเรียนสีเขียวสู่การบริหารจัดการพลังงาน และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถนำความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมไปใช้ควบคู่กับการดำเนินกิจการของโรงเรียน ทั้งทางด้านการเรียนการสอน และการบริหารจัดการโรงเรียน รวมทั้งเป็นการประเมินและติดตามผลงานของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ กฟผ. จึงได้ดำเนินโครงการยกระดับห้องเรียนสีเขียว มุ่งสู่โรงเรียนสีเขียว เพื่อสร้างเครือข่ายอนุรักษ์พลังงานด้วยความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการผลักดันให้โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมต่อไป

1. วัตถุประสงค์ของโรงเรียนสีเขียวเพื่อสร้างเครือข่ายอนุรักษ์พลังงาน

- 1) เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- 2) เพื่อขยายองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมสู่โรงเรียนเครือข่าย ครอบคลุมและชุมชน
- 3) เพื่อกระตุ้นให้โรงเรียนดำเนินกิจกรรมด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
- 4) เพื่อประเมินและติดตามผลการดำเนินงานโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว

2. กรอบแนวคิดโรงเรียนสีเขียว

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดให้โรงเรียนสีเขียวในที่นี้ หมายถึง โรงเรียนที่มีการดำเนินงาน ด้านการอนุรักษ์พลังงานที่ขยายผลต่อจากการดำเนินงานห้องเรียนสีเขียว ด้วยการนำหลักการด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม บูรณาการหรือผนวกเข้าไปในการดำเนินการของโรงเรียนทั้งระบบ และกำหนดให้โรงเรียนสีเขียว มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- 1) เป็นโรงเรียนที่มีนโยบายและระบบการดำเนินงาน (การบริหารจัดการ) ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
- 2) เป็นโรงเรียนที่มีการบูรณาการความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ในหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้
- 3) เป็นโรงเรียนที่มีการจัดการด้านการใช้ทรัพยากร (พลังงาน น้ำ และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ) การป้องกันและจัดการมลพิษ (น้ำ อากาศ ชยะ) รวมทั้งมีการจัดการสภาพภูมิทัศน์ และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั่วไป

4) เป็นโรงเรียนที่มีการขยายผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม ผู้โรงเรียนใกล้เคียง และชุมชน

3. การประเมินโรงเรียนสีเขียว

1) นโยบายและระบบการดำเนินการตามนโยบายของโรงเรียน (โรงเรียนมีนโยบาย มีระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารให้การสนับสนุน)

2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

3) การจัดการด้านการใช้พลังงานในโรงเรียน

4) การจัดการด้านการใช้น้ำและน้ำทิ้งในโรงเรียน

5) การจัดการขยะในโรงเรียน

6) คุณภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อและเกิดจากการเรียนรู้ด้านอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

7) โครงการ/กิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนใกล้เคียงและชุมชน

โรงเรียนอีโคสคูล (Eco-School)

โรงเรียนอีโคสคูล (Eco-School) คือ โรงเรียนที่มีการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาของท้องถิ่น มีความรู้ ความเข้าใจ อันเป็นผลจากกระบวนการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติจริงและพร้อมที่จะเข้าไปมีบทบาทในการป้องกัน ฟื้นฟู รักษา และใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

โรงเรียนอีโคสคูล (Eco-School) หรือ โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ม.ป.ป.) มีจุดเริ่มต้นมาจากการรวบรวมประสบการณ์การทำงานของบุคลากรหลักจากศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาระดับจังหวัด ที่ต้องการจะเห็นการพัฒนากระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) ในโรงเรียนที่ตอบสนองเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างกลมกลืนไปกับมิติการเรียนรู้ต่าง ๆ ของนักเรียนทั้งในโรงเรียนที่บ้าน ในชุมชนและสังคมภายนอกและที่สำคัญต้องไม่เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับโรงเรียน

1. เป้าหมายของโรงเรียนอีโคสคูล

เป้าหมายสูงสุดของโรงเรียนอีโคสคูล คือ การพัฒนานักเรียนให้เติบโตขึ้นเป็น "พลเมือง" ที่ใช้ชีวิตอย่าง "พอเพียง" เพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ "ยั่งยืน"

2. การดำเนินงาน

การดำเนินงานของโรงเรียนอีโคสคูลจะใช้หลัก การจัดการโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ โดยกำหนดเป็นพันธกิจหลัก 4 ด้าน ที่เปรียบเสมือน “พันธกิจ” ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโรงเรียนอีโคสคูล

2.1 พันธกิจที่ 1 นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาและโครงสร้างการบริหารจัดการ

โรงเรียนอีโคสคูล ต้องกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และ โครงสร้างการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ "ชัดเจน" และ"เอื้อ" ต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติภายในโรงเรียนและชุมชน นโยบายที่ชัดเจน เปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะช่วยให้ทุกฝ่ายในโรงเรียนสามารถดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน พันธกิจนี้คือ ภาวะเอกภาคแรกสู่ความสำเร็จของโรงเรียนอีโคสคูลเพราะเป็นพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง

2.2 พันธกิจที่ 2 การจัดการกระบวนการเรียนรู้

โรงเรียนอีโคสคูล ต้องให้ความสำคัญกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมศึกษาที่หลากหลายเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับประเด็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น รวมถึงการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนในการจัดการเรียนรู้โดยควรจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง “การเรียนรู้ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม” “การเรียนรู้ ใน สิ่งแวดล้อม” และ “การเรียนรู้ เพื่อ สิ่งแวดล้อม”

2.3 พันธกิจที่ 3 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

โรงเรียนอีโคสคูล ต้องมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ที่เอื้อให้นักเรียน ครูและบุคลากรในโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ ผักผ่อนและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อไม่ให้ส่งผลหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่งโรงเรียนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับพันธกิจนี้ได้เป็นอย่างดี เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน พันธกิจนี้ จะให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ได้แก่ การอนุรักษ์ดิน - น้ำ - พลังงาน - ความหลากหลายทางชีวภาพการจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย การลดการใช้สารเคมี การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการพื้นที่สีเขียว รวมถึงการจัดซื้อ - จัดจ้าง และการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ทั้งนี้ เป้าหมายหลักเพื่อให้โรงเรียนเป็น “แบบอย่าง” หรือ “สังคมจำลอง” สำหรับนักเรียนครูและบุคลากรในโรงเรียนได้มีส่วนร่วม และฝึกปฏิบัติให้เป็นวิถีชีวิตประจำวัน

2.4 พันธกิจที่ 4 การมีส่วนร่วมและเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม

โรงเรียนอีโคสคูล ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ เข้ามา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียน รวมถึงการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นให้เข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจของโรงเรียนอีโคสคูล พันธกิจนี้ถือเป็น กลไกสำคัญ ที่ช่วยผลักดันและขับเคลื่อนโรงเรียนอีโคสคูลให้บรรลุผลสำเร็จ สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนโดยโรงเรียนควรส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ระดับ ทั้งภายในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมถึงระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงาน และการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน

โรงเรียนอีโคสคูล แบ่งระดับการดำเนินงานออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับต้น (Beginner) 2) ระดับกลาง (Intermediate) 3) ระดับสูง (Advance) โดยทุกโรงเรียนจำเป็นต้องเริ่มที่ระดับต้น เพื่อสร้างพื้นฐานความเข้าใจและเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ตามพันธกิจ 4 ด้านดังกล่าวข้างต้น

สำนักงานสีเขียว (Green Office)

สำนักงานสีเขียว (green office) หรือสำนักงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ถูกพัฒนาขึ้นมาโดย นักวิชาการจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมหาวิทยาลัยมหิดล (ม.ป.ป.) คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ โดยมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์กร มาวิพากษ์และเสริมเพิ่มเติมข้อกำหนดของมาตรฐานสำนักงานสีเขียวหลายรอบโดยวิธีการวิพากษ์จากคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขาจนได้มาตรฐานสำนักงานสีเขียวขึ้นและประกาศใช้กับสำนักงานที่ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชนทั่วประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนของโลก

1. ข้อมูลเบื้องต้น (Background)

เพื่อความสมดุลของสามเสาหลักคือ สิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งระบบย่อยต่าง ๆ ของระบบเศรษฐกิจสีเขียว (Green economy) หรือสังคมสีเขียว (Green society) หรือความยั่งยืนของโลกมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามความต้องการในปัจจุบันโดยไม่เบียดเบียนความต้องการในพัฒนาตามความต้องการของอนุชนรุ่นหลังโดยใช้แนวคิดสามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสำนักงานสีเขียวความคาดหวังของสังคมในการพัฒนาที่ยั่งยืน คือความโปร่งใสและความรับผิดชอบจะต้องนำมาเกี่ยวข้องด้วยภายใต้การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และจากแรงกดดัน

ทางด้านมลภาวะสิ่งแวดล้อมและการไม่มีประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร การจัดการของเสีย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพประเด็นดังกล่าวเป็นแรงกดดันให้องค์การประยุกต์ระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อบูรณาการพัฒนายั่งยืนทั้งสามเสาหลัก

2. จุดมุ่งหมายของมาตรฐานสำนักงานสีเขียว (Aim)

จุดมุ่งหมายของมาตรฐานสำนักงานสีเขียวฉบับนี้เป็นการจัดเตรียมให้องค์การดำเนินการอย่างเป็นระบบภายใต้กรอบของการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมและตอนสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดสมดุลของความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและการประยุกต์มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมนี้จะทำให้องค์การสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ดังนี้

- 2.1 การพัฒนาและการประยุกต์ใช้นโยบายสิ่งแวดล้อมและวัตถุประสงค์
- 2.2 ระบุปัญหาสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรม ผลิตภัณฑ์และบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญ
- 2.3 พัฒนาระบบการดำเนินงานเป็นระบบซึ่งจะต้องพิจารณาถึงบริบท และนำมาพิจารณาถึงความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องและโอกาส รวมทั้งการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ
- 2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความตระหนักที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
- 2.5 พัฒนามาตรการในการควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีนัยสำคัญและสามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบอื่นๆ ได้
- 2.6 ประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการปฏิบัติการแก้ไขและป้องกันตามความเหมาะสม ภาระงานอย่างเป็นระบบในการจัดการสิ่งแวดล้อมทำให้มีการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ทำให้เกิดความสำเร็จในระยะยาวและทำให้เกิดทางเลือกในการพัฒนายั่งยืนต่อไป
- 2.7 ดำเนินการปกป้องสิ่งแวดล้อมโดยการป้องกันและ/หรือลดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม
- 2.8 ห้ามมาตรการในการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามเงื่อนไขขององค์การ
- 2.9 ช่วยทำให้องค์การสามารถปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอื่นๆ ได้
- 2.10 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม
- 2.11 เป็นมาตรการในการควบคุมและมีอิทธิพลในการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการ การผลิต การส่งมอบ การนำไปใช้ การกำจัดซาก โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์วงจรชีวิต ซึ่งทำให้องค์การสามารถป้องกันและกำจัดปัญหาสิ่งแวดล้อมในวงจรชีวิตช่วงใดๆ ตามความเหมาะสม
- 2.12 ช่วยให้องค์การได้รับผลประโยชน์ทางการเงินและการปฏิบัติการจากการนำระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมไปใช้ ซึ่งทำให้องค์กรเกิดความเข้มแข็งทางด้านการตลาด

3. ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ (Success factors)

ความสำเร็จของระบบมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับความมุ่งมั่นของบุคลากรในทุกกระดับและทุกหน้าที่ในองค์กร นำโดยผู้บริหารสูงสุดในองค์กร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับของความรับผิดชอบของแต่ละแผนกในการกำจัดและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประยุกต์กลยุทธ์ และมาตรการแข่งขันทางการตลาดเข้าไปในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วย ผู้บริหารสูงสุดอาจเป็นผู้กำหนดประสิทธิภาพของระบบโดยประยุกต์ให้เข้ากับกระบวนการทางธุรกิจ กลยุทธ์และการตัดสินใจในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามระดับความสำคัญของธุรกิจ รวมทั้งการประยุกต์การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับทุกกระบวนการทางธุรกิจ ทั้งนี้การนำเสนอความสำเร็จขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

โครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก

โครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (Low Emission Support Scheme) หรือเรียกว่าโครงการ LESS มีแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนักให้เกิดการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และยกย่องผู้ทำความดีโดยการมอบใบประกาศเกียรติคุณ (Letter of Recognition: LOR) เพื่อให้ผู้ดำเนินกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกได้รับการยอมรับ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์และประเมินทางเทคนิควิชาการ และนำมาผนวกกับแนวคิดการให้การสนับสนุน (Support) จาก “ผู้ให้” ในภาคองค์กร/ธุรกิจ ไปสู่ “ผู้รับ” ในสังคม/ชุมชน ทั้งนี้ การประเมินปริมาณก๊าซเรือนกระจกของโครงการ LESS เป็นการประเมินเบื้องต้นเพื่อการประกาศเกียรติคุณ ดังนั้นปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากโครงการ LESS จึงไม่สามารถนำไปซื้อ-ขายได้ (กลไกลดก๊าซเรือนกระจก, 2559)

1. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อประกาศเกียรติคุณ และยกย่องผู้ทำความดี
- 2) ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจกใน scale ขนาดเล็ก เช่น ชุมชน วัด โรงเรียน และส่งเสริมให้เกิดการสนับสนุนการดำเนินโครงการลดก๊าซเรือนกระจก
- 3) เตรียมความพร้อมในการพัฒนาโครงการลดก๊าซเรือนกระจกไปสู่ระดับที่สามารถซื้อ-ขาย เครดิตได้

2. ประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินโครงการ LESS

- 1) องค์กรมีกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR) ผ่านการดำเนินกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก
- 2) ชุมชนมีโอกาสได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านเงินทุน เทคโนโลยี และการพัฒนาศักยภาพ ในการดำเนินกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก

- 3) ก่อให้เกิดการสร้างงานและรายได้จากการดำเนินกิจกรรมที่ช่วยลดก๊าซเรือนกระจก
- 4) สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีการลดก๊าซเรือนกระจกภายในประเทศ
- 5) ช่วยฟื้นฟูและรักษาสมดุลของระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 6) สร้างความตระหนักให้แก่ตนเอง องค์กร หน่วยงาน และชุมชน ในการมีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก และดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

นโยบายและแผนระดับชาติด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

นโยบาย (Policy) หมายถึง แนวหรือวิธีการเพื่อการปฏิบัติที่รัฐบาล หรือสถาบัน หรือกลุ่มบุคคล หรือบุคคล เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยปกติจะสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจในปัจจุบันเพื่อการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิผลและเพื่ออนาคตที่ดีกว่า (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) นโยบายขององค์กรจึงเป็นแนวทางที่กำหนดขึ้นเพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจของผู้บริหารให้มั่นใจว่ามีการตัดสินใจที่เหมาะสม

นโยบายระดับชาติและแผน 3 ระดับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล ใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าวโดยพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 กำหนดให้ สศช. ทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติและคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งกำหนดให้ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรรมการ และเลขาธิการ สศช. เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติที่ผ่านมาประเทศไทยยังไม่มีแผนการพัฒนาประเทศในระยะยาวใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาประเทศ ขณะที่หลายประเทศที่พัฒนาแล้วให้ความสำคัญกับแผนระยะยาว ดังนั้น จำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ในระยะยาวที่ต้องบรรลุพร้อมทั้งกรอบแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศมีความเจริญก้าวหน้าสู่ออนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เห็นชอบการจำแนกแผนออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2560) ได้กำหนดแผนระดับต่าง ๆ ตามลำดับชั้นของแผนที่ประเทศไทยที่กำลังนำมาขับเคลื่อนประเทศ ประกอบด้วย

แผนระดับที่ 1 หมายถึง ยุทธศาสตร์ชาติตามกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบใน

การจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

แผนระดับที่ 2 ประกอบด้วย 4 แผน ดังนี้ 1) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 2) แผนการปฏิรูปประเทศ 3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ 4) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

แผนระดับที่ 3 หมายถึง แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2 สู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือจัดทำขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด หรือจัดทำขึ้นตามพันธกรณีหรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ รวมถึงแผนปฏิบัติการทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ

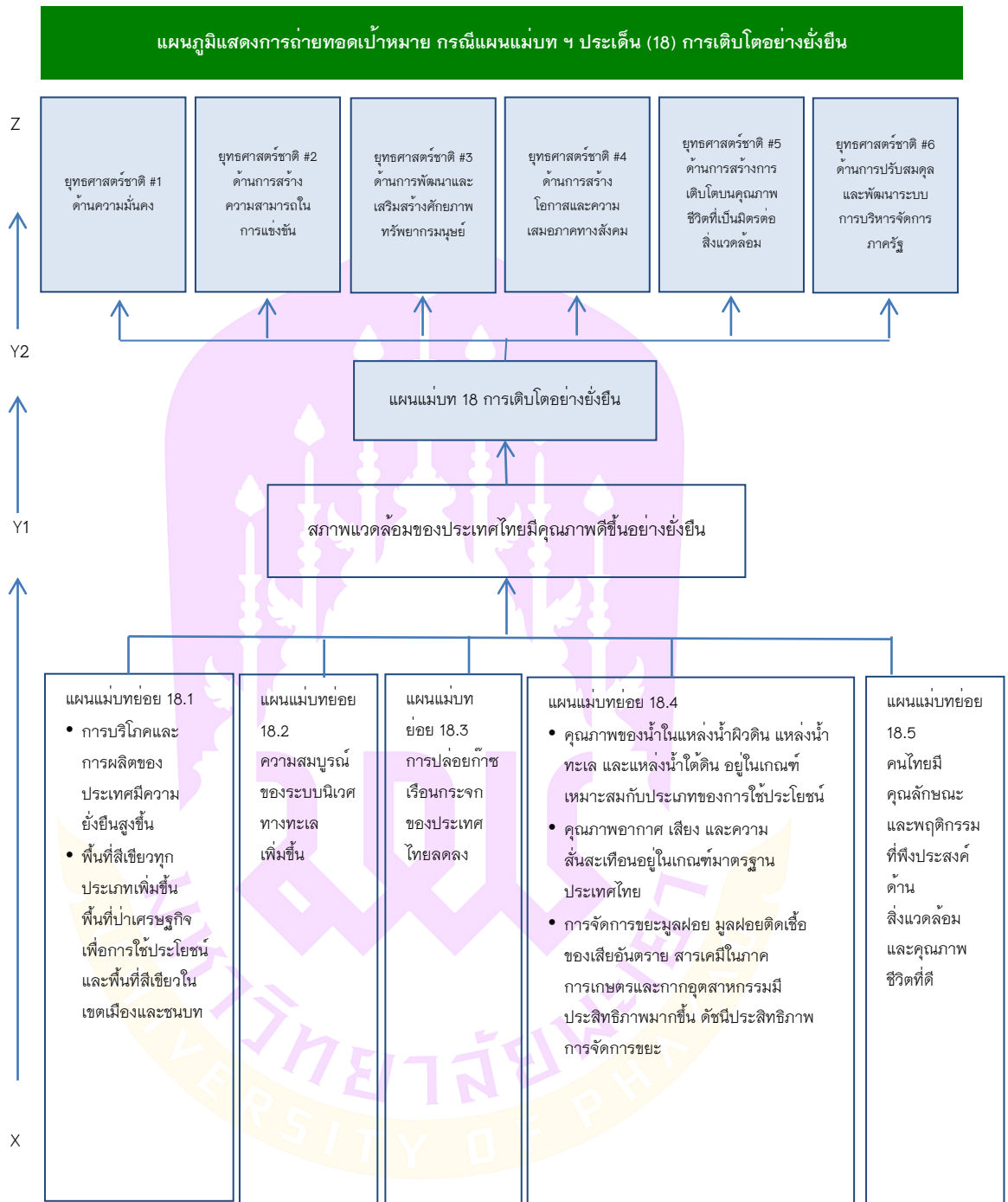
สิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล ใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องและบูรณาการกัน โดยการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นการพัฒนาไปสู่แผนระดับที่ 2 และ 3 อย่างเป็นระบบ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560) ประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์และเป้าหมายของชาติที่คนไทยทุกคนต้องการบรรลุร่วมกัน รวมทั้งนโยบายแห่งชาติ และมาตรการเฉพาะซึ่งเป็นแนวทาง ทิศทาง และวิธีการที่ทุกองค์กรและคนไทยทุกคนต้องมุ่งดำเนินการไปพร้อมกันอย่างประสานสอดคล้องเพื่อให้บรรลุซึ่งสิ่งที่คนไทยทุกคนต้องการ ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 6 ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ ได้แก่ 1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว 2) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล 3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ 4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ 5) พัฒนาความมั่นคงทางน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) ยกกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ โดยกำหนดไว้เป็นเป้าหมาย (Z) ได้แก่ 1) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืนมีสมดุล 2) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ 3) ยกกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

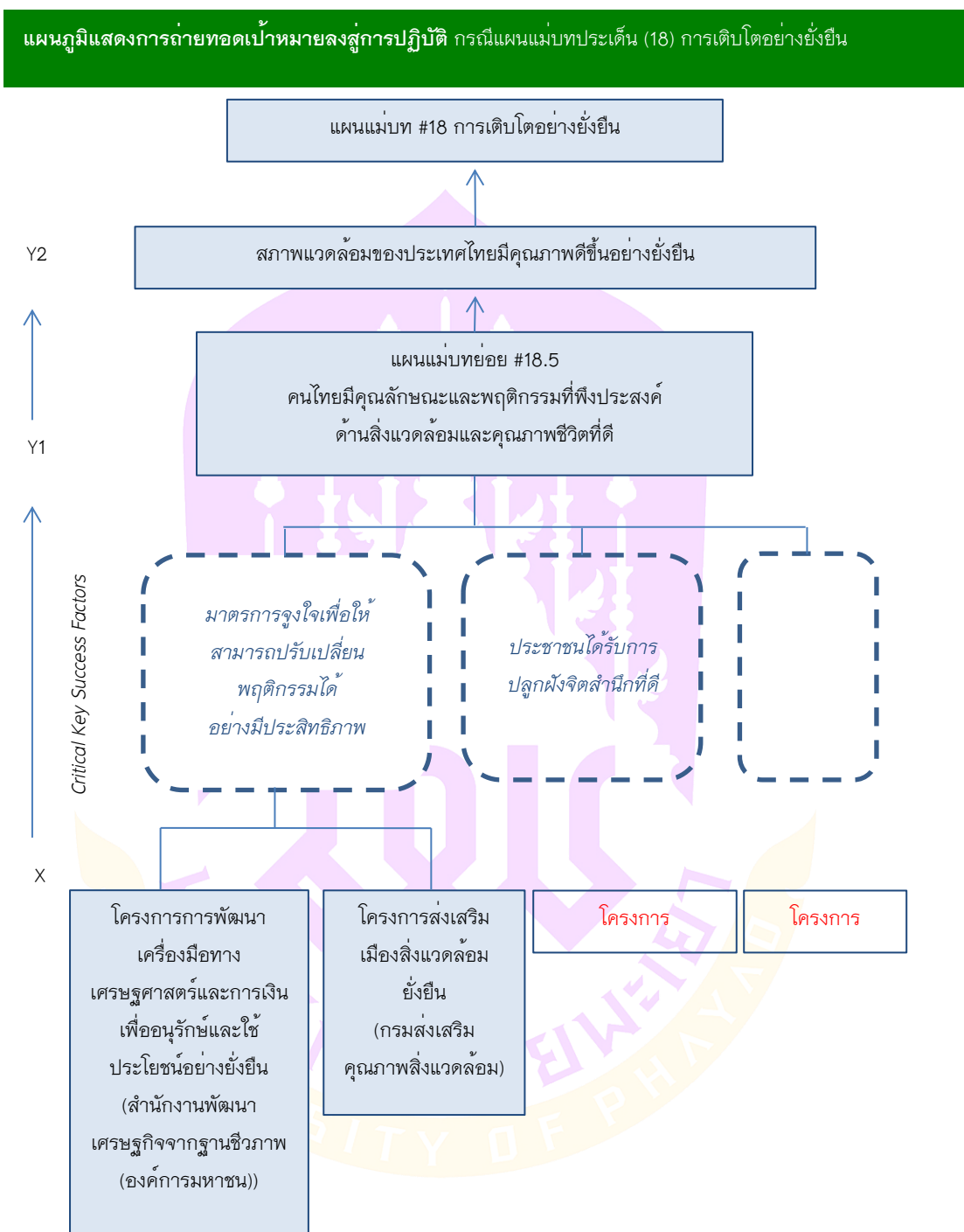
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการอนุรักษ์ คุ้มครอง ความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิดเพื่อลดการสูญเสียชีวิต พันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์ถิ่นที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ รวมทั้งการลดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน การสร้างระบบฐานข้อมูลธนาคารพันธุกรรม พัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งในเขตเมืองและชุมชน ส่งเสริมการลงทุนและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคไปสู่การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการสร้างการเติบโตของประเทศจากกิจกรรมทางทะเลที่หลากหลายควบคู่ไปกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งหมด ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้ประเทศไทยสามารถร่วมมือกับนานาชาติในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ เสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนสามารถลดความเสี่ยงและมีความพร้อมที่จะรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเกิดความสูญเสียน้อยที่สุด การบริหารจัดการมลพิษทั้งระบบ จัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิดโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ก่อมลพิษ พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ โดยกำหนดไว้เป็นเป้าหมาย (Y2) คือ สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน ค่าเป้าหมายตัวชี้วัด อันดับของประเทศด้านความยั่งยืน และคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก อยู่ในระดับต่ำกว่า 50 ประเทศแรกของโลก โดยมีแผนแม่บทย่อย 18.3 แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมีเป้าหมาย (Y1) การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง และค่าเป้าหมายตัวชี้วัด การปล่อยก๊าซเรือนกระจกลดลงอย่างน้อย ร้อยละ 12 จากกรณีปกติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ดังนั้นการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและมีโครงการ/การดำเนินงานที่สอดคล้องกันตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้

ภาพ 4 แผนภูมิแสดงการถ่ายทอดเป้าหมาย

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2563)

ภาพ 5 แผนภูมิแสดงการถ่ายทอดเป้าหมายลงสู่การปฏิบัติ

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2563)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสืบสาน รักษา ต่อยอดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร 2) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับที่ 1 การพร้อมรับ หรือ ระดับ “อยู่รอด” ระดับที่ 2 การปรับตัว หรือ ระดับ “พอเพียง” และระดับที่ 3 การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือ ระดับ “ยั่งยืน” 3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว โดยให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิต การให้บริการและการบริโภคเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหมุดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ มีความสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 จำนวน 4 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม ที่มุ่งยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น ด้วยการใช้องค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป้าหมายที่ 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม เพื่อการสร้างโอกาสและการกระจายรายได้สู่ชุมชน เป้าหมายที่ 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน โดยเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการผลิตและบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ และเป้าหมายที่ 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ โดยเฉพาะประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน ได้แก่ 1) เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะ และ 2) เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) โดยมียุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรับมือกับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในระดับประเทศและพื้นที่ รวมทั้งการนำประเทศไทยไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำและการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมพร้อมกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้ ทักษะ สร้างทัศนคติและความตระหนักแก่ผู้เรียนและคนทุกช่วงวัยเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาและเติบโตในสังคมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และรับผิดชอบต่อตนเองและน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สามารถปรับตัวได้ในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัยในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยทุกช่วงวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรมเห็นคุณค่าของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้กำหนดเป้าหมาย คนทุกช่วงวัย

มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ กำหนดตัวชี้วัด จำนวนสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนสีเขียวและห้องเรียนสีเขียวเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งมีแนวทางการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรมและนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาทุกระดับ พัฒนา/อบรมครูผู้สอนทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ ในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาผลิตบุคลากรในสาขาเฉพาะที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญระดับสูงในศาสตร์/สาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและการจัดการในสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่สร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ผู้เรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แผนงานและโครงการสำคัญตามยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน ได้แก่ 1) โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย 2) โครงการโรงเรียนคุณธรรม 3) โครงการโรงเรียนสีเขียว 4) โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน 5) โครงการรักษ์โลก รักพลังงาน เป็นต้น และแผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) แผนงาน/โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาและการให้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติให้กับคนทุกช่วงวัยในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) แผนงาน/โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ 3) โครงการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 4) โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 5) โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน 6) โครงการรักษ์โลก รักพลังงาน 7) โครงการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในเรื่องภัยพิบัติ และพลังงานทางเลือก 8) โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับบรรยากาศในองค์กร

บรรยากาศเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรและมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานหากองค์กรมีบรรยากาศทำงานที่ดีจะส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพในการทำงาน โดย Litwin & Stringer (1968) อ้างถึงใน เบญจพร กลิ่นสิงาม (2559) กล่าวว่า บรรยากาศขององค์กรเป็นการรับรู้ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เช่น โครงสร้างองค์กร รางวัลความอบอุ่น และการสนับสนุน ซึ่งให้ความหมายไปในทิศทางเดียวกันกับ Campbell et al. (1970) อ้างถึงใน ชลาธร แสงถนอม (2563) กล่าวว่าบรรยากาศขององค์กรเป็นการรับรู้ของบุคลากรแต่ละคนเกี่ยวกับองค์กร ซึ่งการรับรู้นี้จะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคลากร แบ่งการรับรู้ออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ ความมีอิสระของแต่ละบุคคล ระดับชั้นของโครงสร้างด้านตำแหน่งงาน การให้รางวัล และการให้ความสำคัญ ความอบอุ่น และการสนับสนุน ในขณะที่เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2540) อ้างถึงใน ฐาปนีย์ บุญยเกียรติ (2559) กล่าวว่าบรรยากาศขององค์กรประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อระดับของการทำงานหรือการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในองค์กร แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยของบรรยากาศขององค์กรจะมีผลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ๆ มีลักษณะเป็นอย่างไร แตกต่างกันอย่างไรร่วม

1. ศักยภาพของหน่วยงานปฏิบัติ

บรรยากาศในองค์กรมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะของหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานที่จะนำนโยบายไปปฏิบัติจะต้องเป็นหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเพียงพอสำหรับใช้ในงาน มีโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม ได้รับเงินงบประมาณ ตามจำนวนที่ร้องขอ จำนวนบุคลากรเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ร่วมมือกันทำงานเป็นทีม มีระบบการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และผู้บริหารหน่วยงานที่รับนโยบายใช้เทคนิคการดำเนินงานที่ทันสมัย (ศิริพันธ์ หล่อตระกูล, 2559) และสมรรถนะขององค์กรจะต้องมีโครงสร้างองค์กรต้องมีความเหมาะสม ยืดหยุ่น บุคลากรต้องยอมรับในการปฏิบัติตามนโยบาย มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอ สถานที่เหมาะสมและสะดวกสบายงบประมาณที่เพียงพอและจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ (ประยูศักดิ์ ปิติวรยุทธ และกิจจุลเชต ไกรवास, 2562)

ลักษณะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติจะส่งผลอย่างมากต่อความสำเร็จของนโยบาย โดยที่ลักษณะของหน่วยงานที่ส่งผลต่อสมรรถนะของการนำนโยบายไปปฏิบัติ (ศิริพันธ์ หล่อตระกูล, 2559) ดังนี้

1) ประเภทของหน่วยงาน นโยบายที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นนโยบายที่มอบหมายให้แก่หน่วยงานที่มีอยู่แล้วและสนับสนุนนโยบายนั้น และเป็นหน่วยงานที่มีกำลังคนและทรัพยากรอื่น ๆ พร้อมอยู่แล้ว หรือไม่ก็ต้องเป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นใหม่โดยแรงผลักดันของกลุ่มการเมืองที่มีอำนาจขณะนั้น

2) โครงสร้างและลำดับชั้นการบังคับบัญชา หน่วยงานขนาดเล็กที่มีระดับชั้นการบังคับบัญชาน้อย จำนวนผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามาก จะมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติมากกว่าหน่วยงานขนาดใหญ่ มีระดับชั้นและสายการบังคับบัญชามากมาย แต่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาน้อย

3) ความสามารถของผู้นำ ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งซึ่งมีความสามารถในการระดมความสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จของโครงการหรือนโยบาย

4) ความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย เน้นความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ ระหว่างหน่วยปฏิบัติตามนโยบายกับหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย ยิ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมีมากโอกาสที่นโยบายจะประสบความสำเร็จจะมีมาก

5) ทรัพยากรทางการเมืองของหน่วยงาน หมายถึงแรงสนับสนุนจากผู้บริหารและนักการเมือง (นพรุจ คักดีศิริ, 2550)

2. การสนับสนุนจากจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และองค์กร

การสนับสนุนจากจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และองค์กร เป็นความคิด ความเชื่อหรือความรู้สึกอันเกิดจากประสบการณ์ในการทำงานว่า เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และองค์กรจะให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าในการปฏิบัติงาน โดยมีนโยบายที่สนับสนุนการทำงาน ช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่และพร้อมที่จะช่วยเหลือเมื่อบุคลากรต้องการ ซึ่งการสนับสนุนจากหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้บังคับบัญชาเห็นคุณค่าต่อการทำงานของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา การให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระ สนับสนุนให้มีโอกาสก้าวหน้า เอาใจใส่ในความเป็นอยู่ และการสนับสนุนจากองค์กร คือ การที่องค์กรดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากร รับฟังข้อร้องเรียนของบุคลากร พยายามช่วยเหลือบุคลากรในด้านต่าง ๆ และปฏิบัติต่อสมาชิกด้วยความเป็นธรรม (ณคนย์ พุดด้วงเงิน, 2565)

ซึ่งสอดคล้องกับ Sandra Gountas & John Gountas (2015) อ้างถึงใน สมพงษ์ เพชรี (2561) ให้อธิบายเพิ่มเติมว่าการสนับสนุนจากองค์กร เป็นระดับที่องค์กรเอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือและ รับฟังข้อร้องเรียนต่าง ๆ ของบุคลากร รวมทั้งปฏิบัติต่อบุคลากรด้วยความเป็นธรรมชาติ

การสนับสนุนจากองค์กรมีผลต่อทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อองค์กร เมื่อบุคลากร รับรู้จะส่งผลต่อทัศนคติ แรงจูงใจรวมถึงพฤติกรรมที่จะแสดงออก ซึ่งการสนับสนุนจากองค์กร เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายขององค์กร โดย องค์กรต้องดำเนินการทำให้บุคลากรรับรู้ได้ว่าองค์กรมองเห็นคุณค่าการเสียสละในการทำงาน พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือและสนับสนุนความต้องการขั้นพื้นฐานให้ดี ในรูปแบบของการตอบแทน ต่าง ๆ เช่น การให้ความช่วยเหลือหรือการจัดหาอุปกรณ์ในการทำงานเพื่อให้สามารถทำงานได้ สำเร็จ การจัดบรรยากาศขององค์กรที่เอื้อต่อการทำงาน การให้โอกาสความก้าวหน้าในงาน และ โอกาสการพัฒนาตนเองโดยดำเนินการผ่านนโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อให้บุคลากร มีความเป็นอยู่ในการทำงานที่ดี (มุทิตา คงกระพันธ์, 2554)

3. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่มีการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอด ความรู้ซึ่งกันและกันภายในระหว่างบุคลากร ควบคู่ไปกับการรับความรู้จากภายนอก โดยมี เป้าประสงค์สำคัญ คือ เพื่อให้มีโอกาสได้ใช้ความรู้เป็นพื้นฐานในการพัฒนา (ณัฐ โฉ่จินดา, 2563) เป็นการสร้างบรรยากาศที่จะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร และ Senge (1990) อ้างถึงใน สุวิมล จอดพิมาย และชวนชม ชินะตั้งกูร (2560) กล่าวว่า การผลักดันและ สนับสนุนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ประการ คือ ความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) รูปแบบความคิด (Mental Model) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Building Shared Vision) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) และการคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking)

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า บรรยากาศขององค์กร หมายถึง การทำงาน ภายในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอที่ผู้บริหารและบุคลากรมีการทำงานอย่างเอื้อเพื่อ ให้การสนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความสามัคคี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจน การร่วมมือกัน หรือแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน

แนวคิดเกี่ยวกับสภาวะการทำงาน

การทำงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ปฏิบัติมากกว่ากิจกรรมใด ๆ ซึ่งมนุษย์ใช้เวลาถึง หนึ่งในสามของชีวิตเป็นอย่างน้อยเพื่อทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีจึงมีความสำคัญ และส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของหน่วยงาน และสภาพแวดล้อมการทำงานทาง กายภาพและทางสังคมมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน (ศักดิ์รินทร์ จุ้ยชุม และ กล้าหาญ

ณ นาน, 2566) สภาพะการทำงานที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความผูกพันและความมุ่งมั่นของบุคลากร เช่น สถานที่ทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีสิ่งแวดล้อมในเชิงสัมพันธภาพ การสนับสนุนและการพัฒนาบุคลากร หรือสิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความคิดความรู้สึกทางจิตใจของบุคลากร ความมีอิสระในการทำงาน การมีอิสระในการตัดสินใจ ความก้าวหน้าในอาชีพหรือการมุ่งอนาคตของบุคลากร เป็นต้น

1. การมุ่งอนาคตของบุคลากร

การมุ่งอนาคตอาจเป็นปัจจัยหนึ่งของสภาพะการทำงานของบุคลากร ซึ่งอาจเป็นกระบวนการหรือการดำเนินการในปัจจุบันที่มุ่งหวังให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตซึ่งจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจและความกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อให้ก้าวข้ามอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดียิ่งขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับSeginer (1991) อ้างถึงใน พรหมปพร ลีวิโรจน์ และดร.อรุวรรณ คุณสนอง (2559) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นการคาดการณ์ในอนาคตประกอบด้วยการวางแผน ความปรารถนา ความหวัง รวมทั้งการจินตนาการสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของแต่ละบุคคล มีความต้องการให้ค่านิยมของแต่ละบุคคล ส่งเสริมแรงจูงใจให้เกิดขึ้นตามต้องการที่คาดหวังไว้ และMischel (1974) อ้างถึงใน พรหมปพร ลีวิโรจน์ และดร.อรุวรรณ คุณสนอง (2559) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต เป็นความสามารถในการคาดการณ์ไกลและเล็งเห็นความสำคัญ ของผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการได้รับผลที่ดีกว่าในอนาคตหรือมากกว่าผลที่ได้รับในปัจจุบัน โดยมีการวางแผนเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติและควบคุมตนเองให้ดำเนินการตามแผน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ความก้าวหน้าในอาชีพ

ความก้าวหน้าในการทำงานส่งผลให้บุคลากรและองค์กรมีการปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงการมุ่งหน้าไปที่ความก้าวหน้าในการทำงาน ช่วยให้องค์กรหรือบุคคลเติบโตและเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อพัฒนาเองอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ภาวัต ตั้งเพชรเดโช (2556) กล่าวว่า ความก้าวหน้าในอาชีพ หมายถึงการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงบทบาทในการทำงาน ก่อให้เกิดการได้รับโอกาสและการพัฒนาความก้าวหน้าในงานเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ความก้าวหน้าในเงินเดือน และความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเอง และสุขภาพดี แสงทองสวัสดิ์ นิสากร วรจันทร์ และณัฐริกา ณววรรณโณ (2556) กล่าวว่า การพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ คือ การพัฒนาบุคลากรขององค์กรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยการกำหนดเส้นทางก้าวหน้าในสายอาชีพ เพื่อให้บุคลากรได้ทราบว่าคุณค่าตนเอง

สามารถเติบโตหรือเลื่อนไปดำรงในตำแหน่งใดได้บ้าง และจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานอย่างไรเพื่อก้าวไปสู่ตำแหน่งนั้น ๆ ทั้งนี้ ต้องมีการคัดเลือกบุคคล และส่งเสริม และพัฒนาให้มีศักยภาพสูง มีความพร้อมและเหมาะสมกับตำแหน่งสำคัญที่จะแต่งตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

3. การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นกรรมวิธีที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และทักษะ สามารถทำให้บุคลากรในหน่วยงานได้รับทั้งความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิค วิทยาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ นอกจากจะกระทำให้ตนเองได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานแล้ว ยังส่งผลทำให้องค์การได้รับผลผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นหรือเป็นการลดความสิ้นเปลืองที่เกิดขึ้นอันเป็นเป้าหมายสูงสุดขององค์การ (โสภาวรณ ลี้มกลาง, 2547) สอดคล้องกับเจริญ กาศโอสถ (2551) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง ความต้องการดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติในการทำงาน อันเกิดจากการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อเป้าหมายขององค์การ และวันเพ็ญ ศรีแก้ว (2552) ให้ความหมายไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นกระบวนการส่งเสริมบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วให้ได้รับความรู้ ความชำนาญ ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ฯลฯ เพิ่มขึ้น เพื่อให้ปฏิบัติงานได้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ โดยการให้การฝึกอบรม การศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ แก่บุคลากร เช่นเดียวกับจุฑามาศ แสงอาวูช และพรนิภา จินดา (2553) ให้ความหมายว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มสมรรถนะของบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า สภาพะการทำงานของบุคลากร หมายถึง คุณภาพชีวิตของบุคลากรที่มีทัศนคติเชิงบวกใส่ใจคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการปรับตัว มีการแสดงพฤติกรรมยอมรับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม ได้รับการพัฒนาทักษะ สมรรถนะ สนับสนุนการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อปรับรูปแบบวิธีการดำเนินงานเพื่อรองรับต่อสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกและมีความตระหนักในการแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1. ความหมายของนโยบาย

นโยบายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการที่ช่วยให้มีการดำเนินงานอย่างมีระบบและเป็นระเบียบ ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยให้มีความเข้าใจร่วมกันยังเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการพัฒนา นโยบายที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่นำไปปฏิบัติ ซึ่งความหมายของนโยบายได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำอธิบายไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

สมพร เฟื่องจันทร์ (2552) กล่าวโดยสรุปว่า นโยบายมิใช่การกระทำ นโยบายเป็นข้อความโดยอาจเขียนอย่างชัดแจ้งหรือไม่ก็ได้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงจุดหมายและความมุ่งหวังของรัฐบาลหรือของหน่วยงาน นโยบายโดยตัวของมันเองจะมีความหมายและทำให้มีความหมายโดยผ่านทาง 1) การกระทำทางนโยบาย เช่น ตราพระราชบัญญัติ 2) มีแผนงานอย่างหนึ่ง 3) เป็นโครงการ (Project) 4) กฎ ระเบียบ ภาษี และการดำเนินงานอื่น ๆ ที่เป็นมาตรการของรัฐ รัฐบาลจะดำเนินงานผ่านมาตรการเหล่านี้เท่านั้น จึงจะเรียกว่าเป็นการดำเนินนโยบาย และบรรลุผลสำเร็จหรือประสบความสำเร็จในการบรรลุความต้องการของประชาชน

มยุรี อนุมานราชธน (2553) กล่าวโดยสรุปว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึงแนวทางในการกระทำของรัฐบาล ที่รัฐบาลได้ทำการตัดสินใจเลือกและกำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อชี้้นำให้มีกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการวางแผน การจัดทำโครงการ วิธีการบริหารงานหรือการบวนการดำเนินงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ด้วยวิธีปฏิบัติงานที่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการในแต่ละเรื่อง สอดคล้องกับ Lasswell, and Kaplan (1970) อ้างถึงใน ราเชนทร์ นพณัฐวงศ์ (2556) ได้ให้คำจำกัดความของ นโยบายสาธารณะ คือ โครงการที่มีการกำหนดเป้าประสงค์ (Goals) คุณค่า (Values) และแนวปฏิบัติ (Practices) เพื่อให้เกิดการกระทำ (a projected program of goals, values, and practices) หรือในมุมมองแบบรัฐประศาสนศาสตร์ วิเคราะห์ได้ว่านโยบายจะต้องมีเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์หรือแนวทางปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งที่ชัดเจนและแสดงให้เห็นว่ากระบวนการนโยบายสาธารณะมิใช่ครอบคลุมแค่การกำหนดนโยบาย แต่หากรวมถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วย

Sharkansky (1971) อ้างถึงในราเชนทร์ นพณัฐวงศ์ (2556) กล่าวถึงความหมายว่า นโยบายสาธารณะ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลจัดทำขึ้น ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดของรัฐบาล รวมทั้งข้อกำหนดและระเบียบในการควบคุมการดำเนินงานของปัจเจกบุคคลและนิติบุคคล

2. ความหมายของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

“การนำนโยบายไปปฏิบัติ” Pressman และ Wildavsky (1973) กล่าวว่า เป็นกระบวนการของปฏิสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่มีการกำหนดไว้ก่อนหน้านั้นกับการกระทำหรือปฏิบัติการทั้งหลายที่มุ่งให้เกิดผลไปตามนั้น หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ความสามารถในการจัดการและประสานสิ่งที่จะกระทำให้บังเกิดผล ในลักษณะที่เป็นลูกโซ่ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล Ernest R. Alexander (1985, หน้า. 23-28) การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นการนำชุดการปฏิบัติ ซึ่งเป็นแผนการทำงานที่มุ่งส่งผลไปยังผู้ที่ตั้งใจจะให้ได้รับประโยชน์จากนโยบายเป็นการเฉพาะและเป็นการปฏิบัติในภาคสนาม และ Putt และ Springer (1989) การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นอนุกรมของกิจกรรมและการตัดสินใจที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นจากการแปลงข้อความนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยการกระตุ้นการทำให้ข้อความนโยบายชัดเจนและการมีความคิดริเริ่ม การแสดงเจตนาจะช่วยการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผล

จุมพล หนีมพานิช (2547) ได้รวบรวมตัวแบบทางทฤษฎีของการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติของนักวิชาการหลายท่านมานำเสนอ ดังนี้

1) ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง (Top-down Theories of Implementation) แนวทางตามทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับความสามารถของผู้กำหนดนโยบายในการกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายอย่างชัดเจน รวมไปถึงการติดตาม กำกับดูแลและควบคุมการนำนโยบายไปปฏิบัติ สำหรับสมมติฐานของทฤษฎีนี้ คือ (1) การนำนโยบายไปปฏิบัติเริ่มต้นมาจากการตัดสินใจของรัฐบาลกลาง (2) เน้นที่กระบวนการทางการเมืองตามทฤษฎีระบบ (3) มักไม่สนใจผลกระทบของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติที่มีต่อการให้บริการตามนโยบาย (4) นโยบายเป็นปัจจัยนำเข้า (inputs) และการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นผลผลิต (outputs) และ (5) แนวการศึกษาที่เน้นบทบาทการใช้อำนาจของผู้นำ สำหรับผลงานของนักวิชาการที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ผลงานของเพรสแมน Pressman และ Wildavsky (1973) ผลงานของ Van Meter และ Horn. (1975) ผลงานของบาร์แดช (Bardach) ปี ค.ศ.1977 และผลงานของ Sabatier และ Mazmanian (1980) ฯลฯ

2) ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Theories of Implementation) ทฤษฎีนี้เน้นผู้ปฏิบัติเชิงพื้นที่ในฐานะผู้ให้บริการและมองการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกระบวนการต่อรองที่เกิดขึ้นในเครือข่ายของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นช่วงปลายทศวรรษ 1970 ถึงทศวรรษ 1980 สมมติฐานของทฤษฎีนี้ ได้แก่ (1) ผลลัพธ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของนโยบาย (2) การเชื่อมโยงเชิงสาเหตุและผลตามความเชื่อของทฤษฎีจากบนลงล่างก็อาจไม่เป็นจริงเสมอไปหรืออาจไม่ได้ผลจริงตาม

วัตถุประสงค์ของนโยบาย (3) สนใจศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในระดับของการรับบริการและสาเหตุที่แท้จริงที่มีผลต่อการปฏิบัติในระดับล่าง (4) การศึกษาจะเริ่มจากการระบุเครือข่ายของตัวแสดงในการให้บริการที่แท้จริงเป็นอย่างไร และ (5) ปฏิเสธแนวคิดนโยบายเริ่มมาจากระดับบนและส่งนโยบายลงมาให้ผู้ปฏิบัติเพื่อปฏิบัติตามจะให้ผลสำเร็จมากที่สุด แต่มีแนวคิดว่าการใช้ดุลพินิจการให้บริการระดับล่างเป็นปัญหาที่แท้จริงมากกว่าการพิจารณาจากระดับบน สำหรับผลงานนักวิชาการที่สำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ ลิปสกี (Lipsky) ปี ค.ศ.1971 และ เอลมอร์ (Elmore) ปี ค.ศ.1980 และเฮิน (Hjern) ปี ค.ศ.1982 เป็นต้น (ฐิตพล น้อยจาด, 2566)

3) ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบผสม (Hybrid Theories of Implementation) ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่างและล่างขึ้นบนเป็นประเด็นโต้แย้งทางวิชาการอยู่หลายปี นักวิจัยหลายคนจึงพยายามสังเคราะห์ทฤษฎีทั้งสองเข้าด้วยกัน เช่น เอลมอร์ (Elmore) ปี ค.ศ. 1985 ซาบาเตียร์ ปี ค.ศ.1986 และกอกกิน (Goggin) และคณะ เมื่อปี ค.ศ.1990 ทฤษฎีผสมนี้รวมเอาองค์ประกอบทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกันเพื่อปิดจุดอ่อนของแต่ละฝ่าย เป็นต้นว่า (1) ทฤษฎีบนลงล่างเน้นการเริ่มต้นจากข้างบนมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างทฤษฎีทั่วไป ยึดถือตามแนวกระบวนการและขั้นตอนนโยบาย เน้นการนำการตัดสินใจระดับบนไปปฏิบัติ ยึดประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือตัวแบบผู้นำ (2) ทฤษฎีล่างขึ้นบนเริ่มต้นจากล่างและขยายออกไปข้างข้าง มีจุดมุ่งหมายที่จะพรรณนาและอธิบายปฏิกริยาของตัวแสดงในการให้บริการถือว่าชั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติแยกไม่ออกจากชั้นการก่อรูปหรือยึดตามหลักการหลอมรวม (Fusionist model) มากกว่าจะกระจายออกไป ปฏิเสธขั้นตอนของนโยบายซึ่งอธิบายว่าไม่มีทางที่ระดับบนจะคุมระดับล่างได้หมดเนื่องจากระดับล่างมีดุลพินิจและผลประโยชน์เป็นของตัวเอง ทฤษฎีล่างขึ้นบนยึดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมกล่าวคือนอกจากผู้นำแล้วยังต้องคำนึงถึงเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่น ภาคเอกชนและกลุ่มเป้าหมายด้วย ดังนั้นการผสมตามทฤษฎีใหม่ทำให้เกิดแนวทางบูรณาการขึ้นมาจำนวนมาก สำหรับผลงานนักวิชาการที่สำคัญในกลุ่มนี้ได้แก่ ผลงานของชาร์ฟ (Scharpf) เมื่อปี ค.ศ. 1978 งานของวิล อฟฟ์-ฮีริเอียร์ (Heritier) ปี ค.ศ. 1980 งานของริปลีย์ (Ripley) และแฟรงกลิน (Franklin) ปี ค.ศ.1982 และงานของวินเตอร์ (Winter) ปี ค.ศ. 1990 ฯลฯ

แนวคิดเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

การบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความสำเร็จและความยั่งยืนขององค์กร ซึ่งวราชนันท์ ตังจักวราชนันท์ (2547) อ้างถึงใน วาสนา โหงตา (2562) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายขององค์กรไว้ ได้แก่

1) การบรรลุเป้าหมายที่จำเป็น (Essential Goals) คือ การระบุถึงกิจกรรมในแต่ละวันที่จำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อให้แน่ใจว่าจะได้รับผลลัพธ์ที่ประสบผลสำเร็จ โดยเป้าหมายที่จำเป็นจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องซ้ำ ๆ และมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน

2) การบรรลุเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหา (Problem-Solving Goals) คือ การระบุถึงปัญหาในปัจจุบัน หรือโอกาสที่สามารถก่อให้เกิดสถานะที่ปรารถนาหรือมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นได้โดยเป้าหมายดังกล่าวจะต้องกล่าวถึงสถานการณ์ในปัจจุบัน หรือสถานการณ์ในอนาคตที่มีการแก้ไขปัญหาเรียบร้อยแล้ว ตลอดจนกิจกรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาสถานการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ เป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหานี้ถือว่ามีความสำคัญต่อการเจริญเติบโต แต่ก็อาจจะไม่จำเป็นมากนักสำหรับการดำรงอยู่ต่อไป

3) การบรรลุเป้าหมายเพื่อการนวัตกรรม (Innovative Goals) คือ การพัฒนาสถานะในปัจจุบัน โดยไม่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา แต่จะเป็นการคิดถึงผลลัพธ์ที่จะได้รับการปรับปรุงสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก ได้แก่ การดำเนินการให้ดีขึ้น รวดเร็วยิ่งขึ้น ราคาถูกลงง่ายขึ้น และปลอดภัยมากกว่าเดิม เป็นต้น

การบรรลุเป้าหมายขององค์กรด้วยแนวคิดการพัฒนาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management : RBM) ให้ความสำคัญต่อความประหยัด (Economy) คือการใช้ต้นทุนหรือทรัพยากรการผลิตอย่างเหมาะสมและมีความคุ้มค่ามากที่สุด ความมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือการปฏิบัติงานให้ได้ผลงานในระดับที่สูงกว่าปัจจัยนำเข้า และความมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นวิธีการบริหารที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และวิธีการบริหารราชการจากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการทำงาน และอาศัยกฎระเบียบที่เคร่งครัดเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน มาเป็นการมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานทั้งในแง่ของผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และความคุ้มค่าของเงิน (Value for money) รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพและสร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการ โดยจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในภาคราชการเกิดผลสำเร็จ จำเป็นต้องนำหลักการสำคัญของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและสังคมที่ดีมาใช้ประกอบ จำนวน 4 หลัก ดังนี้ 1) หลักความโปร่งใส (Transparency) คือ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานของหน่วยงานราชการให้มีความโปร่งใส 2) หลักการมีส่วนร่วม

(Participation) คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ 3) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) คือ การตระหนักในสิทธิ หน้าที่ และความสำนึกในหน้าที่ที่รับผิดชอบ รวมทั้งการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง ตลอดจนความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน เช่น ความรับผิดชอบต่อประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการ และ 4) หลักความคุ้มค่า (Utility) คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างแรกคือแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ (Strategic and Operational Plan) หน่วยงานราชการจะต้องวางแผนกลยุทธ์โดยทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร (SWOT Analysis) เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าประสงค์สุดท้ายที่ต้องการและวิสัยทัศน์ (Vision) อันจะนำไปสู่การกำหนดพันธกิจ (Mission) และถายโอนลงมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) เป้าหมาย (Target) และกลยุทธ์การดำเนินงาน (Strategy) ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ (Critical Success Factors : CSF) และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (Key Performance Indicators : KPI) ที่สามารถวัดผลของการดำเนินงานได้ (พิฑูวรรณ กิติคุณ, ม.ป.ป.) ดังนั้น การบรรลุค่าเป้าหมายขององค์กรจึงเป็นการบรรลุตามภาพอนาคตที่บุคคลในองค์กรมุ่งสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นเป็นวิสัยทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้องค์กรมีทิศทางอย่างชัดเจนในการดำเนินงาน และจะเป็นตัวผลักดันให้คนทุ่มเทแรงกายและแรงใจอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ร่วมกัน โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่สื่อถึงเป้าหมายสำคัญในการปฏิบัติงานและสามารถวัดค่าเป็นตัวเลขได้จริง โดยทั่วไปจะกำหนดจากระดับบนลงมาถึงระดับล่างซึ่งสำหรับหน่วยงานภาครัฐจะเป็นการถ่ายทอดจากกระทรวง กรม ไปจนถึงกอง ฝ่ายต่าง ๆ โดยถ่ายทอดเป็นข้อกำหนดในภาพของโครงการและกิจกรรมย่อย

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การบรรลุเป้าหมาย หมายถึง การบรรลุวิสัยทัศน์และข้อตกลงการปฏิบัติงานด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของคุณยส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอร่วมกัน โดยมีตัวชี้วัด (Indicator) หรือตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (Key Performance Indicators : KPIs) เป็นดัชนีชี้วัด หรือหน่วยวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ถูกระบุขึ้น เป็นไปตามค่าเป้าหมายของนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ แผนปฏิบัติราชการ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ประสิทธิผลของการดำเนินงานเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จตามเป้าหมายในการจัดการบริหารงานภายในองค์กร โดยเฉพะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยการแข่งขัน เป็นสิ่งที่ใช้ตัดสินการแสดงความสำเร็จขององค์กร ซึ่งศรีสกุล เจริญศรี ไชยา ยิ้มวิไล และ ปิยากร หวังมหาพร (2559) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลองค์กร (Organizational Effectiveness) ว่า หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการบรรลุถึงผลงาน หรือผลสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งในรูปของเงินและไม่ใช่ตัวเงิน ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรนั้น ๆ โดยมุ่งไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนขององค์กร ส่วนสมจินตนา คุ่มภัย (2553) สรุปความหมายของประสิทธิผลองค์กรไว้ว่า การที่องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายทั้งระยะสั้นหรือจุดหมาย (Ends) และระยะยาวหรือวิธีการ (Means) โดยบรรลุเป้าหมายในระดับที่ดีเลิศ (Excellence) เกินกว่าระดับปกติ และสอดคล้องหรือตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทั้งกับองค์กรด้วย ดังนั้น การวัดหรือประเมินประสิทธิผล ควรวัดในหลายด้านทั้งด้านการเงินและด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการเงิน เช่น ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทั้งกับองค์กร (Stakeholders)

Cameron (1981) อ้างถึงใน ศรีสกุล เจริญศรี ไชยา ยิ้มวิไล และ ปิยากร หวังมหาพร (2559) ได้เสนอแนวคิดการประเมินประสิทธิผลองค์กร ดังนี้

1. แนวคิดการบรรลุเป้าหมายหรือเป้าประสงค์ (The Goal-Attainment Approach) ประเมินความสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรจากผลลัพธ์ (Ends) มากกว่าประเมินจากวิธีการ (Means) โดยเป้าหมายที่ประสบผลสำเร็จต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) องค์กรมีเป้าหมายที่แท้จริง 2) สามารถวัดได้ 3) พนักงานมองเห็นและเข้าใจในเป้าหมาย 4) พนักงานเห็นพ้องต้องกันเป้าหมายนั้น 5) วัดได้ว่าองค์กรบรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด

2. แนวคิดเชิงระบบ (The Systems Approach) องค์กรนอกจากให้ความสำคัญแก่เป้าหมายสุดท้าย (End Goal) แล้ว ยังให้ความสำคัญแก่เป้าหมายและวิธีการ (Means) ที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย จากสมมติฐานที่ว่าองค์กรประกอบด้วยระบบย่อยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หากระบบย่อยระบบใดระบบหนึ่งทำงานไม่ดีจะกระทบต่อการบริหารงานทั้งระบบ ดังนั้น ประสิทธิภาพขององค์กรจำเป็นต้องใส่ใจและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับปัจจัยแวดล้อมขององค์กร

3. วัดจากการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งกับองค์กร หรือกลุ่มยุทธศาสตร์ (The Strategic – Constituencies Approach) เนื่องจากองค์กรได้รับความกดดันและข้อเรียกร้องจากกลุ่มผลประโยชน์ บุคคลต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมขององค์กรตลอดเวลา ซึ่งบางกลุ่มมีความสำคัญยิ่งต่อองค์กร สามารถกำหนดความอยู่รอด มีอำนาจควบคุม

ทรัพยากรที่จำเป็นต่อการอยู่รอดขององค์การ องค์การที่มีประสิทธิผล ต้องประเมินว่าผู้เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บุคคลหรือกลุ่มใดสำคัญต่อองค์การ ต้องชนะใจบุคคลหรือกลุ่มเหล่านั้น ไม่ให้ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำงานขององค์การ โดยกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เกี่ยวข้องกับองค์การ ที่มีอำนาจควบคุมทรัพยากรที่จำเป็นต่อความอยู่รอดขององค์การ ประสิทธิภาพจึงประเมินจากความสามารถในการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง บุคคลหรือกลุ่มที่ทำให้้องค์การสามารถอยู่รอดต่อไปในอนาคตได้ แต่องค์การหนึ่ง ๆ มีผู้เกี่ยวข้องกับองค์การจำนวนมาก ซึ่งมีระดับของอำนาจแตกต่างกัน บุคคลหรือกลุ่มเหล่านี้พยายามหาความพึงพอใจให้กับตนเอง ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับผู้เกี่ยวข้องกับองค์การหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่ควบคุมทรัพยากรอันจำเป็นต่อความอยู่รอดขององค์การ เช่น ปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม สร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับของรัฐบาล เป็นต้น

4. แนวคิดการแข่งขันของค่านิยม (The Competing-Values Approach) เป็นแนวคิดประเมินประสิทธิผลเชิงบูรณาการ นำหลักเกณฑ์ที่้องค์การให้คุณค่ามาประเมินประสิทธิผล ซึ่งขึ้นอยู่กับความสนใจ หรือการให้คุณค่าของแต่ละองค์การ นอกจากนี้ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การจะประเมินประสิทธิผลขององค์การเดียวกัน แตกต่างกันออกไป แนวคิดนี้มีสมมติฐานว่าไม่มีหลักเกณฑ์ใดที่ดีที่สุดสำหรับการประเมินประสิทธิผลขององค์การ การใช้หลักเกณฑ์ใดขึ้นอยู่กับการให้คุณค่าหรือความสนใจของผู้ประเมินเป็นสำคัญ รูปแบบของแนวคิดการแข่งขันของค่านิยม ประกอบด้วย 1) จัดโครงสร้างองค์การใน 2 มิติที่ตรงกันข้าม คือ ความยืดหยุ่น (Flexibility) กับการควบคุม (Control) ความยืดหยุ่นให้คุณค่าต่อนวัตกรรม การปรับตัว และการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่การควบคุม มุ่งเน้นเสถียรภาพ กฎระเบียบ และความสามารถคาดการณ์ได้ 2) ให้ความสำคัญระหว่างการพัฒนาและความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน (People) คือ ใส่ใจต่อความรู้สึกและความต้องการของพนักงาน กับการพัฒนาและความอยู่รอดขององค์การ (Organization) ได้แก่ ใส่ใจต่อการเพิ่มผลผลิตและการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย 3) ให้ความสำคัญแก่วิธีการ (Means) กับเป้าหมาย (Ends) ซึ่งการให้คุณค่าแก่วิธีการ ให้ความสำคัญต่อกระบวนการภายในและผลระยะยาว ส่วนการให้คุณค่าแก่เป้าหมายมุ่งเน้นผลลัพธ์สุดท้ายและผลระยะสั้น

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงาน หมายถึงผลสำเร็จด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามเป้าหมายที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอได้กำหนดไว้ ทั้งในรูปของเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ไม่ว่าจะเป็น ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง การได้รับยกย่อง ความไว้วางใจ เชื่อถือ ศรัทธาจากชุมชนและหน่วยงานภายนอก

ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เครือข่ายความร่วมมือ

เครือข่าย (Network) คือ การเชื่อมโยงของคน กลุ่มของคน หรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ในทางสังคมวิทยา เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่แตกต่างจากกลุ่ม โดย “กลุ่ม” จะมีขอบเขตชัดเจน เช่น รู้ว่าใครเป็นสมาชิก มีความเป็นรูปธรรม มีโครงสร้างทางสังคมแต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต ไม่มีโครงสร้างแน่นอน ซึ่งอาจมีการออกแบบโครงสร้างขึ้นมาทำหน้าที่สานความสัมพันธ์ระหว่างคน กลุ่มองค์กรให้ต่อเนื่อง แต่เครือข่ายมีความเป็นอิสระ ไม่มีใครบังคับให้ใครทำอะไรได้ แต่ละคนหรือกลุ่มองค์กรต่างก็เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายได้พอ ๆ กัน รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมของเครือข่ายจึงมีความซับซ้อนกว่ากลุ่มหรือองค์กรมาก (กุลทัต หงษ์ชยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป.)

การสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นแนวทางในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานจัดการศึกษา เพื่อช่วยให้เกิดความร่วมมือ ความเข้าใจ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนหรือท้องถิ่นในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนคุณภาพของการศึกษา เพื่อมุ่งหวังให้หน่วยงานจัดการศึกษาได้มีการจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของชุมชน (สิริลักษณ์ ธนะเกียรติกุล และคณะ, ม.ป.ป.)

ในทัศนะของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) อ้างถึงใน วิโรจน์ เขมรัมย์ (2554) ได้กำหนดองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือไว้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ความร่วมมือแบบหุ้นส่วน (Partnership) คือ หลักแนวคิดในการพิจารณาลักษณะการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยประเด็นการประเมินด้านทัศนคติในการปฏิบัติงานในพื้นที่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานในพื้นที่การลงทุนทำกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ และด้านการเปิดโอกาสให้หน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ได้เข้าร่วมลงทุนทำกิจกรรม
- 2) ความร่วมมือแบบการมีส่วนร่วม (Participation) คือ แนวคิดเพื่อพิจารณาลักษณะการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักของการมีส่วนร่วม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสารให้ข้อมูลแก่หน่วยงานต่างๆ ภายในพื้นที่ ด้านการทำกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ และด้านการตอบสนองการเรียนรู้ของหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ และ 3) ความร่วมมือแบบ

ความสามารถในการดำเนินงาน (Performance) คือ หลักแนวคิดเพื่อพิจารณาลักษณะการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ โดยใช้หลักความสามารถในการดำเนินงาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเปรียบเทียบผลงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ด้านความคุ้มค่าในการลงทุนและด้านการเรียนรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ส่วน Crowther (1996) อ้างถึงใน พิสิฐ เทพไกรวัล (2554) กล่าวว่า ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้การทำงานร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จ ความร่วมมือจึงเป็นคุณลักษณะที่กลุ่ม ทีม หรือองค์กรพึงปรารถนา เนื่องจากเป็นการทำงานร่วมกับผู้อื่น การร่วมมือกัน การร่วมรู้ร่วมคิด การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน สอดคล้องกับ (Robert Agranoff และ Michael McGuire (2003) อ้างถึงใน มนตรี นุ่มนาม, 2555) กล่าวว่า ความร่วมมือเป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้องค์กรต่างๆ เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่องค์กรหนึ่งองค์กรใดเพียงองค์กรเดียวจะสามารถทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ หรือถ้าสามารถที่จะทำได้ก็อาจจะประสบความสำเร็จได้ยาก นอกจากนี้การสร้างความร่วมมือยังหมายรวมถึงการค้นหาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น องค์กรความรู้ เวลา งบประมาณและการแข่งขัน เป็นต้น และ ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ (2551) อ้างถึงใน ขจรวรรณ ภูษจร (2564) กล่าวว่า ความร่วมมือ (Collaboration) คือ การกระทำของการทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งความร่วมมือเป็นกระบวนการในการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่ม และองค์กรในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการเริ่มต้นในการสร้างความร่วมมือ จะเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น การเผชิญปัญหาร่วมกัน การแบ่งปันวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมุ่งหวังในผลผลิตร่วมกัน เป็นต้น ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดวิสัยทัศน์ และผลลัพธ์ในการสร้างความร่วมมือขององค์กรในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนดเป้าหมายการ บริหารจัดการบุคลากร การจัดสรรทรัพยากร เป็นต้น

นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม

องค์กรของรัฐไม่ว่าประเภทใดจะมีสิทธิถือครองกรรมสิทธิ์ในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนนับเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนา การให้อำนาจในการบริหารจัดการชุมชนหรือท้องถิ่นย่อมทำให้การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่ทำงานอยู่ในท้องถิ่น และมีความใกล้ชิดกับท้องถิ่นมากที่สุด ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายกำหนดและมีหน้าที่ที่ควรทำเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

โดยอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ดังนี้

- 1) สามารถกู้ยืมเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสียหรือน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสียหรืออุปกรณ์อื่นใด โดยทำการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดส่งน้ำเสียหรือของเสียจากแหล่งกำเนิดไปให้ผู้รับจ้างให้บริการทำการบำบัดหรือกำจัด
- 2) จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตท้องถิ่นตามแนวทางที่กำหนดไว้เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรวมไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด และ 3) กรณีที่มีแหล่งกำเนิดมลพิษตั้งอยู่ในท้องถิ่น ให้รวบรวมรายงานสรุปผลการดำเนินงานของระบบควบคุมและบำบัดอากาศเสียหรือน้ำเสีย หรือระบบกำจัดของเสีย ซึ่งเจ้าของแหล่งกำเนิดมลพิษจัดทำขึ้นอย่างน้อยเดือนละครั้งส่งไปให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ และสอดคล้องกับแผนลัทธิมนุษยชนด้านการเมืองการปกครอง ภายใต้แผนลัทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570) (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, 2565) กำหนดไว้ว่า รัฐควรส่งเสริมบทบาทขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการออกมาตรการเฝ้าระวัง บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีตัวชี้วัด ได้แก่ 1) มีกิจกรรมส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้น 2) มีกิจกรรมส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ในการให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินโครงการเพิ่มขึ้น และ 3) มีกิจกรรม ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมในการออกมาตรการเฝ้าระวัง บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

บทบาทของภาครัฐในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางภาครัฐได้ดำเนินการโดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น โดยแต่ละหน่วยงานทุกระดับการปกครองต้องเตรียมโครงการในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมพร้อมจัดของงบประมาณในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ซึ่งหน่วยงานจากส่วนกลางที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2555)

นโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของรัฐ เป็นกระบวนการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของรัฐ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน Christopher Han (1993) อ้างถึงใน ประยุทธ์ ปิติวรยุทธ (2562) ดังนี้

1) การกำหนดปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา หมายถึง การพิจารณา ลักษณะของปัญหา (Problem identification and issue recognition) จากปัญหาของบุคคลจน เป็นปัญหาของคนส่วนใหญ่ มีผลต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งเรียกว่าปัญหาสาธารณะ (Public problem) จนรัฐบาลสนใจหยิบยกมาเป็นปัญหาระดับชาติ (Policy issue) เพราะเป็นปัญหาที่รัฐบาลต้อง เร่งรัดแก้ไขให้สำเร็จโดยเร็ว มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวม

2) การกำหนดนโยบาย หมายถึง กระบวนการเท่า ๆ กับการเมือง มีการปฏิสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อม มีปัจจัยนำเข้า 2 ลักษณะ คือ ความต้องการของสมาชิกในสังคม และแรง สนับสนุนของสมาชิกในสังคมที่มีต่อตัวระบบการเมือง นโยบายหรือการตัดสินใจ ผลผลิต ออกมา คือ การยอมรับ ฟังพอใจและปฏิบัติตาม โดยมีกลุ่มผลประโยชน์ต่างเป็นสิ่งแวดล้อม โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย เช่น กลุ่มอำนาจทางการเมือง ซึ่งเป็นตัวแปรที่ สำคัญที่สุด

3) การกำหนดทางเลือกนโยบาย หมายถึง ความเป็นไปได้และความสำเร็จของนโยบายด้วย การตัดสินใจเลือกนโยบาย เกี่ยวข้องกับการกระทำของข้าราชการหรือองค์กรที่มีอำนาจในการ ให้ความเห็นชอบตัดแปลงหรือปฏิเสธ ทางเลือกนโยบายที่น่าเสนอเพื่อพิจารณา

4) การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หมายถึง ขั้นตอนของกระบวนการนโยบาย สาธารณะ ประกอบด้วย การรับรูนโยบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ได้ ผลลัพธ์อย่างที่ต้องการ การกระทำให้เกิดผลที่เป็นจริงในระหว่างการนำนโยบายไปปฏิบัติ

5) การประเมินผลนโยบาย หมายถึง เครื่องมือในการตัดสินใจประสิทธิภาพการ บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย ความเหมาะสมของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การปรับปรุง หรือ ยกเลิกนโยบาย

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและพัฒนาสังคมหรือ ชุมชน การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างประชาชนและ รัฐบาลหรือองค์กรต่าง ๆ และเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและยั่งยืนได้ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายและแนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

ความหมายและความสำคัญของการมีส่วนร่วม

จินตวีร์ เกษมศุข (2554) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่ประชาชนจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับต่าง ๆ ทางการจัดการบริหารและทางการเมืองเพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน

ธีระ รุญเจริญ (2554) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมตั้งแต่การคิดโครงการกิจกรรม โดยการเริ่มต้นปัญหาสาเหตุ วางแผน ตัดสินใจดำเนินการระดมทรัพยากร กำหนดเป้าหมาย สรุปทบทวน ติดตามประเมินผล รับผลที่เกิดขึ้นร่วมกัน การมีส่วนร่วมจึงต้องตั้งอยู่บนความเป็นธรรม ดังนั้น การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการ และการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สุชตา แดงสุวรรณ (2558) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินผลร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษานั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือหลัก ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบ

Doughlah (1970) อ้างถึงใน มนูญญา บัตถาวงษ์ (2562) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรม หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา

Cohen and Uphoff (1981) อ้างถึงใน มนูญญา บัตถาวงษ์ (2562) ได้อธิบายการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจเพียงอย่างเดียวยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินการด้วย เช่น การจัดการองค์กร กำหนดกิจกรรมพัฒนา เป็นต้น และการตัดสินใจยังมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องของผลประโยชน์และการประเมินผล

มนูญญา บัตถาวงษ์ (2562) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่บุคคล ชุมชนหรือองค์กรได้เข้ามามีบทบาทสนับสนุน รับรู้และมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน รับผิดชอบปัญหาและร่วมรับผลประโยชน์รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายมีกิจกรรมเป้าหมายและมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ และเพื่อพัฒนาการจัด

การศึกษาและการปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างดี

อาณัติ สายโสภา (2554) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยชี้วัดให้เห็นถึงการพัฒนาในทิศทางที่จะสามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของทุกภาคส่วนซึ่งไม่ว่าจะเกิดขึ้นในทิศทางที่ดีขึ้นหรือล้มเหลว ย่อมทำให้เกิดความรับผิดชอบและสามารถร่วมค้นหาแนวทางในการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นต่อไปไม่เกิดความแตกแยกภายหลัง

กัญญาภัค เพชรพูล (2557) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการของบุคคลหรือคณะบุคคลเข้าไปมีบทบาทรวมในกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม เพื่อให้ดำเนินงานในกิจกรรมนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การพิจารณาการตัดสินใจช่วยเหลือ สนับสนุนปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

สุชตา แดงสุวรรณ (2558) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญเพราะเป็นกระบวนการเสริมสร้างชุมชน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีความสำคัญเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลให้เกิดพลังการต่อรอง ส่งเสริมบทบาทหน้าที่ด้านต่าง ๆ และให้ชุมชนทำกิจกรรมที่สัมพันธ์กับวิธีการพัฒนาตนเอง

มัญญา บัตถาวงษ์ (2562) การมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการเสริมสร้างชุมชนโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและคณะบุคคลมีสิทธิในการร่วมตัดสินใจมีบทบาทรวมในกิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินงาน ร่วมคิดริเริ่ม การพิจารณาการตัดสินใจช่วยเหลือสนับสนุน เสนอแนะ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมมือรับผิดชอบ แก้ไขปัญหา ในการดำเนินงานต่าง ๆ และเรียนรู้ การทำงานร่วมกันกับสถานศึกษา ช่วยให้เกิดการปรับปรุงผลผลิตให้เพิ่มขึ้นได้และเกิดประโยชน์สูงสุดและตรงตามความต้องการของคนในชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2561) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหาร ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลการปฏิบัติงาน การร่วมแสดงทัศนะความคิดเห็น การร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การร่วมคิดแนวทางการแก้ไขปัญหาการร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การร่วมในการดำเนินการ และการร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ตามความหมายของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2561) หมายถึง การบริหารราชการที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องของทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจ

การดำเนินงาน และการประเมินผลโดยมีการจัดระบบงานหรือวิธีการทำงาน การจัดโครงสร้าง และการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

1. หลักการและแนวคิด

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง กระบวนการที่ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหา ทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่เริ่ม จนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับรู้/เรียนรู้ร่วมกัน หรือเกิดการปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย โดยมีองค์ประกอบสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ 1) การ มีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องมีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายภาครัฐ องค์กรเอกชน และประชาชนทั่วไปโดยเน้นการสื่อสารสองทางทั้งสองทางที่เป็น ทางการและไม่เป็นทางการซึ่งไม่ใช่การทำครั้งเดียวจบ และ 2) เป้าหมายของการมีส่วนร่วม ไม่ใช่เพียงการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามกฎหมายหรือการทำให้ไม่มีความขัดแย้ง หากแต่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนควร มุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่าง กว้างขวาง และเป็นวิธีการเพื่อทำให้การตัดสินใจของรัฐดีขึ้นและเป็นที่ยอมรับโดยระดับการมี ส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน 5 ระดับ ดังนี้

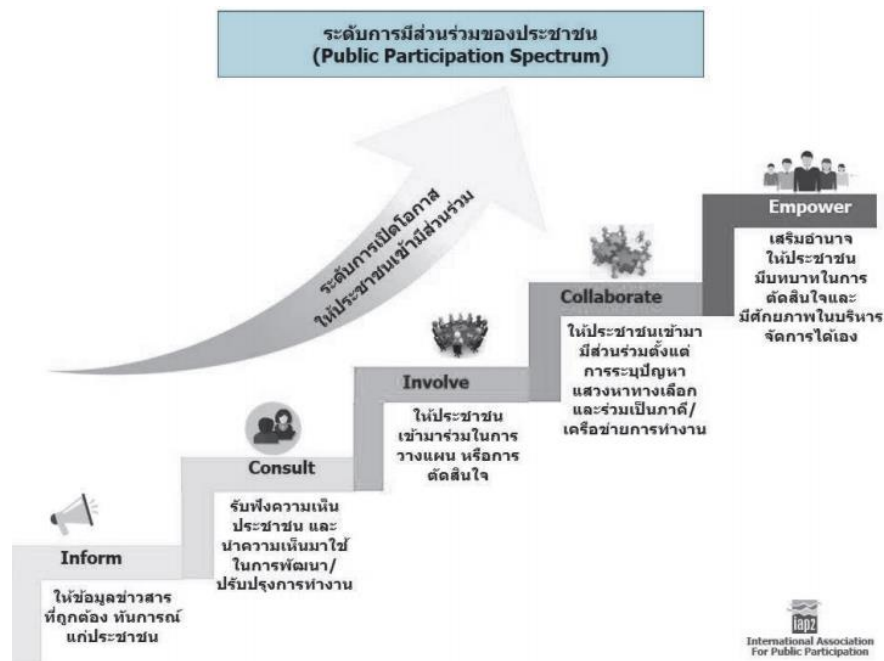
ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานและมีความสำคัญมาก ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้อยู่ใน ลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากภาครัฐสู่ประชาชน

ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) เป็นการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการ/การ ปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มี กระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะความ คิดเห็น และประเด็นที่ประชาชนเป็นห่วงไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนาวิธีการ ปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ

ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานโครงการ และวิธีการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบ อำนวยความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมในระดับนี้ มักเป็นการมีส่วนร่วมในรูปแบบที่มีตัวแทนภาคประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย

ระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไข รวมทั้ง การเข้ามามีบทบาทร่วมในการดำเนินงาน/ กิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในระดับนี้ คือการสัญญาให้กับประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่า เราจะร่วมงานกับประชาชนเพื่อได้ข้อเสนอแนะและแนวความคิดใหม่ รวมทั้งนำข้อเสนอแนะของประชาชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจที่ค่อนข้างสูง ซึ่งการมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินงานในลักษณะเป็นภาคี/เครือข่ายของหน่วยงานภาครัฐ การเข้ามามีบทบาทเป็นคณะกรรมการร่วม /คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน ที่มีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ร่วมในการขับเคลื่อนนโยบาย/ร่วมดำเนินการในภารกิจบางอย่างของภาครัฐ

ระดับที่ 5 การเสริมอำนาจ (To Empower) เป็นระดับที่บทบาทของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้ เน้นให้ประชาชนมีบทบาทในการบริหารจัดการโดยเป็นผู้ดำเนินการกิจและภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาเมือง

ภาพ 6 ระดับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2561)

2. นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง บุคคลหรือ กลุ่มบุคคล องค์กร สถาบัน หรือ ชุมชนที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบจากการตัดสินใจหรือจากการที่มีโครงการหรือนโยบายนั้น นอกจากนี้ยังมีความหมายครอบคลุมถึงผู้ไม่เกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจด้วย เช่น องค์กรระดับชาติ สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน รัฐบาลท้องถิ่น คู่สัญญา ฯลฯ โดยอาจจะจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง (Primary stakeholders) คือ บุคคล หรือ กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์/ผลกระทบจากโครงการโดยตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบทางบวกหรือลบ เช่น ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการ อาจแบ่งกลุ่มย่อยตามเพศ ชั้นทางสังคม รายได้ อาชีพ หรือกลุ่มผู้ใช้บริการ

2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอง (Secondary stakeholders) คือ บุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโครงการ ซึ่งอาจแบ่งเป็น เกี่ยวข้องโดยเงินทุน (เป็นผู้ถือหุ้น เช่น บริษัทคู่สัญญาที่ได้รับสัมปทาน) หรือ เกี่ยวข้องโดยเป็นหน่วยงานร่วมดำเนินการ (เช่น กระทรวง/ทบวง/กรมที่มีอำนาจหน้าที่) หรือ เกี่ยวข้องโดยเป็นหน่วยงานอื่นๆ ที่มีใช้เจ้าของ

โครงการโดยตรงแต่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งของโครงการ หรือ เกี่ยวข้องโดยเป็นผู้ติดตามเรื่องหรือประเด็นนั้น ๆ มาโดยตลอด (เช่น บุคคล หรือ NGOs หรือสถาบันการศึกษาที่ติดตาม/ทำวิจัยเรื่องนั้นโดยเฉพาะ) หรืออาจเป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ เช่น นักการเมืองในท้องถิ่น ผู้นำชาวบ้าน ผู้อาวุโสผู้นำทางศาสนา หรือผู้มีบทบาทอำนาจในการเป็นผู้นำทางความคิด ฯลฯ

3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก (Key Stakeholders) คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความสำคัญ (Importance) หรือ มีบทบาทอำนาจ (Influence) ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ เช่น หน่วยงานเจ้าของโครงการ

ภาคีเครือข่าย หมายถึง กลุ่มบุคคล องค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกัน มารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายในการร่วมคิด/วางแผน ร่วมทำ และร่วมประเมินผล โดยเป็นความสัมพันธ์แนบแน่น มีความเสมอภาคและเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือแลกเปลี่ยนทรัพยากรกันในหมู่สมาชิกเพื่อทำงานร่วมกันและนำเครือข่ายไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

หุ้นส่วนความร่วมมือ หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ในการพัฒนาที่ประกอบด้วยพันธมิตรจากภาคส่วนต่างๆ มาร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมในกระบวนการวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมแลกเปลี่ยน และติดตามประเมินผลรวมทั้ง ร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีบทบาทร่วมกันทำงานเพื่อไปสู่เป้าหมายความเป็นหุ้นส่วน เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนร่วมกันทำงาน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันและความไว้วางใจระหว่างกัน ตลอดจนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในผลของการพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

รูปแบบ (Model) เป็นการสังเคราะห์ความคิดที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่แสดงออกมาเป็นคำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรมหรือแผนภาพที่ช่วยให้ตนเองและผู้อื่นเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีความสำคัญคือ เป็นเครื่องมือทางความคิดสำหรับการสืบค้นหาคำตอบสร้างความรู้ความเข้าใจใน ปรากฏการณ์รูปแบบสร้างขึ้นจากความคิด ประสบการณ์ การอุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ แต่รูปแบบไม่ใช่ทฤษฎี (ทีศนา แชมมณี, 2555) และต้องมีการพิสูจน์ทดสอบหากเป็นจริงสามารถนำไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบได้

Good (1973) ได้ให้ความหมาย ของรูปแบบว่า รูปแบบ หมายถึง แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบเป็นแผนภูมิหรือ

รูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิดเป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม ส่วนวิลเลอร์ (Willer, 1967) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง การสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับ ชุดของปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัย ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์ และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบที่มีความเที่ยงตรงจะพัฒนาเป็นทฤษฎีต่อไป สอดคล้องกับเฮาเซอร์ (Hausser, 1980) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่ออกแบบมาเพื่อแสดงถึงองค์ประกอบและกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง เช่นเดียวกันกับ แมคเลอร์ ไมเคิลและ เคนดอรี และ สโตน (Michael Mescon H. et.al., 1985; Nadler, 1980; Stoner, 1986) ได้ให้ความหมายไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง การจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์องค์ประกอบ ที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้นๆ ให้ง่ายขึ้น เป็นแผนผังหรือแบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

การพัฒนาารูปแบบ

การพัฒนาารูปแบบ หมายถึง การทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งการกระทำหรือการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดีขึ้นมีคุณภาพมากขึ้นโดยผ่านกระบวนการวิธีการและเทคนิคที่เป็นระบบ และต่อเนื่องอันมีผลทำให้การกระทำหรือการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ทำให้ผลหรือผลผลิตมีคุณภาพเป็นที่น่าพึงพอใจมากขึ้น (ประจวบ หนูเลี้ยง และคณะ, 2558) ส่วนการพัฒนาารูปแบบตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2553) กล่าวว่าอาจกระทำได้ 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 สร้างหรือพัฒนาารูปแบบ ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนาารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบ ที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกันหรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์สภาพการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะในรูปแบบในการพัฒนาารูปแบบนั้นจะต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาค้นคว้า ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาารูปแบบเป็นอย่างยิ่ง โดยอาจร่างโครงสร้างของรูปแบบขึ้นก่อน แล้วปรับปรุงโดยอาศัยสารสนเทศจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด รูปแบบ หรือองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ หัวใจสำคัญของขั้นนี้อยู่ที่การเลือกเฟ้นองค์ประกอบในรูปแบบ (ตัวแปร/กิจกรรม) เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมผู้วิจัยควรกำหนดหลักการในการพัฒนาารูปแบบอย่าง

ชัดเจน เช่น เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ตัวแปรในรูปแบบมีน้อยตัว แต่สามารถอธิบายผลได้มาก ฯลฯ ในการวิจัยบางเรื่องจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้นแล้วจำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้นแล้วจำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวคิด รูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมาแล้วหรือแม้กระทั่งได้รับการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐานซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงหรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

การตรวจสอบรูปแบบ

การตรวจสอบรูปแบบโดย Eisner (1976) เสนอแนวคิดการตรวจสอบรูปแบบโดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1) การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal – Based Model) การตอบสนองของปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive Model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making Model) แต่อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นการวิเคราะห์หรือวิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณาซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไปแต่อาจผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตามวิจรรณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน

2) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้งและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่า ไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้นเฉพาะสาขานั้นผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3) เป็นแบบที่ใช้ตัวบุคคล หรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรม และมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

4) เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตาม อรรถยาศัย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Abbas M. Y. & Singh R. (2014) ได้ศึกษาความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาใน มหาวิทยาลัย Lovely Professional University (LPU) ในประเทศอินเดีย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา ระดับความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม ทศนคติ และการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับสิ่งแวดล้อม เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักศึกษาจำนวน 250 ตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาร้อยละ 63.9 มีความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม แต่ในทางตรงข้ามผลการศึกษากลับพบว่า นักศึกษาเหล่านั้นถึงร้อยละ 74 มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ นอกจากนี้ผลการ ศึกษาพบว่าความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมสูงจะส่งผลต่อทัศนคติที่ดีและความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อม โดยเป็นการปลูกฝังจิตสำนึก เจตคติ และการตระหนักให้ความสำคัญด้าน สิ่งแวดล้อมผ่านการจัดการศึกษาสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

เฟื่องอรุณ ปรีดีติติก (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนในวิถีชีวิตชาวเบอร์ลิน ประเทศ เยอรมนี พบว่า ชาวเบอร์ลินได้มีการบูรณาการการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งมุ่งเน้นการสร้างสมดุลใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความมีระเบียบ วินัย ความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม พาหนะในการเดินทาง และความตระหนักในเรื่อง สิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความสำเร็จในการบูรณาการด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน เข้ากับวิถีชีวิตชาวเบอร์ลินนั้นเกิดมาจากการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในทุกกลุ่มโดยใช้ระบบ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอรรถยาศัย ทั้งนี้ จะต้อง คำนึงถึงเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมซึ่งการศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนตั้งแต่รัฐบาล กลางและรัฐบาลท้องถิ่น และในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางในด้านสิ่งแวดล้อม

สุทธิพงศ์ นิพัทธนานนท์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อม ศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามกรอบของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพความพร้อมและปัจจัยสนับสนุนในการเป็น โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาและสร้างแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามกรอบของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม พบองค์ประกอบสามารถ

สรุปได้ สามารถสรุปได้ 4 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการเป็นโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การสร้างความเข้าใจ 2) การตั้งทีมงาน และ 3) การสำรวจทุนเดิม ยุทธศาสตร์ที่ 2 การกำหนดเป้าหมายและแผนงานประกอบด้วย 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดลำดับเป้าหมาย และ 2) การวางแผนงาน ยุทธศาสตร์ที่ 3 แนวทางการประยุกต์ใช้ พันธกิจทั้ง 4 มิติ ในการพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและยุทธศาสตร์ที่ 4 กลไกสำคัญในขับเคลื่อนโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การจัดการโรงเรียนแบบองค์รวม 2) การใช้กระบวนการ PDCA ในการบริหารงาน 3) การบูรณาการ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ในหลักสูตรสถานศึกษา และ 4) การประเมินผล นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงผลลัพธ์จากการนำแนวทางการดำเนินงาน โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยมีเงื่อนไขสู่ความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนสู่โรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการแสดงออกถึงพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาจกล่าวได้ว่า คือเป้าหมายของการขับเคลื่อนนโยบายระดับประเทศสู่ยุทธศาสตร์ การขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรมและส่งผลกระทบในภาพรวมให้เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ปัจจัยที่สำคัญอีกด้านหนึ่งคือ พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต้องมีปัจจัยในการสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรม

กัญญาภัค เพชรพูล (2557) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาที่มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษามีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผล การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 คือ 1) แนวทาง การแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงให้ คณะกรรมการสถานศึกษาทราบถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในการบริหารงานด้าน วิชาการและมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน การดำเนินงาน ตรวจสอบการดำเนินงานด้านการ บริหารงานวิชาการการติดตามประเมินผล งานด้านวิชาการของสถานศึกษาในฐานะผู้ที่มีส่วน ได้ส่วนเสีย 2) แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการบริหารงานงบประมาณสถานศึกษาควรให้ คณะกรรมการมีส่วนร่วมรับรู้งานงบประมาณของสถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการวางแผน การใช้จ่ายงบประมาณตามโครงการในการดำเนินงานจัดตั้งงบประมาณ การติดตามการ ใช้จ่ายงบประมาณ การประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาเพื่อห้คณะกรรมการ

สถานศึกษาช่วยระดมทรัพยากรด้านงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อบริหารงานของสถานศึกษา 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรมีส่วนร่วมดำเนินงานในการสร้างขวัญและกำลังใจบุคลากรของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานโดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนขอบุคลากรเพื่อสะท้อนปัญหาการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบ 4) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนงานด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานการติดตามผลงานการดำเนินงานและการตรวจสอบประเมินผลงานด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขและสนับสนุนงบประมาณด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา

ไพศาล บรรจสุวรรณ์ (2558) ได้ศึกษาการนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยความสำเร็จที่มีผลต่อการนำนโยบายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติที่สำคัญ มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยที่ 1 กลยุทธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยที่ 2 ภาวะผู้นำและประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยด้านศักยภาพของครูผู้สอน และปัจจัยที่ 4 การสนับสนุนและความสามารถด้านการบริหารจากส่วนกลางและแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจัยทั้งสี่ประการต่างเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อกันและเป็นเงื่อนไขเอื้ออำนวยให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเกิดผลสำเร็จ

วิญฉัตร บุญลอย มิ่งขวัญ คงเจริญ ชนกนารถ บุญวัฒน์ระกุล และวิรุฬห์ นิลโมจน์ (2561) ได้ศึกษาการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 พบว่า 1) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เกิดจาก (1) บทบัญญัติแห่งกฎหมาย (2) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากคำสั่งหรือข้อบังคับเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมาย (3) สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย และ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 คือ (1) ความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติแห่งกฎหมายของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและภาคีเครือข่าย (2) เจตคติที่มีต่อการบังคับใช้แห่งกฎหมาย (3) มาตรการการบังคับใช้แห่งกฎหมาย ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้แห่งกฎหมาย ควรดำเนินการดังนี้ (1) การออกข้อกำหนดรองรับการบังคับใช้กฎหมายควรเน้นการมีส่วนร่วม และการใช้

กฎหมายหลายฉบับในการปฏิบัติงานของ กศน. (2) การสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่แห่งกฎหมายของผู้บริหาร บุคลากรกศน. และภาคีเครือข่ายด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจและการสร้างพัฒนาช่องทางการสื่อสาร (3) การสร้างเจตคติที่ดีต่อกฎหมายของผู้บริหาร บุคลากรกศน. และภาคีเครือข่ายด้วยความเชื่อที่มีต่อกฎหมายการกระตุ้นหรือใช้สิ่งเร้าและการใช้สื่อหรือการใช้เทคนิคเฉพาะต่าง ๆ ควรต้องหาวิธีการหรือสร้างเจตคติที่ดีต่อกฎหมาย

มาริสา นิมกุล (2562) ได้ศึกษาความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมกรณีศึกษาเทศบาลเมืองน่าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองน่านรวมถึงความสำเร็จในการดำเนินงานดังกล่าว งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างกับผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองน่าน ร่วมกับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมและการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยนำทฤษฎีระบบการบริหารงานและประเมินผลองค์กร มาใช้ในกระบวนการศึกษาดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองน่าน ประกอบด้วยปัจจัยหลายมิติ ได้แก่ มิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา พบว่า ทางเทศบาลเมืองน่านได้ให้การสนับสนุนบุคลากรให้มีการพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้การศึกษาและประสบการณ์ มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการอย่างต่อเนื่อง มิติด้านการบริหารจัดการภายในองค์กร พบว่า เทศบาลมีการปฏิบัติตามกฎหมายและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจนมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลให้ประชาชนรับทราบหลายช่องทางรวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม มิติด้านความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้เสีย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจในการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาล รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในเทศบาลและมิติด้านประสิทธิผลในการดำเนินงานของเทศบาล พบว่า เทศบาลเมืองน่านประสบความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยได้รับรางวัลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมหลายรางวัลขอเสนอแนะเพื่อให้ทางเทศบาลเมืองน่านมีการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น พบว่า ทางเทศบาลเมืองน่านควรร่วมมือกับเทศบาลอื่นเพื่อขยายงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพในวงกว้างมากขึ้น

ปฏิมา พูนทรัพย์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และนำเสนอแนวทางการบริหารสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1

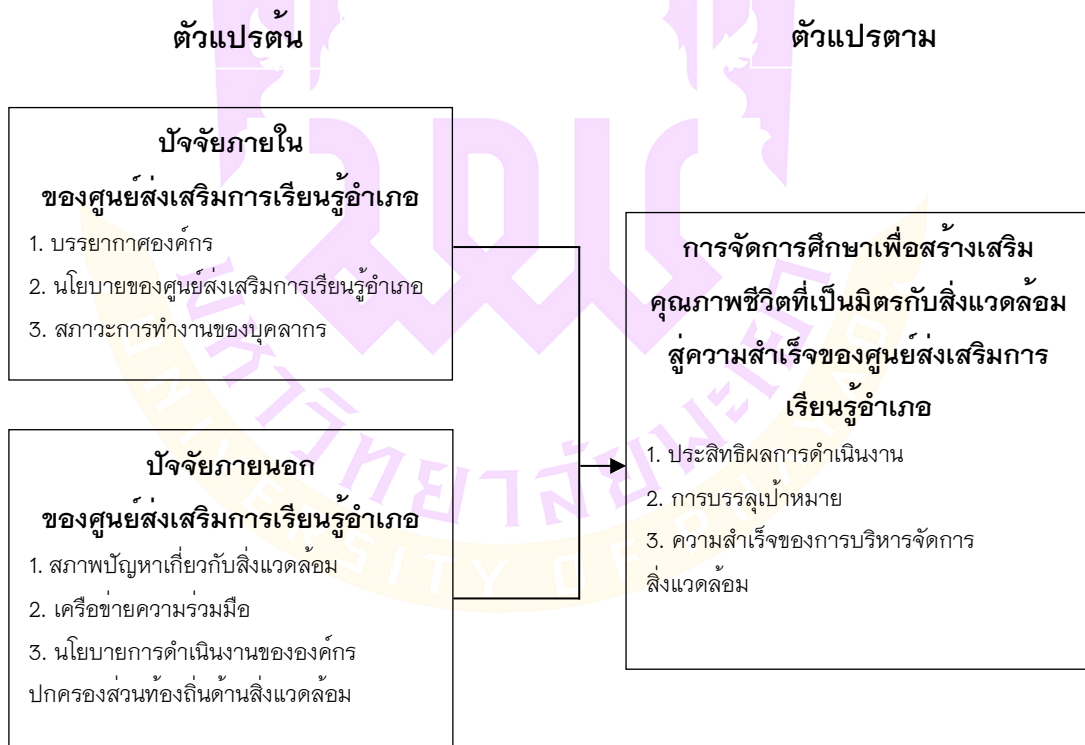
เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหาร
 สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาการบริหาร
 พบว่า มีปัญหาด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับ
 แนวทางการบริหาร มีแนวทางดำเนินการครบทุกมิติ ทั้งมิติด้านนโยบายสิ่งแวดล้อมศึกษาและ
 โครงสร้างการบริหารจัดการ มิติการจัดกระบวนการเรียนรู้ มิติด้านระบบการจัดการ
 ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และมิติการมีส่วนร่วมและเครือข่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา
 โดยมีแนวทางสำคัญด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของ
 เศรษฐกิจพอเพียง และการส่งเสริมปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยพบว่าความสำเร็จของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริม
 คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยหลายปัจจัยรวมกัน เช่น การมีจิตสำนึกของ
 ประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อม การปลูกฝังจิตสำนึก เจตคติ และการตระหนักให้ความสำคัญ
 ด้านสิ่งแวดล้อมผ่านการจัดการศึกษาสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง
 ความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลส่วนกลางและท้องถิ่น เอกชน การมีส่วนร่วมของ
 ประชาชน การพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาใน
 ด้านสิ่งแวดล้อม การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับประเทศ การจัดทำแผนงาน
 โครงการ กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติ การบริหารงบประมาณและทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐ
 เป็นต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่
 เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ แบ่งเป็น 6 ประเด็น
 ได้แก่ บรรยากาขององค์กร นโยบายของหน่วยงาน สภาพการทำงานของบุคลากร สภาพปัญหา
 เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายความร่วมมือ และนโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างเป็นรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้าง
 เสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
 ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และ 2) เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังภาพ 7 – ภาพ 8

ภาพ 7 กรอบแนวคิด ระยะที่ 1

ภาพ 8 กรอบแนวคิด ระยะที่ 2

จากภาพกรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ โดยมีรายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือวิจัยและผลลัพธ์ของงานวิจัย

ขั้นตอน	วิธีการ/เครื่องมือ	ผลลัพธ์
ระยะที่ 1 ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ		
1. ศึกษาจากเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเชิงทฤษฎี	1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้	ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่

ขั้นตอน	วิธีการ/เครื่องมือ	ผลลัพธ์
	อำเภอ สังเคราะห์เพื่อให้ได้ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้	เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอ
2 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลเชิงสาเหตุตามกรอบแนวคิดการวิจัยและข้อมูลเชิงประจักษ์	1. นำปัจจัยที่ได้มาศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด และดำเนินการวัดประเมิน ตรวจสอบคุณภาพของการวัดในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากดัชนี IOC (Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน 2. วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ด้วยสถิติขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis: MRA) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)	ได้ปัจจัยเชิงสาเหตุเพื่อนำไปสร้างเป็นรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
ระยะที่ 2 สร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ		
1. สร้างรูปแบบการจัดการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้วยแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม	1. นำผลจากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (ระยะที่ 1) ไปกำหนดเป็นประเด็นการสร้างรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยมุ่งเน้นปัจจัยที่ส่งผลกระทบสุดมาบูรณาการกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม และตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน	1. ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ขั้นตอน	วิธีการ/เครื่องมือ	ผลลัพธ์
2. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอไปปฏิบัติ	2. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอไปปฏิบัติโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน	2. รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาจากเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเชิงทฤษฎี

ขั้นตอนนี้ใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นสรุปเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขอบเขตการวิจัย นิยามศัพท์ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและความหมายเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน การบรรลุเป้าหมาย ความสำเร็จของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม บรรยากาศองค์กร นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สภาพะการทำงานของบุคลากร สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายความร่วมมือ นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม การนำนโยบายไปปฏิบัติ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมหรือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และภารกิจของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

2. ศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

3. สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอ ได้แก่ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลเชิงสาเหตุ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยและข้อมูลเชิงประจักษ์

1. การสร้างรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย บรรยากาศองค์กร นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และสภาวะการทำงานของบุคลากร 2) ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายความร่วมมือ และนโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม และ 3) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการดำเนินงาน การบรรลุเป้าหมาย ความสำเร็จของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จำนวน 928 ศูนย์
 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยวิเคราะห์สถิติขั้นสูงควรกำหนดอัตราส่วนตัวอย่างต่อตัวแปรสังเกต 20 ตัวอย่างต่อตัวแปรสังเกต 1 ตัว (ยูทช ไกยวรรณ, 2557) เมื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกต 9 ตัว จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจึงคิดเป็น 180 ตัวอย่าง ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ผู้วิจัยจึงได้กระตุ้นให้มีการตอบแบบสอบถามมากกว่ากลุ่มเป้าหมายขั้นต่ำ โดยจะดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเพิ่มจากกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำอีก 60 ตัวอย่าง หรือคิดเป็น 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่าง รวมเป็น 240 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ให้ข้อมูลในนามศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จำนวน 3 คน คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป

3. วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อย ๆ หรือแบ่งเป็นชั้น

ภูมิภาค โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (Homogeneous) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามขนาดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ขนาดเล็กมาก (SS) ขนาดเล็ก (S) และ ขนาดกลาง (M) รวมกัน กลุ่มที่ 2 ขนาดใหญ่ (L) กลุ่มที่ 3 ขนาดใหญ่พิเศษ (XL) ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างศูนย์ส่งเสริมเรียนรู้อำเภอจำแนกตามขนาด

ขนาดศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	ประชากร (ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ) จำนวน (ศูนย์)	กลุ่มตัวอย่าง (ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ) (ศูนย์)
ขนาดเล็กมาก (SS) ขนาดเล็ก (S) และ ขนาดกลาง (M)	311	80
ขนาดใหญ่ (L)	318	80
ขนาดใหญ่พิเศษ (XL)	299	80
รวม	928	240

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือเพื่อวัดตัวแปรต่าง ๆ ในเชิงปริมาณโดยนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาหาความสัมพันธ์ของตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มาสร้างรูปแบบโดยใช้แบบสอบถามคำถามปลายปิดและปลายเปิด เกณฑ์ที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทางการวัดแบบ Likert Scale (Likert, 1967) โดยให้เลือกตอบตามระดับที่ตรงกับความเป็นจริงของแต่ละข้อคำถาม แบบวัดแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา การดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน ระยะเวลาประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษาที่ท่านสังกัด พื้นที่จังหวัด/อำเภอ

ตอนที่ 2 แบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (สกร.อำเภอ) ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามแบบตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ศึกษา ดังนี้

1. ปัจจัยภายในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บรรยากาศองค์กร 2) นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ 3) สภาพะการทำงานของบุคลากร

2) ปัจจัยภายนอกศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม 2) เครือข่ายความร่วมมือ 3) นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 แบบวัดการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามแบบตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน การบรรลุเป้าหมาย ความสำเร็จของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 4 แบบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1) จัดทำเครื่องมือแล้วนำไปปรึกษา ตรวจสอบเพื่อสร้างองค์ประกอบที่เหมาะสมของข้อคำถาม และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ข้อคิดเห็น

2) ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่จัดทำขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านเนื้อหาและการวัดประเมิน ตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุมของข้อคำถาม ความชัดเจนของการใช้ ภาษา ตรวจสอบคุณภาพของการวัดในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาจากดัชนี IOC (Item Objective Congruence) ผู้ทรงคุณวุฒิจะมีการให้คะแนนเป็น 1, 0, -1 และค่าที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.5 ($IOC > 0.5$) (กิตติพงษ์ พิพิธกุล, 2561) ซึ่งในแต่ละระดับคะแนนมีความหมายของการให้คะแนน ดังนี้

1 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามที่ต้องการวัด

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามที่ต้องการวัด

-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามที่ต้องการวัด

4) เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.6 – 1.0 มาปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดสร้างเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อทดสอบแบบทดสอบกับบุคคลที่มีลักษณะเทียบเคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในด้านอำนาจ

จำแนก (Discrimination) โดยข้อคำถามมีค่า Item Total Correlation ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และในด้านความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) มีค่า 0.7 ขึ้นไป จากข้อคำถามที่สร้างขึ้น 110 ข้อ พบว่า แบบวัดปัจจัยภายใน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.592 ถึง 0.933 และมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.948 ถึง 0.971 ส่วนแบบวัดปัจจัยภายนอก มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.524 ถึง 0.957 และมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.951 ถึง 0.983 ส่วนแบบวัดการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.675 ถึง 0.950 และมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.949 ถึง 0.982 จากนั้นพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามเพื่อนำไปใช้จริง จำนวน 72 ข้อ แล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออีกครั้งหนึ่ง พบว่า อำนาจจำแนกและค่าความเที่ยง แบบวัดปัจจัยภายใน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.589 ถึง 0.949 และมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.914 ถึง 0.970 ส่วนแบบวัดปัจจัยภายนอก มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.515 ถึง 0.951 และมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.942 ถึง 0.974 ส่วนแบบวัดการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.630 ถึง 0.960 และมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.916 ถึง 0.967 แสดงดังตาราง 3

6) นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบเพิ่มความเชื่อถือของการสร้างแบบวัดที่เหมาะสม

7) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตาราง 3 วิเคราะห์อำนาจจำแนกและความเที่ยงของแบบวัด (n=30)

ตัวแปร (แบบวัด)	จำนวน	จำนวน	ทดสอบใช้		ใช้จริง	
	ข้อที่ สร้าง	ข้อที่ ใช้จริง	Item Total Correlation	Cronbach's alpha	Item Total Correlation	Cronbach's alpha
ปัจจัยภายใน						
บรรยากาศองค์กร (CL)	16	9	0.592 ถึง 0.840	0.948	0.589 ถึง 0.797	0.914
นโยบายของศูนย์ ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอ (Po)	10	7	0.649 ถึง 0.933	0.971	0.800 ถึง 0.949	0.970
สภาวะการทำงานของ บุคลากร (Per)	11	9	0.729 ถึง 0.855	0.958	0.750 ถึง 0.833	0.946
ปัจจัยภายนอก						
สภาพปัญหาเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม (Pro)	10	9	0.524 ถึง 0.903	0.951	0.515 ถึง 0.896	0.942
เครือข่ายความร่วมมือ (MOU)	12	9	0.747 ถึง 0.954	0.977	0.775 ถึง 0.951	0.969
นโยบายการดำเนินงาน ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นด้าน สิ่งแวดล้อม (LGO)	13	8	0.745 ถึง 0.957	0.983	0.872 ถึง 0.931	0.974
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ						
ประสิทธิผลการ ดำเนินงาน (EFF)	11	6	0.688 ถึง 0.898	0.959	0.678 ถึง 0.838	0.916
การบรรลุเป้าหมาย (Go)	12	8	0.675 ถึง 0.819	0.949	0.630 ถึง 0.828	0.925
ความสำเร็จของในการ บริหารจัดการ สิ่งแวดล้อม (Suc)	15	7	0.810 ถึง 0.950	0.982	0.814 ถึง 0.960	0.967
ผลรวม	110	72	0.332 ถึง 0.886	0.990	0.363 ถึง 0.869	0.982

6. การตรวจสอบจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ผู้วิจัยนำโครงร่างงานวิจัยและแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณา
รับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์กองบริหารงานวิจัย
มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้าน
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เลขที่โครงการ HREC-UP_HSS 2.2/111/67

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนนี้ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการตามบริบทของขอบเขต
การศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1) ประสานวิทยาลัยการจัดการ (กรุงเทพ) มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2) ดำเนินการประสานติดต่อกับหน่วยงานเป้าหมายด้วยตนเองและยื่นหนังสือตามระบบราชการ

3) ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามผ่านช่องทางออนไลน์ (Google Form)

4) รวบรวมแบบสอบถามความคิดเห็นกลับจากกลุ่มตัวอย่าง

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลในฐานะตัวแทนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยใช้หลักการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การแปรผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย “ระดับการดำเนินการจริง” ของปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (สกร.อำเภอ) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง การดำเนินการจริงมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง การดำเนินการจริงมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง การดำเนินการจริงปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง การดำเนินการจริงน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง การดำเนินการจริงน้อยที่สุด

การแปรผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย “ระดับความเป็นจริง” ของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความ 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

- 4.51 – 5.00 หมายถึง ความเป็นจริงมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง ความเป็นจริงมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง ความเป็นจริงปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง ความเป็นจริงน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง ความเป็นจริงน้อยที่สุด

2) สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลของการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป โดยในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis: MRA) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ซึ่งผู้วิจัยแปลความหมายจากการพิจารณาจากค่าสถิติ R Square (R^2) โดยค่าสถิติ R^2 แสดงให้เห็นว่าการพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละเท่าไร (บุญศรีพรหมมาพันธุ์, 2561) มีการแปลผลตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่า R^2 มีค่า .60 ขึ้นไป หรือร้อยละ 60 ขึ้นไป หมายถึง สามารถอธิบายหรือพยากรณ์ได้มาก

ค่า R^2 มีค่า .40 ถึง .60 หรือร้อยละ 40-60 หมายถึง สามารถอธิบายหรือพยากรณ์ได้ปานกลาง

ค่า R^2 มีค่าต่ำกว่า .40 หรือน้อยกว่าร้อยละ 40 หมายถึง สามารถอธิบายหรือพยากรณ์ได้น้อย

ขั้นตอนนี้เพื่อตอบสนองมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน และ ปัจจัยภายนอก รวมกันอย่างน้อย 3 ตัวแปร เพื่อตอบสนองมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สามารถอธิบายรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และเพื่อตอบสนองมติฐานข้อที่ 3 รูปแบบโครงสร้างเชิงทฤษฎีของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

**ระยะที่ 2 สร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริม
คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริม
คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการ
เรียนรู้อำเภอด้วยแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม**

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการวิจัยระยะที่ 1 มาทำเป็นรูปแบบการขับเคลื่อน
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์
ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้วยแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ระดับ ของสำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2561) คือ ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform)
ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) ระดับที่
4 ความร่วมมือ (To Collaborate) และระดับที่ 5 การเสริมอำนาจ (To Empower) แล้วนำมา
จัดทำประเด็นคำถามการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) จากนั้นนำรูปแบบ
ที่สร้างขึ้นจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำ
ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบ

2. ผู้ให้ข้อมูล

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) มีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่
ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานของศูนย์เรียนรู้ จำนวน 5 ท่าน และ
ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบ
ราชการ ด้านการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 7 ท่าน
ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกจากที่กำหนดคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ที่มี
ประสบการณ์บริหารอย่างน้อย 3-5 ปี จำนวน 2 ท่าน
- 2) ครูของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ที่มีประสบการณ์ทำงานอย่างน้อย 3-5 ปี
จำนวน 2 ท่าน
- 3) บุคลากรทางการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ที่มีประสบการณ์
ทำงานอย่างน้อย 3-5 ปี จำนวน 1 ท่าน
- 4) ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา
ด้านการพัฒนาระบบราชการ ด้านการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อย 3-5
ปี จำนวน 2 ท่าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำผลสรุปข้อมูลการสัมภาษณ์มาปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการวิจัยระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 ไปประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยจัดทำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จำนวน 26 ข้อ

2. ผู้ให้ข้อมูล

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ จะใช้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ไปใช้ต่อไป ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 7 ท่าน จากคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ หรือ
- 2) ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารกรมส่งเสริมการเรียนรู้ หรือ
- 3) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการพัฒนา

ระบบราชการ ด้านการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับเกณฑ์ประเมินแบบสอบถามของความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าสร้างตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Likert, 1967) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของลิเคิร์ต ใช้เกณฑ์การให้คะแนนของคำตอบ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ น้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ น้อยที่สุด

ขั้นตอนนี้เพื่อตอบสนองมติฐานข้อที่ 4 รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการประเมินว่าเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้จริง โดยแต่ละด้านได้ค่าเฉลี่ยระดับมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เป็นการวิจัยที่ใช้เทคนิคแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ 2) เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ซึ่งผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ระยะที่ 2 สร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งเกณฑ์ในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง	จำนวนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่ตอบแบบสอบถาม
M	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
Skewness	หมายถึง	ค่าความเบ้
Kurtosis	หมายถึง	ค่าความโด่ง
r	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)
R ²	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้หรือตัวบ่งชี้ (Indicator reliability)
χ^2	หมายถึง	ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square)
df	หมายถึง	องศาอิสระ (Degree of freedom)
p	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
B	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ในรูปคะแนนดิบ
β	หมายถึง	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ในรูปคะแนนมาตรฐาน
TLI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Trucker-Lewis Index)
NNFI	หมายถึง	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนไม่อิงเกณฑ์ (Non-Normed Fit Index)
CFI	หมายถึง	ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index)
RMR	หมายถึง	ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Root Mean Squared Residual)
RMSEA	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Squared Error of Approximation)

อักษรย่อที่ใช้แทนตัวแปร

1. ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
 - 1.1 CL หมายถึง บรรยากาศองค์กร
 - 1.2 Po หมายถึง นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
 - 1.3 Per หมายถึง สภาวะการทำงานของบุคลากร
2. ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
 - 2.1 Pro หมายถึง สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
 - 2.2 MOU หมายถึง เครือข่ายความร่วมมือ
 - 2.3 LGO หมายถึง นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม
3. การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
 - 3.1 EFF หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงาน
 - 3.2 Go หมายถึง การบรรลุเป้าหมาย
 - 3.3 Suc หมายถึง ความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1

การศึกษาในระยะที่ 1 ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ผู้วิจัยได้สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ตอนที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สรุปดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาจากเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเชิงทฤษฎี

จากการศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จากเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเชิงทฤษฎี พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย บรรยากาศองค์กร นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สภาพะการทำงานของบุคลากร ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายความร่วมมือ นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลของปัจจัยเชิงสาเหตุเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนนี้แสดงข้อมูลการตอบแบบสอบถามในนามของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จากกลุ่มเป้าหมายขั้นต่ำคือ 180 คนๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์ผู้วิจัยจึงได้กระตุ้นให้มีการตอบแบบสอบถามมากกว่ากลุ่มเป้าหมายขั้นต่ำ ซึ่งผลการตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นตัวแทนของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอจำนวน 240 อำเภอ จากจังหวัด 59 จังหวัด จำแนกตามกลุ่มขนาดของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ แสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม (ศูนย์)
กลุ่มที่ 1 ขนาดเล็กมาก (SS) ขนาดเล็ก (S) และขนาดกลาง (M)	80
กลุ่มที่ 2 ขนาดใหญ่ (L)	80
กลุ่มที่ 3 ขนาดใหญ่พิเศษ (XL)	80
รวม	240

2. ผลการวิเคราะห์ลักษณะของข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติของข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และ ตอนที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ พบว่า ข้อมูลในการวิจัยมีการกระจายแบบเบ้ซ้าย (Negative Skewness) และมีคุณสมบัติที่สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยการใช้สถิติอ้างอิงได้

สำหรับการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม พบว่า ข้อมูลผลการวัดตัวแปรจากการวัดด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 9 ตัวแปร ซึ่งมีค่าพิสัย (Range) ค่าสูงสุด 4.00 ค่าต่ำสุด 2.00 ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม มีค่าเฉลี่ย (Mean) ระหว่าง 3.81 – 4.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation) ระหว่าง 0.439 – 0.692 ตัวแปรอิสระ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.29 สำหรับตัวแปรตาม มีค่าความเบ้ (Skewness) ระหว่าง -1.071 – -.450 และมีค่าความโด่ง (Kurtosis) ระหว่าง .221 – 2.609

เมื่อพิจารณาปัจจัยภายใน มีค่าพิสัย (Range) ค่าสูงสุด 2.86 ค่าต่ำสุด 2.11 ตัวแปรอิสระของปัจจัยภายใน มีค่าเฉลี่ย (Mean) ระหว่าง 4.21 – 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระหว่าง 0.439 – 0.518 มีค่าความเบ้ (Skewness) ระหว่าง -.827 – -.478 และมีค่าความโด่ง (Kurtosis) ระหว่าง .221 – 1.039

เมื่อพิจารณาปัจจัยภายนอก มีค่าพิสัย (Range) ค่าสูงสุด 2.67 ค่าต่ำสุด 4.00 ตัวแปรอิสระของปัจจัยภายนอก มีค่าเฉลี่ย (Mean) ระหว่าง 3.81 – 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระหว่าง 0.525 – 0.692 มีค่าความเบ้ (Skewness) ระหว่าง -1.071 – -.696 และมีค่าความโด่ง (Kurtosis) ระหว่าง 1.307 – 2.116

เมื่อพิจารณาการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีค่าพิสัย (Range) ตั้งแต่ 3.00 – 3.33 มีค่าเฉลี่ย (Mean) ระหว่าง 4.10 – 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ระหว่าง 0.524 – 0.571

ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างด้วย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	Statistic						95% Confidence Interval of the Difference	
	Range	Minimum	Maximum	Mean	SE	SD	Lower	Upper
ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	2.00	3.00	5.00	4.29	0.027	0.431	4.24	4.35
• บรรยากาศองค์กร	2.11	2.89	5.00	4.35	0.028	0.439	4.30	4.41
• นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	2.86	2.14	5.00	4.21	0.033	0.518	4.14	4.27
• สภาพะการทำงานของบุคลากร	2.00	3.00	5.00	4.29	0.030	0.466	4.24	4.35
ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	2.58	2.42	5.00	3.99	0.031	0.490	3.94	4.06
• สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.22	1.78	5.00	3.95	0.037	0.576	3.88	4.03
• เครือข่ายความร่วมมือ	2.67	2.33	5.00	4.20	0.033	0.525	4.14	4.27
• นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม	4.00	1.00	5.00	3.81	0.044	0.692	3.73	3.90
การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	3.10	1.90	5.00	4.16	0.033	0.513	4.09	4.22
• ประสิทธิภาพการดำเนินงาน	3.33	1.67	5.00	4.10	0.036	0.571	4.02	4.17
• การบรรลุเป้าหมาย	3.29	1.71	5.00	4.20	0.033	0.524	4.13	4.26
• ความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	3.00	2.00	5.00	4.17	0.034	0.538	4.10	4.24

3. ผลการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้นของตัวแปร

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์การหาค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้วยการเปรียบเทียบใช้เกณฑ์ระดับความคิดของผู้ตอบแบบสอบถาม ในช่วงคะแนนระหว่างน้อยที่สุด-มากที่สุด (1.00 – 5.00) ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ปัจจัยภายใน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M=4.29, SD=0.431) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ บรรยากาศองค์กร (M=4.35, SD=0.439) สภาพะการทำงานของบุคลากร (M=4.29, SD=0.466) และนโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (M=4.21, SD=0.518) ตามลำดับ ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยภาพรวม (n=240)

ตัวแปร	M	SD	ระดับ	ลำดับ
ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ				
• บรรยากาศองค์กร	4.35	0.439	มาก	1
• นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	4.21	0.518	มาก	3
• สภาพะการทำงานของบุคลากร	4.29	0.466	มาก	2
รวม	4.29	0.431	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ปัจจัยภายนอก พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M=3.99, SD=0.490) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เครือข่ายความร่วมมือ (M=4.20, SD=0.525) สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (M=3.95, SD=0.576) และนโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม (M=3.81, SD=0.692) ตามลำดับ ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยภาพรวม (n=240)

ตัวแปร	M	SD	ระดับ	ลำดับ
ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ				
• สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.95	0.576	มาก	2
• เครือข่ายความร่วมมือ	4.20	0.525	มาก	1
• นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม	3.81	0.692	มาก	3
รวม	3.99	0.490	มาก	

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ พบว่า ผลภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M=4.16, SD=0.513) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบรรลุเป้าหมาย (M=4.20, SD=0.524) ความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (M=4.17, SD=0.538) และประสิทธิผลการดำเนินงาน (M=4.10, SD= 0.571) ตามลำดับ ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยภาพรวม (n=240)

ปัจจัย	M	SD	ระดับ	ลำดับ
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ				
• ประสิทธิผลการดำเนินงาน	4.10	0.571	มาก	3
• การบรรลุเป้าหมาย	4.20	0.524	มาก	1
• ความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	4.17	0.538	มาก	2
รวม	4.16	0.513	มาก	

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย บรรยากาศองค์กร นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และสภาวะการทำงานของบุคลากร ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายความร่วมมือ และนโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการดำเนินงาน การบรรลุเป้าหมาย และความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรสรุปดังนี้

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) พบว่า

ความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละตัวมีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.249 ถึง 0.903

ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.469 ถึง 0.666

ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.365 ถึง 0.738

ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.294 ถึง 0.650 ดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

	CL	Po	Per	Pro	MOU	LGO	EFF	Go	Suc
ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ									
บรรยากาศองค์กร (CL)	1								
นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (Po)	0.730**	1							
สภาวะการทำงานของบุคลากร (Per)	0.745**	0.804**	1						
ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ									
สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Pro)	0.324**	0.294**	0.313**	1					
เครือข่ายความร่วมมือ (MOU)	0.568**	0.650**	0.650**	0.539**	1				
นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม (LGO)	0.321**	0.505**	0.457**	0.400**	0.630**	1			
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ									
ประสิทธิผลการดำเนินงาน (EFF)	0.469**	0.568**	0.575**	0.390**	0.729**	0.586**	1		
การบรรลุเป้าหมาย (Go)	0.521**	0.633**	0.619**	0.365**	0.717**	0.464**	0.805**	1	
ความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (Suc)	0.541**	0.666**	0.632**	0.383**	0.738**	0.533**	0.802**	0.903**	1

หมายเหตุ: ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p) ** < .01

5. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA)

แบบขั้นตอน (Stepwise) แสดงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยภายในและปัจจัย

ภายนอกที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอโดยภาพรวม

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน แสดงอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัว พบว่ามีเพียง 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม จากปัจจัยภายใน 3 ตัวแปร มีเพียง 1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และจากปัจจัยภายนอก 3 ตัวแปร มีเพียง 1 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ เครือข่ายความร่วมมือ ประสิทธิภาพสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วยปัจจัยภายใน และ ปัจจัยภายนอก รวมกันอย่างน้อย 3 ตัวแปร

ปัจจัยนโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และ เครือข่ายความร่วมมือ ร่วมกันมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ร้อยละ 63.9 ($R^2 = .639$) สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สามารถอธิบายรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 โดยทั้ง 2 ตัวแปรนี้มีค่าน้ำหนักอิทธิพล (β) เท่ากับ 0.589 และ 0.279 ตามลำดับ ดังตาราง 10

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Coefficients)

$Y_i^2 = 0.570 + 0.576$ (เครือข่ายความร่วมมือ) + 0.277 (นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ)

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients)

$Z_1 = 0.589$ (เครือข่ายความร่วมมือ) + 0.279 (นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ)

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (MRA) แบบขั้นตอน (Stepwise) แสดงอิทธิพลของกลุ่มปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

Model	Unstandardized		Standardized		Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	β	t	
ค่าคงที่	0.570	0.176		3.245	.001
เครือข่ายความร่วมมือ (MOU)	0.576	0.049	0.589	11.690	.000
นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (Po)	0.277	0.050	0.279	5.544	.000

Model: R = 0.799, R² = 0.639, Adjust R² = 0.636, F = 30.732, sig. = <.001

6. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ (Observed Variables) กับตัวแปรแฝง (Latent Variables or Unobserved Variables) หรือวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง โดยงานวิจัยนี้มีตัวแปรในการวิเคราะห์รูปแบบ (Model) เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ตามองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร ดังนี้

ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย บรรยากาศองค์กร นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สภาพะการทำงานของบุคลากร

ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายความร่วมมือ นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์การตรวจสอบโมเดล

สำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลระหว่างโมเดลเชิงสาเหตุตามกรอบแนวคิดการวิจัยและข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องดูจากค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GF) (Hu, and Bentler, 1999) โดยผู้วิจัยใช้ค่าสถิติในการตรวจสอบและใช้เกณฑ์การตรวจสอบโมเดล ดังนี้

1. ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square statistics: χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าสถิติไคสแควร์ มีค่าต่ำ หรือเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไรแสดงว่าข้อมูลโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2 ไม่ Sig)
2. ค่าสัดส่วน (χ^2/df) เนื่องจากเมื่อจำนวนกลุ่มตัวอย่างมาก ค่าสถิติไคสแควร์ก็ยิ่งสูงมากจนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้น จึงพิจารณาว่า (χ^2/df) ควรค่าไม่เกิน 2.00
3. ค่า p-value เป็นผลของการทดสอบสมมติฐานมีโอกาสเกิดขึ้นได้โดยบังเอิญอยู่เท่าไร ซึ่งในทางสถิติควรมากกว่า 0.05
4. ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องของโมเดลเชิงสัมพัทธ์ (Comparative fit index: CFI) คือค่าดัชนีที่บ่งบอกว่าโมเดลที่นำมาตรวจสอบดีกว่าโมเดลที่ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันเลยหรือ รูปแบบอิสระ CFI ควรค่าที่ 0.95 ขึ้นไป แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์
5. ค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง Tucker – Lewis Index (TLI) หรือ Non Norm Fit Index (NNFI) ค่าดัชนีต้องมีค่ามากกว่า 0.95
6. ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root mean square error of approximation: RMSEA) เป็นค่าที่แสดงถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับแมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร ซึ่งค่า RMSEA ควรค่าต่ำกว่า 0.08 จึงถือว่าใช้ได้และโมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์
7. ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Standardized RMR: SRMR) ในทางสถิติควรน้อยกว่า 0.05 ควรเข้าใกล้ศูนย์

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปจะมีผลการวิเคราะห์แสดงที่ค่าสถิติข้างต้น ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลจากการผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้เกณฑ์ตรวจสอบโมเดล ดัง

ตาราง 11 เกณฑ์การพิจารณาการตรวจสอบค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างตามข้อมูลเชิงประจักษ์

ลำดับ	ดัชนีและค่าสถิติ	เกณฑ์การพิจารณา
1	ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square statistics: χ^2)	มีค่ามากกว่า 0.05
2	ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df)	มีค่าไม่เกิน 2.00
3	ค่า p-value	มีค่ามากกว่า 0.05
4	Comparative fit index: CFI	มีค่ามากกว่า 0.95 (ควรเข้าใกล้ 1)
5	Tucker – Lewis Index: TLI หรือ Non-Norm Fit Index: NNFI	มีค่ามากกว่า 0.95 (ควรเข้าใกล้ 1)
6	Root means square error of approximation: RMSEA)	มีค่าน้อยกว่า 0.08 (ควรเข้าใกล้ 0)
7	Standardized RMR: SRMR	มีค่าน้อยกว่า 0.05 (ควรเข้าใกล้ 0)

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลสาเหตุตามกรอบแนวคิดการวิจัย ในงานวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient: 1) ตามตาราง 9 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 พบว่า ตัวแปรเกือบทุกคู่มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดอยู่ในช่วงระหว่าง 0.294 – 0.903 ซึ่งจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีค่าต่ำกว่า 0.90 ยกเว้นตัวแปรการบรรลุเป้าหมาย (Go) กับ ความสำเร็จของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (Suc) ที่มีค่า 0.903 แปลความได้ว่าตัวแปรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ หรือปัญหาความสัมพันธ์กันเองสูง (Multicollinearity) ดังนั้น ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยในครั้งนี้จึงมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ต่อไป

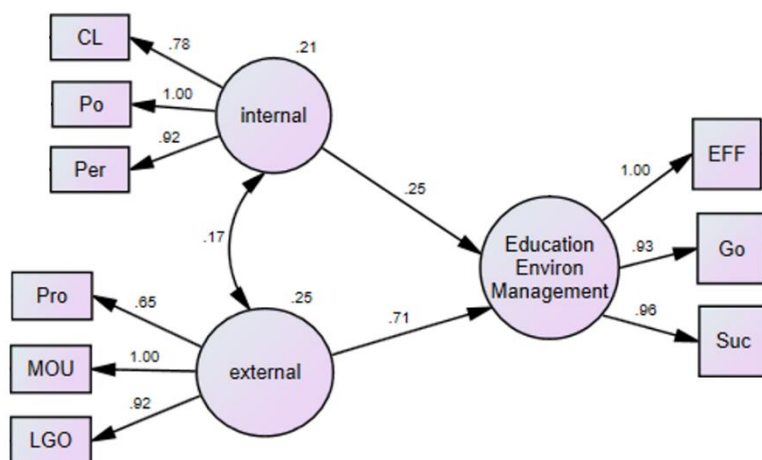
8. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลสมการโครงสร้างของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งใช้ข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) และค่าสถิติ คือ $\chi^2 = 29.890$, $df = 19$, $\chi^2/df = 1.573$, $p\text{-value} = .053$, $GFI = .974$, $NFI = .984$, $TLI = .989$, $CFI = .994$, $RMSEA = .048$, $RMR = .009$ ซึ่งแสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) ดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลการตรวจสอบโมเดลสมการโครงสร้างเปรียบเทียบกับเกณฑ์การพิจารณา
ดัชนีความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) และค่าสถิติตามข้อมูลเชิง
ประจักษ์

ลำดับ	ดัชนีและค่าสถิติ	เกณฑ์การพิจารณา	โมเดล	
			ค่าที่ได้	ผล
1	ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-square statistics: χ^2)	มีค่ามากกว่า 0.05	29.890	✓
2	ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df)	มีค่าไม่เกิน 2.00	1.573	✓
3	ค่า p-value	มีค่ามากกว่า 0.05	.053	✓
4	Comparative fit index: CFI	มีค่ามากกว่า 0.95 (ควรเข้าใกล้ 1)	.994	✓
5	Tucker – Lewis Index: TLI หรือ Non-Norm Fit Index: NNFI	มีค่ามากกว่า 0.95 (ควรเข้าใกล้ 1)	.989	✓
6	Root means square error of approximation: RMSEA)	มีค่าน้อยกว่า 0.08 (ควรเข้าใกล้ 0)	.048	✓
7	Standardized RMR: SRMR	มีค่าน้อยกว่า 0.05 (ควรเข้าใกล้ 0)	.009	✓

จากโมเดลสมการโครงสร้างของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริม
คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเพื่อตอบ
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้าง
เสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
พบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลทางตรงต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริม
คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยมี
อิทธิพลของทั้งสองปัจจัย สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 รูปแบบโครงสร้างเชิงทฤษฎีของ
รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่
ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพ 9

Chi-Square = 29.890 ; df = 19
 ;Relative Chi-Square = 1.573 ; p-value = .053
 GFI = .974 ; NFI = .984 ; TLI = .989 ; CFI = .994
 ;RMSEA = .048 ; RMR = .009

ภาพ 9 ผลการตรวจสอบโมเดลสมการโครงสร้างของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ตัวแปรของปัจจัยภายในมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.25 โดยเรียงตามน้ำหนักความสำคัญ ได้แก่ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (1.00) สภาพะการทำงานของบุคลากร (0.92) บรรยากาศองค์กร (0.78)

ตัวแปรของปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.71 โดยเรียงตามน้ำหนักความสำคัญ ได้แก่ เครือข่ายความร่วมมือ (1.00) นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม (0.92) สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (0.65)

สำหรับการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุพบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกร่วมกันมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ร้อยละ 68.8 ($R^2 = 0.688$)

ตาราง 13 แสดงอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ตัวแปร	ปัจจัยภายใน			ตัวแปรตาม		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ปัจจัยภายใน	-	-	-	0.246***	-	0.246***
ปัจจัยภายนอก	0.171***	-	0.171***	0.705***	-	0.705***

$\chi^2 = 29.890$, $df = 19$, $\chi^2/df = 1.573$, $p\text{-value} = 0.053$, $GFI = 0.974$, $NFI = 0.984$, $TLI = 0.989$, $CFI = 0.994$, $RMSEA = 0.048$, $RMR = 0.009$, $R^2 = 0.688$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 2

ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบด้วยแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ผลจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) และผลการวิเคราะห์รูปแบบ (Model) ด้วยวิธีการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) พบว่า

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ เครือข่ายความร่วมมือ (ปัจจัยภายนอก) ประกอบด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ความกระตือรือร้นของชุมชน การสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกันของชุมชน และการมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยที่สำคัญลำดับรองลงมาคือ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (ปัจจัยภายใน) ประกอบด้วย ความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติหน่วยงานส่วนกลางตามนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม

นำผลการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างเป็นร่างรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ระดับ คือ ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) ระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) และระดับที่ 5 การเสริมอำนาจ (To Empower) ดังตาราง 14

ตาราง 14 แสดงร่างรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้วย
แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การให้ข้อมูล ข่าวสาร (To Inform)	การปรึกษาหารือ (To Consult)	การเข้ามามี บทบาท (To Involve)	ความร่วมมือ (To Collaborate)	การเสริมอำนาจ (To Empower)
1. นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ แนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน โดยมีผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เรียนและผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียอื่น เช่น ประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เป็นต้น ร่วมกันปฏิบัติ ดังนี้				
- สกร.อำเภอ ขับเคลื่อนนโยบาย การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับ สิ่งแวดล้อม ทั้งที่ เป็นลายลักษณ์ อักษร หรือไม่ ลายลักษณ์อักษร ผ่านช่องทางการ สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อดิจิทัล ป้ายประกาศ เป็น ต้น รวมทั้ง ประเมิน ประสิทธิผลของ การสื่อสารอย่าง ต่อเนื่อง - สกร.อำเภอ จัดทำคู่มือ/แนว	- สกร.อำเภอ มี การรับฟังความ คิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจาก ทุกภาคส่วนเพื่อ เป็นการกำหนด ประเด็นและ เป้าหมายร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อน นโยบายการจัด การศึกษาเพื่อ สร้างเสริมคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม - สกร.อำเภอ จัด ให้มีกระบวนการ รับฟัง ความคิดเห็นทั้ง เป็นทางการและไม่ เป็นทางการ เช่น จัดเวทีประชาพิจาร ณ์/สนทนา การเปิดรับ ฟังความคิดเห็น	- สกร.อำเภอ เปิด โอกาสให้ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียที่เป็น กลุ่มเป้าหมาย ร่วมกันระบุงบปัญหา และต้องการแก้ไข ของพื้นที่เพื่อ ขับเคลื่อนนโยบาย การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับ สิ่งแวดล้อม - สกร.อำเภอ เปิด โอกาสให้ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียที่เป็น กลุ่มเป้าหมายเข้า มามีบทบาท แลกเปลี่ยน ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ แผนงานโครงการ เพื่อขับเคลื่อน นโยบายการจัด	- สกร.อำเภอ ให้ผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียที่ เป็นกลุ่มเป้าหมาย เข้ามาร่วมใน ขั้นตอนของการ ระบุงบปัญหา พัฒนา ทางเลือก และ แนวทางแก้ไข ปัญหาการ ขับเคลื่อนนโยบาย การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม ไปสู่การปฏิบัติ - สกร.อำเภอ สร้าง หรือส่งเสริม กระบวนการมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียที่เป็น กลุ่มเป้าหมายเข้า มามีบทบาทหรือ อำนาจหน้าที่ร่วม	- เปิดโอกาสให้ผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียที่ เป็นกลุ่มเป้าหมาย มีบทบาทในการ ตัดสินใจ ขับเคลื่อนนโยบาย การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับ สิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ เป็น ผู้สนับสนุนการ ตัดสินใจ - สกร.อำเภอ เน้นให้อำนาจผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียที่ เป็นกลุ่มเป้าหมาย เป็นผู้ดำเนินการ บริหารจัดการ ขับเคลื่อนนโยบาย การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริม

การให้ข้อมูล ข่าวสาร (To Inform)	การปรึกษาหารือ (To Consult)	การเขามามี บทบาท (To Involve)	ความร่วมมือ (To Collaborate)	การเสริมอำนาจ (To Empower)
ทางการ ดำเนินงาน นโยบายการจัด การศึกษาเพื่อ สร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับ สิ่งแวดล้อมเพื่อ เป็นช่องทางให้ ข้อมูลข่าวสารให้ผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียที่ เป็นกลุ่มเป้าหมาย	ผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น - สกร.อำเภอ จัด ให้มีช่องทางที่ หลากหลายในการ รับฟังความคิดเห็น ที่เป็นการสื่อสาร แบบสองทาง (Two-way communication) เพื่อเป็นแนวทางใน การปรับปรุง นโยบาย พัฒนา วิธีการปฏิบัติงาน ในหน่วยงาน และ ประกอบการ ตัดสินใจ	การศึกษาเพื่อ สร้างเสริมคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม - สกร.อำเภอ เปิด โอกาสให้ทุกภาค ส่วนเข้า แลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างรัฐกับ ประชาชนเพื่อให้ เกิดการพัฒนาวิธี ปฏิบัติงาน - สกร.อำเภอ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้มีส่วนได้ส่วน เสียที่เป็น กลุ่มเป้าหมายเข้า มามีบทบาทร่วมใน การตัดสินใจผ่าน รูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ คณะทำงาน เป็นต้น	ขับเคลื่อนนโยบาย การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบ คณะกรรมการร่วม/ คณะที่ปรึกษาภาค ประชาชน - สกร.อำเภอ ให้ผู้ มีส่วนได้ส่วนเสียที่ เป็นกลุ่มเป้าหมาย มีบทบาทร่วม ดำเนินงานใน ขั้นตอนกิจกรรม ขับเคลื่อนนโยบาย การจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม ในลักษณะภาคี/ เครือข่าย	คุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับ สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาการเมือง เป็นต้น
2. เครือข่ายความร่วมมือ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน โดยมีผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วน เสียอื่น เช่น ประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เป็นต้น ร่วมกันปฏิบัติ ดังนี้				
- สกร.อำเภอ มี การให้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับ การขับเคลื่อนการ จัดการศึกษาเพื่อ สร้างเสริม	- สกร.อำเภอ มี การสร้าง วัฒนธรรมหรือ ค่านิยม ที่เอื้อต่อ การสร้างการมี ส่วนร่วมของ	- เครือข่ายนำ ปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทย หรือบุคคลสำคัญ ของชุมชนเขามามี ส่วนร่วมเพื่อสร้าง	- เครือข่ายเข้า มาร่วมเป็นกลไก ในการสนับสนุน ทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับใช้ในการ ขับเคลื่อนหรือที่	- เครือข่ายเข้ามา มีบทบาทหลักใน การดำเนินการ ขับเคลื่อนการจัด การศึกษาเพื่อ สร้างเสริม

การให้ข้อมูล ข่าวสาร (To Inform)	การปรึกษาหารือ (To Consult)	การเข้ามามี บทบาท (To Involve)	ความร่วมมือ (To Collaborate)	การเสริมอำนาจ (To Empower)
คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้เครือข่ายรับทราบ - สกร.อำเภอ มีการสื่อสารนโยบาย ทิศทางมาตรการที่แสดงถึงการเปิดระบบราชการให้เครือข่ายรับทราบ - สกร.อำเภอ มีการกำหนดผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบในทุกขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนเพื่อสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่าย	เครือข่าย ในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความความคิดเห็น - เครือข่ายได้ร่วมปรึกษาหารือหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับวิธีการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	วิสัยทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน - เครือข่ายเข้ามา มีบทบาทในขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ	ต้องดำเนินงานร่วมกัน - เครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โครงการ กองทุนหรือมูลนิธิ เป็นต้น - เครือข่ายเข้ามาร่วมกำหนดวิธปฏิบัติ ประสานความร่วมมือของเครือข่ายอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดให้มีผู้ประสานงาน (coordinator) ที่มีทักษะความเป็นผู้นำสูง จัดทำกรอบการดูแลจัดระเบียบที่ยึดถือร่วมกัน การระบุมบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน การทำงานที่ชัดเจน และมีเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นต้น	คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้นับสนุนการดำเนินงาน - เครือข่ายเข้ามา มีบทบาทหลักในการสร้างหรือสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของภาคประชาชนหรือเครือข่ายภาคประชาชนและบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน

นำร่างรูปแบบไปตรวจสอบเพื่อปรับปรุงรูปแบบโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จำนวน 5 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบราชการ ด้านการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน รวมทั้งสิ้น 7 ท่าน แสดงดังตาราง 15

ตาราง 15 จำนวนกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามคุณลักษณะพื้นฐาน (n=7)

คุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญ	จำนวน (คน)
ผู้บริหาร	2
ครู	2
บุคลากรทางการศึกษา	1
ผู้เชี่ยวชาญ	1
นักวิชาการ	1
รวม	7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (ปัจจัยภายใน) ผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วย กับประเด็นความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จำนวน 6 ท่าน และไม่เห็นด้วย กับประเด็นดังกล่าว จำนวน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน เห็นด้วย กับประเด็นความสอดคล้องของแนวปฏิบัติหน่วยงาน ส่วนกลางตามนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม และประเด็นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ต่อนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม

และเครือข่ายความร่วมมือ (ปัจจัยภายนอก) ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน เห็นด้วยกับ ทั้ง 4 ประเด็น ได้แก่ ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ความกระตือรือร้นของชุมชน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน และการมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม ดังตาราง 16

ตาราง 16 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงรูปแบบ

ประเด็นคำถาม	เห็นด้วย (ท่าน)	ไม่เห็นด้วย (ท่าน)
1. ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ		
1.1 ความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	6	1
1.2 ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติหน่วยงานส่วนกลางตามนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม	7	-
1.3 การมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม	7	-
2. ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ		
2.1 ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก	7	-
2.2 ความกระตือรือร้นของชุมชน	7	-
2.3 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน	7	-
2.4 การมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม	7	-

2. สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญต่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยผลการสัมภาษณ์ สรุปดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับ

1) ความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของ สกร.อำเภอ เช่น การมีข้อสั่งการที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากต้นสังกัดไม่ว่าจะเป็น สกร.ส่วนกลาง หรือ สกร.จังหวัด นโยบายที่ไม่ชัดเจนจะทำให้หน่วยปฏิบัติเกิดความคลาดเคลื่อน อาจทำให้การดำเนินงานไม่ตรงตามเป้าหมายที่แท้จริงที่หน่วยงานต้นสังกัดต้องการ การมีแนวทางอย่างกว้าง ๆ หรือมีคู่มือที่มีลักษณะเป็นข้อแนะนำ (Guideline) ที่ สกร.อำเภอ สามารถนำไปดำเนินการได้โดยไม่ต้องตีความ มีความเข้าใจตรงกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่สามารถหยิบยกประเด็นสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มาจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน

หรือปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ การถ่ายทอดนโยบายในช่วงแรกควรจะเป็นรูปแบบ Top-Down โดยที่ สกร.จังหวัด เป็นผู้จัดลำดับความสำคัญของนโยบายแล้วถ่ายทอดลงมา ถ้า สกร.จังหวัด กำหนดนโยบายที่ชัดเจน สกร.อำเภอ ก็จะมีนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันทั้งจังหวัด นโยบายที่ถ่ายทอดลงมาจะทำให้ สกร.อำเภอ เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญ และเมื่อมีการดำเนินการจนเห็นความสำเร็จแล้ว พื้นที่ที่สามารถสะท้อนภาพความสำเร็จไปสู่หน่วยงานต้นสังกัดในลักษณะ Bottom-Up ได้ ซึ่งในบางเรื่องกิจกรรมจากพื้นที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินงานเนื่องจากมีความเข้าใจในบริบทของพื้นที่มากกว่า

ผู้เชี่ยวชาญที่ไม่เห็นด้วยกับความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เนื่องจากนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จะถูกกำหนดมาจากหน่วยงานส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการมาสู่กรมส่งเสริมการเรียนรู้และถ่ายทอดมาสู่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด และยังคงต้องมีนโยบายจากทางจังหวัด ที่กำหนดมาพร้อมกับกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ซึ่งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอต้องดำเนินการตามนโยบายของหน่วยงานที่กล่าวมา และในส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ดังนั้น ความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอจะถูกกำหนดและถ่ายทอดให้นำมาสู่การปฏิบัติ จึงทำให้มีหน้าที่ต้องดำเนินการและถ่ายทอดต่อไปยังหน่วยงาน บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2) ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติหน่วยงานส่วนกลางตามนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม

ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความสอดคล้องของแนวปฏิบัติหน่วยงานส่วนกลางตามนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้ สกร.อำเภอ สามารถตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของส่วนกลางได้และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ การถ่ายทอดนโยบายจากส่วนกลางที่ชัดเจนจะทำให้การกำหนดทิศทางวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ของ สกร.อำเภอ มีความสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานที่หน่วยงานส่วนกลางกำหนด และทำให้ผลการดำเนินงานสะท้อนไปสู่ค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ สกร.ส่วนกลาง จะต้องเข้ามาให้ความรู้ มีเอกสาร แนวปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันเหมือนกัน

3) การมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม เนื่องจาก การที่บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จะทำให้

เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม ความเป็นเจ้าของ จะทำให้มีแรงจูงใจในการทำงาน สามารถเป็นแรงผลักดันให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม ได้อย่างเต็มที่ และมีความรู้สึกรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้ร่วมกำหนดเป้าหมายนั้นขึ้นมา บุคลากรของหน่วยงานเป็นกลไกและฟันเฟืองที่สำคัญในการดำเนินงานจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมให้ไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนด บุคลากรในแต่ละระดับ/ส่วนงานต้องมีความรู้และความเข้าใจตลอดจนมีความตระหนักรู้ในความสำคัญของการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม สามารถถ่ายทอดแนวคิด/แนวปฏิบัติจากระดับนโยบายไปสู่ระดับบริหารและระดับปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหน่วยงาน/องค์กรต้องให้ความสำคัญต่อระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานเฉพาะเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม โดยจัดโครงสร้างองค์กรและมอบหมายการบริหารหน่วยงานให้เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ ทุก ๆ ปีอย่างต่อเนื่อง บุคลากรในแต่ละระดับ และทำหน้าที่บทบาทที่แตกต่างกันไป แต่จำเป็นต้องดำเนินการภายใต้นโยบายและความสอดคล้องของแนวปฏิบัติหน่วยงานส่วนกลางตามนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม เพราะสิ่งเหล่านี้จะถูกนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัดรายบุคคลและใช้ประกอบการพิจารณา เช่น เงินเดือน ประเมินผลงาน เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับ

1) ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยกับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เนื่องจาก ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกจะทำให้ สกร.อำเภอ ได้รับการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเข้ามาร่วมกิจกรรม การอำนวยความสะดวก การสนับสนุนทรัพยากร เป็นต้น ให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้มีมุมมองมิติใหม่ ๆ ได้เห็นแนวทางใหม่ ๆ สามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ในชุมชน และทำให้ได้รับความร่วมมือและการยอมรับจากชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาก็ดำเนินการบรรลุผลสำเร็จก็เพราะได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเป็นสำคัญ ทั้งนี้ สกร.อำเภอ ควรดึงเครือข่ายภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น เพราะในทางปฏิบัติส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมเพียงระดับการให้ข้อมูลหรือให้เสนอความคิดเห็น แต่ควรให้เครือข่ายสามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีอำนาจในการติดตามการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้เห็นถึงภาพของการมีส่วนร่วมมากกว่า

2) ความกระตือรือร้นของชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยกับความกระตือรือร้นของชุมชน จะเป็นตัวกระตุ้นให้ สกร.อำเภอ ได้รับความสนใจ ใส่ใจจากชุมชนในการดำเนินงานต่าง ๆ ก็จะได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะชุมชนเป็นเครือข่ายภายนอกที่ใกล้ชิดกับหน่วยงานมากที่สุด หน่วยงานสามารถใช้ประโยชน์จากชุมชนเพื่อสร้างความตื่นตัวของประชาชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม อย่างต่อเนื่อง ก็จะมีผลให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนมีความตระหนักและสร้างจิตสำนึกในเรื่องของสิ่งแวดล้อมได้ นอกจากนี้ สกร.อำเภอ ต้องสร้างศักยภาพของตนเองเพื่อรองรับการดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน การนำปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้ที่มีศักยภาพเข้ามาช่วยจะทำให้ชุมชนเห็นด้วยกับการดำเนินงานของ สกร.อำเภอ ทั้งนี้ สกร.อำเภอต้องแสวงหาความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ หรือต้องขอความช่วยเหลือในสิ่งที่ สกร.อำเภอ ไม่มีความพร้อม จะทำให้การดำเนินงานมีศักยภาพมากขึ้น

3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยกับการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน จะทำให้ สกร.อำเภอ และชุมชน มีความรู้สึกมีส่วนร่วม มีความต้องการเดียวกัน การได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อที่ สกร.อำเภอ และชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน นับเป็นกระบวนการเรียนรู้ในการหลอมรวมพฤติกรรมร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป แต่ควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ชัดเจน จะเป็นการตั้งเป้าหมายที่เดียวกัน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง แต่ต้องมีผู้นำชุมชนที่เข้าใจในเรื่องดังกล่าว และพร้อมที่จะสนับสนุน วางแผน การทำงานแต่ละเดือน ว่าเดือนนี้ ปฏิบัติไม่ จัดสวนสาธารณะ ทำความสะอาด อย่างต่อเนื่อง เป็นประจำ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้มีกรอบแนวทาง หรือทิศทางในการดำเนินงานร่วมกันและเกิดความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

4) การมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม

ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยกับการมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม จะทำให้ สกร.อำเภอ และชุมชนสามารถร่วมกันปฏิบัติงานและสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและร่วมกันส่งเสริมให้มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งการมอง

เป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อมจะช่วยเป็นตัวกำหนดให้เดินทางไปสู่เป้าหมายแบบมีขั้นตอน และระบบยิ่งขึ้น เพราะจำเป็นต้องมีการกำหนดค่าเป้าหมาย ที่จะส่งผลต่อการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ตามรูปแบบ แผนงาน โครงการและวิธีการพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติ ส่งผลไปยังเป้าหมายรวมด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะทำแค่คนเดียว หน่วยงานเดียวเพื่อให้เกิดผลต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้

ประเด็นที่ 3 การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ท่านมีความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ว่าควรมีแนวทางอย่างไร

1) ผลของการศึกษานี้สามารถนำไปสะท้อนกลับ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการปรับบททวนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของกระทรวงศึกษาธิการในเชิงสร้างสรรค์ต่อไปได้อย่างมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) หน่วยงานจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับพื้นที่และชุมชน สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในบทบาทของความร่วมมือในการให้บริการด้านความรู้ และวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องตามนโยบายการบริการวิชาการแก่สังคม โดยส่งเสริมและเผยแพร่งานบริการวิชาการให้มีความหลากหลายและต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมทั้งหมดของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังสอดคล้องตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นสังคมอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคีพัฒนา ตลอดจนยกระดับการบริการวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่น มุ่งเน้นให้บริการที่ประทับใจไปสู่สังคมและชุมชนอย่างทั่วถึง เพื่อก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้และสามารถเป็นที่พึ่งของสังคมได้

3) สกร.อำเภอ ควรมีแผนการรองรับบริหารความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น รองรับกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้และต้องมีการติดตามประเมินผล ทั้งก่อนดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และหลังดำเนินงาน

4) สำหรับกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมต้องเริ่มจาก สกร.อำเภอ ก่อน โดยเป็นตัวอย่างที่ดีให้คนในชุมชนได้เข้ามาเยี่ยมชมศูนย์ เช่น มีการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการลดปริมาณการใช้ไฟฟ้า ใช้แสงโซล่าเซลล์ ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา การแยกปริมาณขยะและของเสีย การจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและถูกวิธี โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ เข้ามาให้ความรู้แก่คนในชุมชน

5) สกร. ต้องมีแนวทางชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้กับ สกร.อำเภอ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ และควรดำเนินการตามบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปฏิบัติและเกิดประโยชน์กับหน่วยงาน เช่น การตอบสนองนโยบายส่วนกลาง

6) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่มีหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ดังนั้นหากจะดำเนินการในเรื่องนี้ คงต้องมาดูตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการว่า ควรจะมีความชัดเจนในระดับไหนที่ต้องการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกรมส่งเสริมการเรียนรู้ จะมีแนวทางในการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติมายังหน่วยงานปฏิบัติแต่ละระดับอย่างไร ตรงนี้คือ สิ่งที่สำคัญ เพราะจากที่ผ่านมาหลาย ๆ เรื่อง ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม และหากเป็นเรื่องเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านระบบการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ บริบทจากจะแตกต่างจากการศึกษาในระบบอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้น ความชัดเจนระดับนานาชาติ และประเทศได้ถูกกำหนดแล้ว กระทรวงศึกษาธิการจำเป็นต้องดำเนินการในแต่ละระบบการศึกษาในประเด็นนี้ให้เกิดความชัดเจนมากที่สุด เพราะหน่วยปฏิบัติพร้อมที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากการดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ คือ งานประจำที่ต้องทำร่วมกับชุมชนอยู่แล้วเพียงต่อจะนำมาให้อยู่ในแนวทางที่เกี่ยวข้องอย่างไร และต้องไม่เป็นการให้ดำเนินการตามนโยบายตามสภาพการเมือง โดยให้ถือเป็นการดำเนินงานที่เป็นผลประโยชน์ต่อชุมชนในภาพรวม

7) สกร.อำเภอ เป็นสถานศึกษาหรือหน่วยจัดการเรียนรู้ในระดับอำเภอที่ครูผู้สอนจะต้อง มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ทั้งบริบทของคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม บริบทสังคม บริบทภูมิประเทศและองค์ประกอบต่างๆของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้การจัดการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ให้ดีขึ้นโดยใช้การจัดการศึกษาในหลากหลายรูปแบบควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม นอกจากปัจจัยที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกแล้วนั้น สิ่งสำคัญที่เป็นปัจจัยหลัก ในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับคนหรือนักเรียนนักศึกษา ที่มาเรียนรู้ในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ดังนี้

7.1 การสร้างองค์ความรู้ จากกิจกรรมในการสร้างจิตสำนึก ความตระหนักรู้ ให้เกิดความรักในสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ รู้สึกหวงแหน ภาคภูมิใจ ให้ความสำคัญ ในการบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตควบคู่ไปกับการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมไปด้วยกัน

7.2 การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่

7.3 กิจกรรมการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น อันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพชีวิต

7.4 เสริมสร้างการคิดนวัตกรรมและรูปแบบในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นพร้อมกับรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่

7.5 สร้างช่องทางในการสื่อสารและเผยแพร่นวัตกรรมในรูปแบบที่หลากหลาย

7.6 ส่งเสริมให้มีการติดตาม ประเมินผลและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน

8) สกร. อำเภอ สามารถจัดทำกรอบแนวทาง คู่มือการดำเนินงานขึ้นมาโดยจัดทำเป็นกรอบกว้าง ๆ โดยไม่ต้องระบุกิจกรรม ซึ่งหน่วยงานในพื้นที่จะทำหน้าที่สร้างสรรค์กิจกรรมขึ้นมาเอง ซึ่งรายละเอียดของกิจกรรมจะเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่มากกว่าการที่หน่วยงานส่วนกลางจะกำหนดมาให้

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อแสดงความเห็นต่อการนำรูปแบบไปปฏิบัติ ดังนี้

1. ผลการประเมินความเหมาะสม

สำหรับผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบสามารถสรุปได้ดังนี้

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในส่วน การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.86$, $SD = 0.363$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเรียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ ขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ผ่านช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อดิจิทัล ป้ายประกาศ เป็นต้น รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ($M = 5.00$, $SD = 0$) และสกร.อำเภอ จัดทำคู่มือ/แนวทางการดำเนินงานนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพ

ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นช่องทางให้ข้อมูลข่าวสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) ตามลำดับ

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในส่วน การปรึกษาหารือ (To Consult) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.90$, $SD = 0.301$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเรียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น จัดเวทีประชาพิจารณ์ สัมมนา การเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น ($M = 5.00$, $SD = 0$) สกร.อำเภอ มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการกำหนดประเด็นและเป้าหมายร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) และสกร.อำเภอ จัดให้มีช่องทางที่หลากหลายในการรับฟังความคิดเห็นที่เป็น การสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนากิจการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) ตามลำดับ

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในส่วน การเข้ามามีบทบาท (To Involve) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.86$, $SD = 0.356$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเรียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายร่วมกันระบุนโยบายและต้องการแก้ไขของพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($M = 5.00$, $SD = 0$) สกร.อำเภอ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีบทบาทร่วมในการตัดสินใจผ่านรูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ คณะทำงาน เป็นต้น ($M = 5.00$, $SD = 0$) สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีบทบาทแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนงานโครงการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) และสกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิธีปฏิบัติงาน ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) ตามลำดับ

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในส่วน ความร่วมมือ (To Collaborate) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.95$, $SD = 0.218$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเรียงจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ สร้างหรือส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ร่วมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบ

คณะกรรมการร่วม/คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน ($M = 5.00$, $SD = 0$) สกร.อำเภอ ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีบทบาทร่วมดำเนินงานในขั้นตอนกิจกรรมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในลักษณะภาคี/เครือข่าย ($M = 5.00$, $SD = 0$) และสกร.อำเภอ ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามาร่วมในขั้นตอนของการระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไขปัญหาการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติ ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) ตามลำดับ

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในสวน การเสริมอำนาจ (To Empower) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.79$, $SD = 0.426$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ เน้นให้อำนาจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาการเมือง เป็นต้น ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) และ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีบทบาทในการตัดสินใจขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ เป็นผู้สนับสนุนการตัดสินใจ ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือในสวน การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 5.00$, $SD = 0$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้เครือข่ายรับทราบ สกร.อำเภอ มีการสื่อสารนโยบาย ทิศทาง มาตรการที่แสดงถึงการเปิดระบบราชการให้เครือข่ายรับทราบ และสกร.อำเภอ มีการกำหนดผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบในทุกขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนเพื่อสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่าย ($M = 5.00$, $SD = 0$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือในสวน การปรึกษาหารือ (To Consult) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 5.00$, $SD = 0$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ มีการสร้างวัฒนธรรมหรือค่านิยม ที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น เครือข่ายได้ร่วมปรึกษาหารือหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับวิธีการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($M = 5.00$, $SD = 0$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือในส่วน การเข้ามามีบทบาท (To Involve) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.93$, $SD = 0.267$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า เครือข่ายนำปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทยหรือบุคคลสำคัญของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน ($M = 5.00$, $SD = 0$) และ เครือข่ายเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือในส่วน ความร่วมมือ (To Collaborate) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.95$, $SD = 0.218$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า เครือข่ายเข้าร่วมเป็นกลไกในการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับใช้ในการขับเคลื่อนหรือที่ต้องดำเนินงานร่วมกัน ($M = 5.00$, $SD = 0$) เครือข่ายเข้าร่วมกำหนดวิธีประสานความร่วมมือของเครือข่ายอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดให้มีผู้ประสานงาน (coordinator) ที่มีทักษะความเป็นผู้นำสูง จัดทำกรอบการดูแลจัดระเบียบที่ยึดถือร่วมกัน การระบุบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน การทำงานที่ชัดเจน และมีเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นต้น ($M = 5.00$, $SD = 0$) เครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โครงการ กองทุนหรือมูลนิธิ เป็นต้น ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือในส่วน การเสริมอำนาจ (To Empower) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.71$, $SD = 0.469$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า เครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน เครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการสร้างหรือสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของภาคประชาชนหรือเครือข่ายภาคประชาชนและบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) ตามลำดับ

สรุปผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้แก่ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และเครือข่ายความร่วมมือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกระดับการมีส่วนร่วมสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการประเมินว่าเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้จริง โดยแต่ละด้านได้ค่าเฉลี่ยระดับมาก

2. ผลการประเมินความเป็นไปได้

สำหรับผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ ดังตาราง 17 สามารถสรุปได้ดังนี้

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในส่วน การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.86$, $SD = 0.363$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ ขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ผ่านช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อดิจิทัล บัญชีโซเชียลมีเดีย เป็นต้น รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง ($M = 5.00$, $SD = 0$) และ สกร.อำเภอ จัดทำคู่มือ/แนวทางการดำเนินงานนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นช่องทางให้ข้อมูลข่าวสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) ตามลำดับ

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในส่วน การปรึกษาหารือ (To Consult) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.90$, $SD = 0.301$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น จัดเวทีประชาพิจารณ์ สัมมนา การเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น ($M = 5.00$, $SD = 0$) สกร.อำเภอ มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการกำหนดประเด็นและเป้าหมายร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) และ สกร.อำเภอ จัดให้มีช่องทางที่หลากหลายในการรับฟังความคิดเห็นที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนารูปแบบปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) ตามลำดับ

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอในส่วน การเข้ามามีส่วนร่วม (To Involve) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.82$, $SD = 0.390$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายร่วมกันระบุนโยบายและต้องการแก้ไขของพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ สกร.อำเภอ ส่งเสริม

สนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีบทบาทร่วมในการตัดสินใจผ่านรูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ คณะทำงาน เป็นต้น ($M = 5.00$, $SD = 0$) สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิธีปฏิบัติงาน ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) และ สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีบทบาทแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนงานโครงการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($M = 4.57$, $SD = 0.535$) ตามลำดับ

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอใน ส่วน ความร่วมมือ (To Collaborate) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.90$, $SD = 0.301$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ สร้างหรือส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ร่วมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบคณะกรรมการรวม/คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน สกร.อำเภอ ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีบทบาทร่วมดำเนินงานในขั้นตอนกิจกรรมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในลักษณะภาคี/เครือข่าย ($M = 5.00$, $SD = 0$) สกร.อำเภอ ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามาร่วมในขั้นตอนของการระบุปัญหา พัฒนาการทางเลือก และแนวทางแก้ไขปัญหาการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติ ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) ตามลำดับ

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอใน ส่วน การเสริมอำนาจ (To Empower) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.57$, $SD = 0.646$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีบทบาทในการตัดสินใจขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ เป็นผู้สนับสนุนการตัดสินใจ ($M = 4.57$, $SD = 0.535$) และ สกร.อำเภอ เน้นให้อำนาจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาการเมือง เป็นต้น ($M = 4.57$, $SD = 0.787$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือใน ส่วน การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.86$, $SD = 0.359$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจาก

มากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า สกร.อำเภอ มีการกำหนดผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบในทุกขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนเพื่อสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่าย ($M = 5.00$, $SD = 0$) สกร.อำเภอ มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้เครือข่ายรับทราบ ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) และสกร.อำเภอ มีการสื่อสารนโยบาย ทิศทาง มาตรการที่แสดงถึงการเปิดระบบราชการให้เครือข่ายรับทราบ ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือในส่วน การปรึกษาหารือ (To Consult) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.64$, $SD = 0.497$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า เครือข่ายได้ร่วมปรึกษาหารือหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับวิธีการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ($M = 4.71$, $SD = 0.488$) และสกร.อำเภอ มีการสร้างวัฒนธรรมหรือค่านิยม ที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น ($M = 4.57$, $SD = 0.535$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือในส่วน การเข้ามามีบทบาท (To Involve) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($M = 4.43$, $SD = 0.646$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า เครือข่ายนำปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทยหรือบุคคลสำคัญของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน ($M = 4.86$, $SD = 0.378$) เครือข่ายเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ ($M = 4.00$, $SD = 0.577$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือในส่วน ความร่วมมือ (To Collaborate) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.24$, $SD = 0.539$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า เครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โครงการ กองทุนหรือมูลนิธิ เป็นต้น ($M = 3.43$, $SD = 0.535$) เครือข่ายเข้าร่วมเป็นกลไกในการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับใช้ในการขับเคลื่อนหรือที่ต้องดำเนินงานร่วมกัน ($M = 3.14$, $SD = 0.378$) เครือข่ายเข้าร่วมกำหนดวิธีประสานความร่วมมือของเครือข่ายอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดให้มีผู้ประสานงาน (coordinator) ที่มีทักษะความเป็นผู้นำสูง จัดทำกรอบการดูแลจัดระเบียบที่ยึดถือร่วมกัน การระบุบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน การทำงานที่ชัดเจน และมีเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นต้น ($M = 3.14$, $SD = 0.690$) ตามลำดับ

เครือข่ายความร่วมมือในส่วน การเสริมอำนาจ (To Empower) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย ($M = 2.43$, $SD = 0.646$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดโดยเรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พบว่า เครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการสร้างหรือสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่ม

ของภาคประชาชนหรือเครือข่ายภาคประชาชนและบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน ($M = 2.43$, $SD = 0.535$) เครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน ($M = 2.43$, $SD = 0.787$) ตามลำดับ

สรุปผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้แก่ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีความเป็นไปได้มากที่สุดในทุกระดับการมีส่วนร่วม ส่วนเครือข่ายความร่วมมือ มีความเป็นไปได้มากที่สุดในระดับการมีส่วนร่วม การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) และ การปรึกษาหารือ (To Consult) มีความเป็นไปได้ระดับมากในระดับการมีส่วนร่วม การเข้ามามีบทบาท (To Involve) มีความเป็นไปได้ระดับปานกลางในระดับการมีส่วนร่วม ความร่วมมือ (To Collaborate) และมีความเป็นไปได้ระดับน้อยในระดับการมีส่วนร่วม การเสริมอำนาจ (To Empower) ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ปัจจัยนโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (n=7)

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ						
การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform)						
1. สกร.อำเภอ ขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษา เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ผ่านช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อดิจิทัล ป้ายประกาศ เป็นต้น รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง	5.00	-	มากที่สุด	5.00	-	มากที่สุด
2. สกร.อำเภอ จัดทำคู่มือ/แนวทางการดำเนินงานนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นช่องทางให้ข้อมูลข่าวสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย	4.71	0.488	มากที่สุด	4.71	0.488	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปรผล	M	SD	แปรผล
รวม	4.86	0.363	มากที่สุด	4.86	0.363	มากที่สุด
การปรึกษาหารือ (To Consult)						
3. สกร.อำเภอ มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการกำหนดประเด็นและเป้าหมายร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.86	0.378	มากที่สุด	4.86	0.378	มากที่สุด
4. สกร.อำเภอ จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น จัดเวทีประชาพิจารณ์ สัมมนา การเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น	5.00	-	มากที่สุด	5.00	-	มากที่สุด
5. สกร.อำเภอ จัดให้มีช่องทางที่หลากหลายในการรับฟังความคิดเห็นที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ	4.86	0.378	มากที่สุด	4.86	0.378	มากที่สุด
รวม	4.90	0.301	มากที่สุด	4.90	0.301	มากที่สุด
การเข้ามามีบทบาท (To Involve)						
6. สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายร่วมกันระบุปัญหาและต้องการแก้ไขของพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	5.00	-	มากที่สุด	5.00	-	มากที่สุด
7. สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีบทบาทแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนงานโครงการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.71	0.488	มากที่สุด	4.57	0.535	มากที่สุด
8. สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนเพื่อให้เกิด	4.71	0.488	มากที่สุด	4.71	0.488	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปรผล	M	SD	แปรผล
การพัฒนาวิธีปฏิบัติงาน						
9. สกร.อำเภอ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีบทบาทพร้อมในการตัดสินใจผ่านรูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ คณะทำงาน เป็นต้น	5.00	-	มากที่สุด	5.00	-	มากที่สุด
รวม	4.86	0.356	มากที่สุด	4.82	0.390	มากที่สุด
ความร่วมมือ (To Collaborate)						
10. สกร.อำเภอ ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมในขั้นตอนของการระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไขปัญหา การขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไปสู่การปฏิบัติ	4.86	0.378	มากที่สุด	4.71	0.488	มากที่สุด
11. สกร.อำเภอ สร้างหรือส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ร่วมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบคณะกรรมการร่วม/คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน	5.00	-	มากที่สุด	5.00	-	มากที่สุด
12. สกร.อำเภอ ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีบทบาทร่วมดำเนินงานในขั้นตอนกิจกรรมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในลักษณะภาคี/เครือข่าย	5.00	-	มากที่สุด	5.00	-	มากที่สุด
รวม	4.95	0.218	มากที่สุด	4.90	0.301	มากที่สุด
การเสริมอำนาจ (To Empower)						
13. เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีบทบาทในการตัดสินใจขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ เป็น	4.71	0.488	มากที่สุด	4.57	0.535	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปรผล	M	SD	แปรผล
ผู้สนับสนุนการตัดสินใจ						
14. สกร.อำเภอ เน้นให้อำนาจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาการเมือง เป็นต้น	4.86	0.378	มากที่สุด	4.57	0.787	มากที่สุด
รวม	4.79	0.426	มากที่สุด	4.57	0.646	มากที่สุด
เครือข่ายความร่วมมือ						
การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform)						
15. สกร.อำเภอ มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้เครือข่ายรับทราบ	5.00	-	มากที่สุด	4.86	0.378	มากที่สุด
16. สกร.อำเภอ มีการสื่อสารนโยบาย ทิศทางมาตรการที่แสดงถึงการเปิดระบบราชการให้เครือข่ายรับทราบ	5.00	-	มากที่สุด	4.71	0.488	มากที่สุด
17. สกร.อำเภอ มีการกำหนดผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบในทุกขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนเพื่อสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่าย	5.00	-	มากที่สุด	5.00	-	มากที่สุด
รวม	5.00	-	มากที่สุด	4.86	0.359	มากที่สุด
การปรึกษาหารือ (To Consult)						
18. สกร.อำเภอ มีการสร้างวัฒนธรรมหรือค่านิยมที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น	5.00	-	มากที่สุด	4.57	0.535	มากที่สุด
19. เครือข่ายได้รวมปรึกษาหารือหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับวิธีการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	5.00	-	มากที่สุด	4.71	0.488	มากที่สุด
รวม	5.00	-	มากที่สุด	4.64	0.497	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปรผล ที่สุด	M	SD	แปรผล ที่สุด
การเข้ามามีบทบาท (To Involve)						
20. เครือข่ายนำปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทย หรือบุคคลสำคัญของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน	5.00	-	มากที่สุด	4.86	0.378	มากที่สุด
21. เครือข่ายเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ	4.86	0.378	มากที่สุด	4.00	0.577	มากที่สุด
รวม	4.93	0.267	มากที่สุด	4.43	0.646	มากที่สุด
ความร่วมมือ (To Collaborate)						
22. เครือข่ายเข้ามาร่วมเป็นกลไกในการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับใช้ในการขับเคลื่อนหรือที่ต้องดำเนินงานร่วมกัน	5.00	-	มากที่สุด	3.14	0.378	ปานกลาง
23. เครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการ กองทุนหรือมูลนิธิ เป็นต้น	4.86	0.378	มากที่สุด	3.43	0.535	ปานกลาง
24. เครือข่ายเข้ามาร่วมกำหนดวิธีประสานความร่วมมือของเครือข่ายอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดให้มีผู้ประสานงาน (coordinator) ที่มีทักษะความเป็นผู้นำสูง จัดทำกรอบการดูแลจัดระเบียบที่ยึดถือร่วมกัน การระบุบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน การทำงานที่ชัดเจน และมีเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นต้น	5.00	-	มากที่สุด	3.14	0.690	ปานกลาง
รวม	4.95	0.218	มากที่สุด	3.24	0.539	ปานกลาง
การเสริมอำนาจ (To Empower)						
25. เครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน	4.71	0.488	มากที่สุด	2.43	0.787	น้อย
26. เครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการสร้างหรือสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของภาคประชาชนหรือ	4.71	0.488	มากที่สุด	2.43	0.535	น้อย

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปรผล	M	SD	แปรผล
เครือข่ายภาคประชาชนและบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยสกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน						
รวม	4.71	0.469	มากที่สุด	2.43	0.646	น้อย

3. ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1) การทำงานระดับอำเภอ การจัดการศึกษาระดับอำเภอ คือการจัดการศึกษาที่ใกล้ชิดประชาชนระดับพื้นที่มากที่สุด ความจำเป็นหรือสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับอำเภอ
- 2) ทักษะการประสานใจ โดยใช้เทคนิค การเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งเป็นศาสตร์พระราชา
- 3) การทำงานให้เกิดการขับเคลื่อนระดับพื้นที่นั้น จะต้องเข้าใจเรื่อง บริบทของสังคม ประชาชน เวลาที่ประชาชนจะต้องทำมาหากิน(รายได้) ที่เป็นข้อจำกัดในการเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะ ประชาชนที่อยู่ในสังคมชนบท ที่เป็นเกษตรกร หรือ อาชีพรับจ้างที่ไม่ใช่เจ้าของกิจการ ไม่ได้มี สว่น ไร่นา ของตนเองนั้น จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึง “การบริหารจัดการเวลา” ร่วมกับการ “บริหารจัดการเครือข่าย” ด้วย
- 4) การมีส่วนร่วม นั้น มีตั้งแต่ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมออกแรง (ลงมือ ลงแรง)” สำหรับผู้มีข้อจำกัดเรื่องฐานะ รายได้ (ก็สามารถให้เขามีส่วนร่วมตามศักยภาพ อย่างบังคับ) ตลอดจนร่วมดำเนินการ ออกทุนทรัพย์ ช่วยเหลือด้านทรัพยากรที่เขามีอยู่ ก็ถือว่ามีส่วนร่วมได้เช่นกัน
- 5) รวมตัดสินใจ ประเมิน ออกความคิดเห็น ร่วมยกย่อง ชื่นชม ยินดี ก็จะช่วยให้การดำเนินการจัดการศึกษาขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลดีได้
- 6) สิ่งที่จะช่วยให้การขับเคลื่อน นั้นมีความเป็นไปได้มาก คือ การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยจัดการทรัพยากรชายฝั่งฯ ฯลฯ ตลอดจนหน่วยงานในพื้นที่
- 7) หน่วยงานระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง ควรจะต้องเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือโยงและประสานงานในพื้นที่ให้ด้วย ก็จะทำให้เกิดความสะดวกและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น เสมือนเป็นน้ำมันหล่อลื่น และมีการจัดการหรือจัดสรรงบประมาณ ในการช่วยดำเนินการในระยะเริ่มต้น จะทำให้การทำงานบรรลุเป้าหมายได้มากขึ้น

8) อนาคตวงแนวคิดระบบราชการ 4.0 เพิ่มเติมในปัจจัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยบูรณาการกับข้อคำถามตามแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม 5 ระดับที่กำหนดไว้ เช่น เน้นให้อำนาจภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาโดยใช้ปัญหาในพื้นที่เป็นจุดเริ่มต้นของการค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหา (Collective Solution) ที่เป็นปัจจุบัน เหมาะสมกับสถานการณ์ หรือค้นหานวัตกรรมเชิงนโยบาย (Policy Innovation) รวมทั้งการคาดการณ์ เพื่อป้องกันและส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม ในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) เพื่อสร้างรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบท ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ยุทธศาสตร์และแผนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และแนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสร้างแบบมาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ เพื่อวัดปัจจัยภายใน ได้แก่ บรรยากาศองค์กร นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และสภาวะการทำงานของบุคลากร และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายความร่วมมือ และนโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม โดยวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA)

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการสร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ คือ ปัจจัยภายใน

ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สภาวะการทำงานของบุคลากรและบรรยากาศองค์กร และปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประกอบด้วย เครือข่ายความร่วมมือ นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยบูรณาการกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ชั้นที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) ชั้นที่ 3 การเข้ามามีส่วนร่วม (To Involve) ชั้นที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) และชั้นที่ 5 การเสริมอำนาจ (To Empower) นำรูปแบบรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ไปตรวจสอบและปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานของศูนย์เรียนรู้ จำนวน 5 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบราชการ ด้านการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) สรุปดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ผู้วิจัยได้สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ผลการวิจัย พบว่า จากปัจจัยเชิงสาเหตุของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จำนวน 6 ตัวแปร โดยเป็นปัจจัยภายใน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย บรรยากาศองค์กร นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอและสภาวะการทำงานของบุคลากร และเป็นปัจจัยภายนอก 3 ตัวแปร ประกอบด้วย สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เครือข่ายความร่วมมือและนโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม สรุปดังนี้

ผลการวิเคราะห์พบว่า มี 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ได้แก่ ปัจจัยภายใน 1 ตัวแปร คือ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ค่าน้ำหนักอิทธิพล (β) เท่ากับ 0.279 และปัจจัยภายนอก 1 ตัวแปร คือ เครือข่ายความร่วมมือ ค่าน้ำหนักอิทธิพล (β) เท่ากับ 0.589 โดยทั้ง 2 ตัวแปรพร้อมกันมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ร้อยละ 63.9 ($R^2 = .639$) สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสามารถอธิบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าโมเดลเชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Model Fit) ซึ่งตัวปัจจัยภายใน มีน้ำหนักอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.25 และปัจจัยภายนอก มีน้ำหนักอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.71 ทั้ง 2 ปัจจัยรวมกันอธิบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอได้ร้อยละ 68.8 ($R^2 = 0.688$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการ

การศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

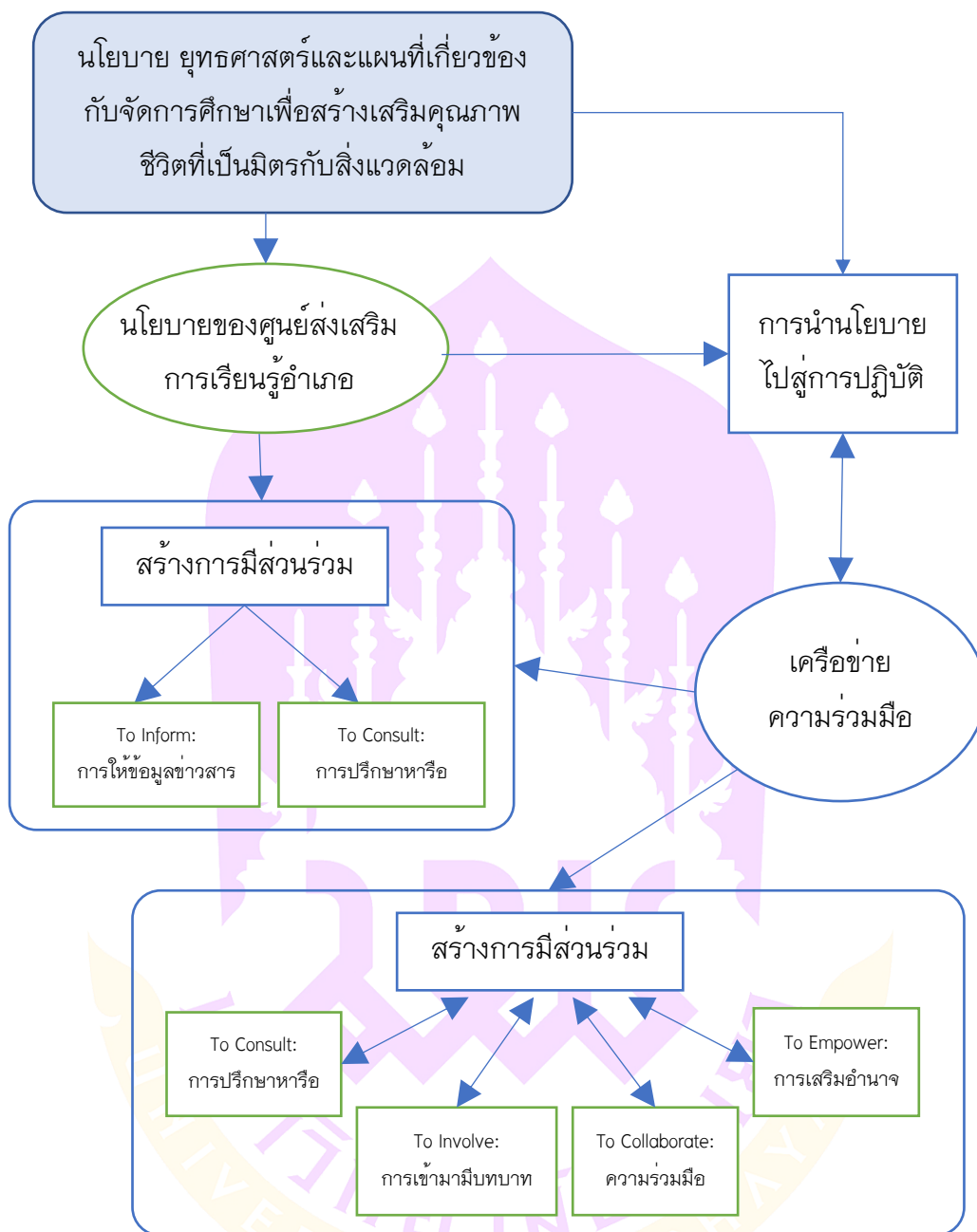
ผลการพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่มีความสำคัญมากที่สุด ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ คือ เครือข่ายความร่วมมือ มีองค์ประกอบย่อยประกอบด้วยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ความกระตือรือร้นของชุมชน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน และการมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ คือ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีองค์ประกอบย่อยประกอบด้วย ความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติหน่วยงานส่วนกลางตามนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม

ผลการประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ระดับ พบว่า การขับเคลื่อนโดยนโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในขั้นตอนการให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) การปรึกษาหารือ (To Consult) การเข้ามามีบทบาท (To Involve) ความร่วมมือ (To Collaborate) และการเสริมอำนาจ (To Empower) มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกขั้นตอน สำหรับการขับเคลื่อนโดยเครือข่ายความร่วมมือ ในขั้นตอนการให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) และการปรึกษาหารือ (To Consult) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนขั้นตอนการเข้ามามีบทบาท (To Involve) มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนขั้นตอนความร่วมมือ (To Collaborate) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง และขั้นตอนการเสริมอำนาจ (To Empower) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

ภาพรวมของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ผลการประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สามารถสรุปได้ว่าในขั้นตอนการกำหนดนโยบายในระดับอำเภอ ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายส่วนกลาง ดังนั้น การมีส่วนร่วมที่ สกร.อำเภอ ควรดำเนินการคือการให้ข้อมูลที่ชัดเจน และทั่วถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยวัตถุประสงค์ คือ การสร้างการรับรู้ ในขั้นตอน การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) และการรับฟังความเห็นในขั้นตอน การปรึกษาหารือ (To Consult) เพื่อประเมินการรับรู้เกี่ยวกับนโยบาย พร้อมกับรับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุงช่องทางการสื่อสาร และพัฒนานโยบายที่จะเป็นประโยชน์ในระดับพื้นที่/ระดับประเทศต่อไป

สำหรับส่วนของเครือข่าย คือการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เข้ามามีบทบาทในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ ที่อาจนำเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม หรือสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากการกระบวนรับฟังความเห็นที่เราจัดเป็นเวทีประชุม สัมมนา หรือระดมความเห็น และอาจดึงคนที่เข้ามาร่วมในเวที มาเป็นเครือข่าย หรือมาเป็นคณะทำงาน/คณะกรรมการ เมื่อมีคณะทำงาน/กรรมการในพื้นที่ที่มาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องแล้ว ก็จะนำไปสู่การกำหนดทางเลือก การตัดสินใจ และการดำเนินงาน รวมทั้งร่วมติดตามประเมินผล ไปจนถึงรับประโยชน์/ผลสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอภาพรวมของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอด้วยรูปแผนภาพ แสดงดังภาพ 10

ภาพ 10 ภาพรวมของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สภาพะการทำงานของบุคลากร และบรรยากาศองค์กร ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตัวแปร นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบต่อตัวแปรตามมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 โดยประเด็นที่สำคัญที่สุด 2 ประเด็นแรก คือ ประเด็น “สกร.อำเภอ จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมในแต่ละระดับ” และประเด็น “สกร.อำเภอ มีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายที่สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม” เนื่องจากนโยบายถือเป็นแนวทางในการกระทำของรัฐบาลที่ชี้้นำให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอยังคงเป็นหน่วยงานที่อยู่ในกำกับของรัฐบาลภายใต้การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ และจะต้องดำเนินงานตามนโยบายที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้ ดังนั้น นโยบายด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ถ่ายทอดมาจากหน่วยงานต้นสังกัดจึงส่งผลมากต่อการดำเนินงานเนื่องด้วยการที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ ซึ่งสมพร เพ็ญจันทร์ (2552) และ มยุรี อนุমানราชชน (2553) กล่าวว่า การดำเนินงานผ่านมาตรการเหล่านี้เท่านั้นจึงจะเรียกว่าเป็นการดำเนินนโยบายซึ่งจะต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการในแต่ละเรื่อง ทั้งนี้ นโยบายการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการสร้างความสำเร็จและความยั่งยืนขององค์กร วรานนท์ ตั้งจักรวรานนท์ (2547) อ่างถึงใน วาสนา โหงตา (2562) กล่าวว่า ควรจะครอบคลุมถึงมิติของการบรรลุเป้าหมายที่จำเป็น (Essential Goals) ด้านสิ่งแวดล้อม การบรรลุเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหา (Problem-Solving Goals) และการบรรลุเป้าหมายเพื่อการนวัตกรรม (Innovative Goals) โดยที่สมรรถนะขององค์กรจะต้องมีโครงสร้างองค์กรต้องมีความเหมาะสม มีการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ (ศิริพันธ์ หล่อตระกูล, 2559) และองค์กรจะต้องมีความยืดหยุ่น บุคลากรต้องยอมรับในการปฏิบัติตามนโยบาย บุคลากรมีความรู้

ความสามารถเหมาะสมกับงาน มีเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีจำนวนเพียงพอ สถานที่เหมาะสมและสะดวกสบาย (ประยุกต์ ปิติวรยุทธ และกิจฐเขต ไกรवास, 2562) และควรมีการกำหนดนโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอให้มีความชัดเจนในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับ แนวคิดโรงเรียนสีเขียว (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.), 2565) โรงเรียนอีโคสคูล (Eco-School) (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, ม.ป.ป.) และ สำนักงานสีเขียว (Green Office) (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมหาวิทยาลัยมหิดล, ม.ป.ป.) เพื่อนำไปกำหนดเป้าหมาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จ

เมื่อพิจารณาตัวแปร สภาพะการทำงานของบุคลากร เป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อตัวแปรตามเป็นลำดับรองลงมา โดยประเด็นที่สำคัญที่สุด 2 ประเด็นแรก คือ ประเด็น “บุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใส่ใจคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน” และ ประเด็น “บุคลากรได้รับการปลูกฝังจริยธรรม มีจิตสำนึกและตระหนักต่อความรับผิดชอบต่อคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี” ซึ่งการที่บุคลากรจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใส่ใจคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จะต้องได้รับการเพิ่มสมรรถนะของบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จุฑามาศ แสงอาวุธ และพรนิภา จินดา, 2553) มีการปลูกฝังจริยธรรม สร้างจิตสำนึกและตระหนักต่อความรับผิดชอบต่อคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อเป้าหมายขององค์การ(เจริญ กาศโอสถ, 2551; วันเพ็ญ ศรีแก้ว, 2552)

เมื่อพิจารณาตัวแปร บรรยากาศองค์กร เป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อตัวแปรตามเป็นลำดับรองลงมา โดยประเด็นที่สำคัญที่สุด 2 ประเด็นแรก คือ ประเด็น “ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการเอื้อเพื่อแบ่งปันข้อมูลหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ร่วมกันในการปฏิบัติงาน” สอดคล้องกับไพศาล บรรจสุวรรณ์ (2558) กล่าวว่าภาวะผู้นำและประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาคือปัจจัยความสำเร็จของที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ และประเด็น “บุคลากรมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานที่แสดงออกถึงความสามัคคีในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ” ซึ่งเป็นลักษณะของการผลักดันและสนับสนุนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) (Senge (1990) อ้างถึงใน สุวิมล จอดพิมาย และชวนชม ชินะดังกูร, 2560) สามารถบูรณาการเป็นกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศในองค์กรและสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีมให้กับผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับผ่านการเข้าร่วมโรงเรียนสีเขียว (การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.), 2565) โรงเรียนอีโคสคูล (Eco-School) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ม.ป.ป.) สอดคล้องกับแนวทางการจัดทำแผนงานและโครงการ

สำคัญตามยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) รวมทั้งการประเมินตามเกณฑ์สำนักงานสีเขียว (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมหาวิทยาลัยมหิดล, ม.ป.ป.) และการเข้าร่วมโครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (Low Emission Support Scheme) หรือเรียกว่าโครงการ LESS (กลไกลดก๊าซเรือนกระจก, 2559) เพื่อการเป็นองค์กรต้นแบบและสามารถขยายผลไปสู่การจัดทำแผนงานโครงการ กิจกรรมที่ส่งผลต่อปัจจัยหลักภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่เลือกมา และสามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทและยุทธศาสตร์ชาติ (XYZ) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) มีข้อมูลเชิงประจักษ์ มีข้อมูลสถิติ ข้อเท็จจริงรองรับ และมีวัตถุประสงค์ ผลผลิต ผลลัพธ์ และกลุ่มเป้าหมายผู้รับประโยชน์ที่ชัดเจน สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดทำโครงการที่สนับสนุนเป้าหมายแผนแม่บทที่ 18 ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน แผนแม่บทย่อย 18.3 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำหรับตัวแปรบรรยากาศองค์กร และตัวแปรสภาวะการทำงานของบุคลากร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของบุคลากรที่มีต่อองค์กรเมื่อบุคลากรรับรู้จะส่งผลต่อทัศนคติแรงจูงใจรวมถึงพฤติกรรมที่จะแสดงออก ซึ่งมูทิตา ดงกระพันธ์ (2554) กล่าวว่า การสนับสนุนจากองค์กรเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายขององค์กร โดยองค์กรต้องดำเนินการทำให้บุคลากรรับรู้ได้ว่าองค์กรมองเห็นคุณค่าการเสียสละในการทำงานพร้อมทั้งให้การช่วยเหลือและสนับสนุนความต้องการขั้นพื้นฐานให้ดี ในรูปแบบของการตอบแทนต่าง ๆ ดังนั้นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอจะต้องเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะการมุ่งเน้นในด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นองค์การที่มีการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันภายในระหว่างบุคลากร ควบคู่ไปกับการรับความรู้จากภายนอก โดยมีเป้าประสงค์สำคัญ คือ เพื่อให้มีโอกาสได้ใช้ความรู้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาต่อไป (ณัฐวิทย์ โอบใจจินดา, 2563) สอดคล้องกับ Abbas M. Y. & Singh R. (2014) กล่าวว่า ความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมสูงจะส่งผลต่อทัศนคติที่ดีและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการปลูกฝังจิตสำนึก เจตคติ และการตระหนักให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมผ่านการจัดการศึกษาสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

ส่วนปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เรียงลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ เครือข่ายความร่วมมือ นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม และสภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตัวแปร เครือข่ายความร่วมมือ เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อตัวแปรตามมากที่สุด โดยประเด็นที่สำคัญที่สุด 2 ประเด็นแรก คือ ประเด็น “เครือข่ายความร่วมมือของ สกร.อำเภอ เป็นกลไกที่จะสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน” และ ประเด็น “เครือข่ายความร่วมมือของ สกร.อำเภอ สามารถให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้” เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมและการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไม่สามารถสำเร็จได้ด้วยการดำเนินการเพียงบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กรเข้ามาดำเนินการร่วมกัน แลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้เป้าหมายและวิธีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน (กุลทัต หงษ์ชัชยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา, ม.ป.ป.) สอดคล้องกับ สิริลักษณ์ ธนะเกียรติกุล และคณะ (ม.ป.ป.) ซึ่งกล่าวว่า การสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นแนวทางในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานจัดการศึกษา เพื่อช่วยให้เกิดความร่วมมือ ความเข้าใจ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนหรือท้องถิ่นในพื้นที่ และเปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนคุณภาพของการศึกษา เพื่อมุ่งหวังให้หน่วยงานจัดการศึกษาได้มีการจัดการศึกษาให้ตรงตามความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับสุทธิพงศ์ นิพัทธนันท์ (2556) กล่าวว่า การเตรียมความพร้อมในการเป็นโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะต้องประกอบด้วย การสร้างความเข้าใจ การตั้งทีมงาน และการสำรวจทุนเดิม

เมื่อพิจารณาตัวแปร นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อตัวแปรตามเป็นลำดับรองลงมา โดยประเด็นที่สำคัญที่สุด 2 ประเด็นแรก คือ ประเด็น “อปท. เปิดโอกาสให้ สกร.อำเภอ มีส่วนร่วมระบุปัญหาพัฒนาทางเลือก และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาลingkungan” และ ประเด็น “อปท. เปิด

โอกาสให้ สกร.อำเภอ เข้ามามีบทบาทร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม” เนื่องจากประเด็นที่นำเสนอด้านการเมืองท้องถิ่นไม่ได้มุ่งเน้นการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นลำดับต้น ถึงแม้จะมีการกำหนดบทบาทของภาครัฐในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางภาครัฐได้ดำเนินการ แต่อาจไม่ได้ถูกจัดลำดับให้เป็นเรื่องสำคัญสอดคล้องกับ Christopher Han (1993) อ้างถึงใน ประยุทธ์ ปิติวรยุทธ (2562) ซึ่งแสดงกระบวนการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของรัฐ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา การกำหนดนโยบาย การกำหนดทางเลือกนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย เป็นต้น รวมถึงยังขาดกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ซึ่งควรส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหาร ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลการปฏิบัติงาน การร่วมแสดงทัศนะความคิดเห็น การร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การร่วมคิดแนวทางการแก้ไขปัญหาการร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การร่วมในการดำเนินการ และการร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2561) และหากส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะช่วยสนับสนุนให้บทบาทของภาครัฐในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการโดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น โดยแต่ละหน่วยงานทุกระดับการปกครองต้องเตรียมโครงการในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมพร้อมจัดของงบประมาณในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ซึ่งหน่วยงานจากส่วนกลางที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, 2555) สอดคล้องกับ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2565) ได้กำหนดว่ารัฐควรส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น และส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการออกมาตรการเฝ้าระวัง บำรุงรักษาสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาตัวแปร สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อตัวแปรตามเป็นลำดับรองลงมา โดยประเด็นที่สำคัญที่สุด 2 ประเด็นแรก คือ ประเด็น “ภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน” และ ประเด็น “ชุมชนมองเห็น

การเปลี่ยนแปลงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน” ซึ่งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเกิดมาจากการกระทำของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการใช้ทรัพยากรเพื่อความ ต้องการพื้นฐานหรือเพื่อความสะอาดสะบาย ในกระบวนการผลิตและการพัฒนาย่อม ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม (สดาญ์ สุทธิมาต, ม.ป.ป.) ผลเสียที่เกิดกับสิ่งแวดล้อมจึงส่งผล กระทบกับคนทุกคน จึงอาจกล่าวได้ว่าการแก้ปัญหาล้างแวดล้อมเป็นเรื่องของคนทุกคนที่ จะต้องช่วยกัน เป็นเรื่องของคนส่วนรวม ไม่สามารถแก้ปัญหาล้างได้ด้วยคนใดคนหนึ่งหรือ หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง และสภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่ทำให้เกิดผลกระทบเชิงลบ ต่อสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตทำให้เกิดการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ทัศนียภาพ ป่าไม้ สิ่งมีชีวิตภายในระบบนิเวศเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตจนทำให้ระบบ นิเวศขาดความสมดุล ผลกระทบทางอากาศ ผลกระทบทางดิน ทำให้เกิดภาวะอันตรายต่อพืช และสัตว์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดินบริเวณนั้น (อนงค์นาถ สุขศิริ, 2556) และจะเป็นตัวกระตุ้นให้ เกิดการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของบุคคล ได้แก่ ความสนใจจากการใส่ใจในสิ่งแวดล้อมโดยมี สิ่งกระตุ้นจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่รุนแรง และมีสิ่งกระตุ้นจากการที่คนรอบข้างรับรู้ถึงปัญหา สิ่งแวดล้อม เตรียมรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จนเกิดเป็นความอยาก รับรู้ถึงการแก้ไขปัญหาล้างแวดล้อมที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพ (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2559)

2. ผลการพัฒนาารูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริม

คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการ

เรียนรู้อำเภอ

ผลจากการศึกษา พบว่า ความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การนำไปสู่การปฏิบัติเกิดผลสัมฤทธิ์ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรายนโยบายไปปฏิบัติจากบนลงล่าง การนำนโยบายไปปฏิบัติจากล่างขึ้น บน หรือการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบผสม หากผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันและเป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ Pressman และ Wildavsky (1973) กล่าวว่ากลยุทธ์ทั่วไปในการนำ นโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จคือ 1) นโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่นำไปปฏิบัติควร เริ่มต้นจากจุดเล็กในลักษณะโครงการย่อยหรือโครงการทดลองโดยจัดเป็นโครงการนำร่องหรือ โครงการทดลองขนาดเล็กก่อน 2) ขั้นตอนในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรใช้วิธีการที่ เข้าใจง่าย ๆ เพื่อที่จะทำให้เป้าหมายบรรลุผลให้มากที่สุด และ 3) เพื่อขจัดความยุ่งยากในการ บริหารนโยบายและแผน ควรเลือกกลยุทธ์ลักษณะกลไกตลาดมาใช้ในการปฏิบัติ เป็นต้น และ นโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่ง ความสำเร็จของการนำนโยบายเกี่ยวกับสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปสู่

การปฏิบัตินั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยมองเป้าหมายร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2561) สอดคล้องกับ เฟื่องอรุณ ปรีดีติติก (2555) กล่าวว่าความสำเร็จในการบูรณาการด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นเกิดมาจากการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในทุกกลุ่มโดยใช้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมซึ่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนตั้งแต่รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น และในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับไพศาล บรรจสุวรรณ์ (2558) กล่าวว่าปัจจัยความสำเร็จที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สำคัญ มี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยที่ 1 กลยุทธ์ของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัจจัยที่ 2 ภาวะผู้นำและประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยด้านศักยภาพของครูผู้สอน และปัจจัยที่ 4 การสนับสนุนและความสามารถด้านการบริหารจากส่วนกลางและแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจัยทั้งสี่ประการต่างเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อกันและเป็นเงื่อนไขเอื้ออำนวยให้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเกิดผลสำเร็จ

3. ผลการประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ผลการประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอตามแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 ระดับ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอและเครือข่ายความร่วมมือ แสดงให้เห็นว่า

นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) จะทำให้บุคลากรภายในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นการสร้างบรรยากาศในองค์กรโดยปลูกจิตสำนึกรักและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของบุคลากร นำไปสู่การยกระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) ซึ่งบุคลากรจะสามารถแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอจะนำประเด็นต่าง ๆ ที่บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นนำไปกำหนดเป็นประเด็นที่

จะขับเคลื่อนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) จะทำให้บุคลากรและเครือข่ายสามารถดำเนินการร่วมกันอย่างใกล้ชิดกันในการดำเนินการร่วมคิดวิเคราะห์ปัญหา ร่วมพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาและมีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น การยกระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) การกำหนดนโยบายให้บุคลากรและเครือข่ายมีบทบาทในการดำเนินงานร่วมกันตั้งแต่ต้นจนกระทั่งเห็นผลลัพธ์ของการดำเนินงาน ซึ่งต้องอาศัยทั้งความมุ่งมั่น ทุ่มเท ความเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ สติปัญญาความรู้ของบุคลากรและเครือข่าย รวมทั้งจะต้องได้รับการสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอและเหมาะสม สำหรับการยกระดับการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 5 การเสริมอำนาจ (To Empower) ซึ่งเป็นความคาดหวังสูงสุดในการกระจายอำนาจให้กับประชาชน เป็นการกำหนดนโยบายให้เครือข่ายมีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้ในทุกระบวนการ โดยที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอทำหน้าที่เป็นเพียงผู้สนับสนุน ซึ่งวิธีการดังกล่าวนั้นอาจทำได้ยากเนื่องจากอาจมีข้อจำกัดของบทบัญญัติทางกฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดให้ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ดำเนินการ

ในส่วน of เครือข่ายความร่วมมือ ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) จะทำให้เครือข่ายรับทราบแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอว่าจะดำเนินการในเรื่องของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างไร ซึ่งนอกจากจะสร้างการรับรู้แล้วก็ยังสามารถสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนด้วย ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) โดยเป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง ซึ่งเครือข่ายสามารถเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และประเด็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่สำคัญจะถูกนำไปกำหนดเป็นนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานและเป็นแนวทางการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอต่อไปด้วย ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) เครือข่ายจะได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นในการร่วมคิด วิเคราะห์ปัญหา เสนอแนวทางแก้ไขปัญหাজนกระทั่งร่วมติดตามจนสิ้นสุดโครงการ ในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) เครือข่ายจะเข้ามาร่วมดำเนินการร่วมกับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอโดยมีบทบาทที่ชัดเจน และเป็นกลไกที่สำคัญหรือเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จให้กับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของและการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ส่วนในขั้นตอนการมีส่วนร่วมระดับที่ 5 การเสริมอำนาจ (To Empower) เครือข่ายจะมีอำนาจในการกำหนดแนวทางวิธีการดำเนินงาน

ทั้งหมดจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงานโดยที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานและทรัพยากร ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจทำได้ยากเนื่องจากข้อจำกัดของบทบัญญัติทางกฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดให้ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ดำเนินการ

ทั้งนี้ ความสำเร็จของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอจะต้องใช้ลักษณะของการทำงานในรูปแบบ หุ่นส่วนความร่วมมือ การสร้างความสัมพันธ์ในการพัฒนาที่ประกอบด้วยพันธมิตรจากภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมในกระบวนการวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมแลกเปลี่ยน และติดตามประเมินผลรวมทั้ง ร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีบทบาทร่วมกันทำงานเพื่อไปสู่เป้าหมายความเป็นหุ้นส่วน เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนร่วมกันทำงาน ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน และความไว้วางใจระหว่างกัน ตลอดจนจนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในผลของการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2561)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ผู้วิจัยมีข้อเสนอต่อผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยงานระดับกระทรวง ระดับกรม ตลอดจนสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สามารถนำผลงานวิจัยไปสนับสนุนการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (แผนระดับ 3) แผนแม่บท 18 ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน (แผนระดับ 2) ยุทธศาสตร์ชาติ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (แผนระดับ 1) ตามหลักการความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship: XYZ)

1.2 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสามารถยกระดับสู่การเป็นองค์กรต้นแบบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น นำไปเป็นแนวทางการประเมินสำนักงานสีเขียว เข้าร่วมโครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (Low Emission Support Scheme: LESS) เข้าร่วมโครงการโรงเรียนอีโคสคูล (Eco-School) และการเป็นองค์กรเลิศรัฐตามหลักเกณฑ์พิจารณารางวัลการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

1.3 สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์จัดทำโครงการที่ส่งผลต่อปัจจัยหลักภายใต้ห่วงโซ่คุณค่าของเป้าหมายแผนแม่บทย่อยที่เลือกมา และสามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทและยุทธศาสตร์ชาติ (XYZ) มีข้อมูลเชิงประจักษ์ มีข้อมูลสถิติ ข้อเท็จจริงรองรับ และมีวัตถุประสงค์ ผลผลิต ผลลัพธ์ และกลุ่มเป้าหมายผู้รับประโยชน์ที่ชัดเจน สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดทำโครงการที่สนับสนุนเป้าหมายแผนแม่บทที่ 18 ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน แผนแม่บทย่อย 18.3 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง เป็นต้น

1.4 นำหลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยนำมาขยายผลสร้างผู้นำหุ้นส่วนความร่วมมือ Engaged Citizen จากบทบาทของประชาชนชาวบ้าน ครัวภูมิปัญญาไทยหรือบุคคลสำคัญของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกันตามบริบทของพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้ที่สนใจศึกษางานวิจัยนี้ควรนำไปต่อยอดงานวิจัย เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานในลักษณะการนำผลการวิจัยสู่การปฏิบัติจริงในรูปแบบของการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละหน่วยงาน

2.2 ผู้ที่สนใจศึกษางานวิจัยนี้ควรทำการศึกษาวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ด้วยการต่อยอดจากรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางเพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานวิจัยที่เหมาะสม หรือการนำผลของการวิจัยเชิงทดลองไปปรับใช้ตามความเหมาะสมด้วยการพัฒนาในแต่ละตัวแปรที่เป็นไปตามบริบทของหน่วยงานต่อไป

2.3 ผู้ที่สนใจศึกษางานวิจัยนี้ควรศึกษาปัจจัยอื่นเพื่อเติมเพื่อพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของคุณยส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรรณก รัตนฤทธิชัย. (2564). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของพนักงานในบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่ง**. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2565). **แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)**. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2566. จาก <https://humanrights.mfa.go.th/th/download/detail.php?ID=197>.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). **Eco – School Guideline แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนอีโคสคูล**. สืบค้นเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://eservice.dcce.go.th/storage/Media/C202109015274.pdf>
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). **ผลที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม**. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2566, จาก <https://web.ku.ac.th/schoolnet/snet6/envi1/envi1-4.htm>
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). **สิ่งแวดล้อมในชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2566, จาก <https://web.ku.ac.th/schoolnet/snet6/envi5/chum/chum.htm>
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมหาวิทยาลัยมหิดล. (ม.ป.ป.). **มาตรฐานสำนักงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Office Standard)**. สืบค้นเมื่อ จาก https://secretary-science.mju.ac.th/wtms_documentDownload.aspx?id=NDQwODc=
- กลไกลดก๊าซเรือนกระจก. (2559). **LESS คืออะไร**. สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2559, จาก <https://ghgreduction.tgo.or.th/th/about-less/about-less1.html>
- กลุ่มบริหารการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาระบบงาน กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2566). **ประวัติศาสตร์สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) กรมส่งเสริมการเรียนรู้**. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2566.
- กัญญาภัค เพชรพูล. (2557). **การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.). (2565). **แบบประเมินโรงเรียนสีเขียว ปี 2565**. สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2565, จาก <https://gls.egat.co.th/activities/62>

- กิตติพงษ์ พิพิชกุล. (2561). **คุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม : Validity กับ Reliability ในการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 8(2), 104–110.
- กุลทัต หงษ์ขยางกูร และปรัชญานันท์ เทียงจรรยา. (ม.ป.ป.). **การสร้างและบริหารเครือข่าย**. สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2566, จาก http://hsmi2.psu.ac.th/upload/forum/paper_1598_5f69ce9304e915f69ce.pdf
- ขจรวรรณ ภู่อจ. (2564). **รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนเอกชน**. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- จักรกฤษ เดชพร. (2563). **การรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมในมุมมองของผู้บริโภค กรณีศึกษา บริษัท อ่าพลฟูดส์ไพเรสเซสซิ่ง จำกัด**. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- จินตวีร์ เกษมศุข. (2554). **การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 1)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑามาศ แสงอาวูช และพรนิภา จินดา. (2553). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยสุราษฎร์ธานี**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- จุมพล หนิมพานิช. (2547). **การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนว ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง (พิมพ์ครั้งที่ 1)**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เจริญ กาศโอสถ. (2551). **สภาพและปัญหาการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชลลธร แสงถนอม. (2563). **การจัดการความรู้และบรรยากาศขององค์กรที่มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของพนักงานบริษัทหลักทรัพย์ ฟิลลิป (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่**. สารนิพนธ์ บธ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ชুমพร ฉ่ำแสง และคณะ. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก**. งานวิจัยศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช

- กุมาริ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ฐาปนีย์ บุญยเกียรติ. (2559). การรับรู้บรรยากาศองค์การที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของ
องค์การและพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของพนักงานต่อองค์การ. คั่นคว่ำอิสระ
บช.ม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ฐิตพล น้อยจาด. (2566). ตัวแบบการนาทฤษฎีนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัติ. *Journal of
Digital Business and Social Sciences*, 9(1).
- ณดนัย พุดด้วงเงิน. (2565). การสนับสนุนจากองค์การและคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผล
ต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดสกลนคร.
วิทยานิพนธ์ ปร.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ณัฐ ใสจันทา. (2563). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับ
สถานศึกษาขนาดเล็กในสำนักงานศึกษาธิการภาค 13. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุณเจริญ. (2554). รายงานการศึกษา เรื่อง สภาพปัจจุบันสภาพปัจจุบันและปัญหา
การมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา.
- นพรุจ คักดิ์ศิริ. (2550). การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการนำนโยบาย
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน.
วิทยานิพนธ์ ค.ด. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2561). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพมหานคร: บริษัทวังอักษร จำกัด.
- เบญจพร กลิ่นสิงาม. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของ
องค์การและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร กรณีศึกษา : กรม
วิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาวิทยาลัยศรี
ปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- ปวิมา พุนทรัพย์ และคณะ. (2565). แนวทางการบริหารสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อพัฒนาอย่าง

- ย้งยีนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1. **วารสารปรัชญาปริทรรศน์**, 27(1), 29–37.
- ประจวบ หนูเลี้ยง และคณะ. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพัทลุง. **วารสารปาริชาติ**, 28(2).
- ประยุกต์ ปิติวรยุทธ. (2562). การนำนโยบายเมืองสมุนไพรไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ประยุกต์ ปิติวรยุทธ และกิจฐเขต ไกรवास. (2562). การนำนโยบายเมืองสมุนไพรไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ. **วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย**, 13(1).
- พรธนปพร สีวิโรจน์ และดร.อรวรรณ คุณสนอง. (2559). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และผลการพัฒนาโปรแกรมการปรับความคิดและพฤติกรรม เพื่อลดการสูบบุหรี่ในวัยรุ่นนอกระบบการศึกษา**. รายงานวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ กรุงเทพฯ.
- พิรุวรรณ กิตติคุณ. (ม.ป.ป.). **การพัฒนาระบบราชการโดยการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management : RBM)**. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2565, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=32239
- พิสิฐ เทพไกรวัล. (2554). **การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ไพศาล บรรจสุวรรณ์. (2558). **การนำนโยบายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- เฟื่องอรุณ ปรีดีติติก. (2555). การพัฒนาที่ยั่งยืนในวิถีชีวิตชาวเบอร์ลิน. **Journal of the Association of Researchers**, 18(2).
- ภาวัต ตั้งเพชรเดโช. (2556). **จิตวิญญาณความเป็นครูกับความก้าวหน้าในอาชีพที่พยากรณ์ความทุ่มเทในการทำงานของครู**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพมหานคร.
- มนตรี นุ่มนาม. (2555). **เครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการศิลปวัฒนธรรม**

โครงการประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่นเมืองบางขลัง จังหวัดสุโขทัย.

วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.

มัญญา บัดถาวงษ์. (2562). **การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร**

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.

มยุรี อนุมานราชชน. (2553). **นโยบายสาธารณะ = Public Policy** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:

เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

มาริสานิมกุล. (2562). **ความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมกรณีศึกษาเทศบาลเมืองน่าน.**

วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการสิ่งแวดล้อม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
กรุงเทพมหานคร.

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. (2555). **การท่องเที่ยวไทยจากนโยบายสู่รากหญ้า** (พิมพ์ครั้งที่ 2).

เชียงใหม่: สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.

มุกิตา คงกระพันธ์. (2554). **การศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การ**

รับรู้การสนับสนุนจากองค์กรผ่านความผูกพันต่อองค์กร และความพึงพอใจในงาน
ที่มีต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยศิลปากร,
กรุงเทพมหานคร.

ยุทธ ไกยวรรณ. (2557). **การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราเชนทร์ นพณัฐวงศ์. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายเรียนฟรี**

15 ปี สู่การปฏิบัติในสถานศึกษาเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.

ลมเย็น ศรีสว่างค์. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของ**

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร, สกลนคร.

ลักขณา สิริวัฒน์. (2559). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วันเพ็ญ ศรีแก้ว. (2552). **การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร**

ในจังหวัดเชียงใหม่. ค้นคว้าอิสระ วท.ม. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

วิญวุฒิ บุญลอย มิ่งขวัญ คงเจริญ ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล และวิรุฬห์ นิลโมจน์. (2561). **การ**

บังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.

2551. **ศึกษาศาสตร์สาร**, 2(1), 69–92.
- วาสนา โห่งตา. (2562). **ความสัมพันธ์ระหว่างการตรวจสอบภายในแบบบูรณาการกับการบรรลุเป้าหมายองค์กรของธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ บช. ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิโรจน์ เซมรัมย์. (2554). **การนำนโยบายระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉินไปปฏิบัติ**. วิทยานิพนธ์ รป.ด. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อุบลราชธานี
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). **การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม Participatory Policy Research**. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2565, จาก <http://phd.mbuisc.ac.th/powerpoint/Policy.pdf>
- ศรีสกุล เจริญศรี ไชยา ยิ้มวิไล และ ปิยากร หวังมหาพร. (2559). **ธรรมาภิบาล วัฒนธรรมองค์กร กับประสิทธิผลองค์กรของหน่วยงานในสังกัด สำนักงานผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ**. **วารสารช่อพะยอม**, 27(1).
- ศักดิ์รินทร์ จุ้ยชุม และ กล้าหาญ ณ น่าน. (2566). **ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัทผลิตไอศกรีม**. **วารสารวิชาการการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี**, 10(2), 95–112.
- ศิริพันธ์ หล่อตระกูล. (2559). **รูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ รป.ด. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สงกรานต์ ใจปิ่นตา. (2565). **การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- สดาญ์ สุทธิมาศ. (ม.ป.ป.). **การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม**. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2566, จาก <http://lib.mnre.go.th/lib/achievement/r469.pdf>
- สไบทอง กันนะ. (2556). **ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเชิงท่องเที่ยว อเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สมจินตนา คุ่มภัย. (2553). **การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์กรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลองค์กร: กรณีศึกษารัฐวิสาหกิจในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สมพงษ์ เพชร. (2561). **การรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการเป็นสมาชิกที่ดี**

- ขององค์การของพนักงานระดับปฏิบัติการ บริษัท ไทยโอบายาซี จำกัด. ค้นคว้า
อิสระ บธ.ม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- สมพร เพ็ญจันทร์. (2552). **นโยบายสาธารณะ ทฤษฎีและการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ออเน อาร์ต
ครีเอชั่น.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). **เอกสารประกอบการประชุม
เชิงปฏิบัติการ การพิจารณาและจัดทำโครงการสำคัญเพื่อบรรลุเป้าหมายของแผน
แม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ**. ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพิจารณาและจัดทำ
โครงการสำคัญเพื่อบรรลุเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ณ โรงแรม
เดอะ เบอร์เคลีย์ โฮเต็ล ประตูนา กรุงเทพมหานคร.
- สำนักข่าวสิ่งแวดล้อม. (2560). **พระมหากษัตริย์ทรงสูลง 'โลกร้อน' พระอัจฉริยภาพการรักษา
สิ่งแวดล้อม**. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2560, จาก <https://greennews.agency/?p=15614>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ยุทธศาสตร์ชาติ
พ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ)**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2565, จาก
https://www.nesdb.go.th/download/document/.../NS_SumPlanOct2018.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2561). **หลักเกณฑ์การพิจารณารางวัลเลิศรัฐ
สาขาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ประจำปี พ.ศ. 2561 (พิมพ์ครั้งที่ 1)**.
กรุงเทพ: บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนด์ มีเดีย จำกัด.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2566). **รายงานสถานการณ์
คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566**. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2566,
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2560). **แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของ
คณะรัฐมนตรี**. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2560, จาก [https://cabinet.soc.go.th/doc_ image/2560/9932690718.pdf](https://cabinet.soc.go.th/doc_image/2560/9932690718.pdf)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**.
กรุงเทพฯ: ฟริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **คู่มือการใช้รูปแบบแนวทางการให้การศึกษา
และสร้างความตระหนักเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่ผู้เรียนในระดับ
ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 1)**. บริษัท ฟริกหวานกราฟฟิค
จำกัด, กรุงเทพฯ,.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **รายงานการวิจัย การพัฒนาการศึกษา**

นานาชาติเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (พิมพ์ครั้งที่ 1).
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). **สรุปสาระสำคัญรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในระยะ 5 ปีแรกของแผน (พ.ศ. 2560-2564)** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2565). **ประกาศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรื่อง นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.** สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2565,

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2566). **ประกาศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรื่อง นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.** สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2566,

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (ม.ป.ป.). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงาน กศน.** สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2566, จาก https://www.etvthai.tv/upload/Document/21112561_1424542236.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ แผนระดับที่ 3 ของ สศช.** สืบค้นเมื่อ จาก <http://planning.dld.go.th/th/images/stories/section-5/2561/strategy11.pdf>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ.** สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2564, จาก <http://nscr.nesdc.go.th/master-plans/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs).** สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2564, จาก <https://sdgs.nesdc.go.th/เกี่ยวกับ-sdgs/>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13.** สืบค้นเมื่อ จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13>

ลिरาลักษณ์ ธนะเกียรติกุล และคณะ. (ม.ป.ป.). **การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน.** สืบค้นเมื่อ จาก <https://www.starfishlabz.com/blog/923-การสร้างเครือข่ายความ>

ร่วมมือกับชุมชน

- สุชตา แดงสุวรรณ. (2558). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุชาติ แสงทองสวัสดิ์ นิสากร วรจันทร์ และณัฐฐิกา ฅวรรณโณ. (2556). การวางแผนทาง ก้าวหน้าในสายอาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงาน บุคคล สำนักงานก.พ.
- สุทธิพงศ์ นิพัทธนานนท์. (2556). แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการ พัฒนาอย่างยั่งยืนตามกรอบของการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุนีรัตน์ ปิ่นตุรงค์. (2563). ทศนคติและพฤติกรรมต่อการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค ในประเทศไทย. สารนิพนธ์ กจ.ม. มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- สุวัชรกร ทัดเที่ยงนิกร และสุรินทร์ ภูสิงห์. (2563). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหาร การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดชัยภูมิ. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ, 8(31). จาก <https://jeal.snru.ac.th/ArticleView?ArticleID=764>
- สุวิมล จอดพิมาย และชวนชม ชินะตั้งกูร. (2560). องค์ประกอบองค์การแห่งการเรียนรู้ที่เป็นเลิศ ของคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเอกชน ในประเทศไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 6(2).
- โสภารวรรณ ลิ่มกลาง. (2547). การพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ประถมศึกษาอำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อนงค์นาถ สุขศิริ. (2556). การรับรู้ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการเผาใบอ้อยของ เกษตรกร ตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศค. ม. (สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- อนรรฆ อีสเฮาะ. (2562). คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล สะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ ปร.ม. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อาณัติ สายโสภา. (2554). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ

บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวังสมบูรณ์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การ
บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- Abbas M. Y. & Singh R. (2014). A survey of environmental awareness, attitude and participation amongst university students: A case study. **International Journal of Science and Research (IJSR)**, 3(5), 1755–1760.
- Eisner, E. (1976). Educational connoisseurship and criticism : Their form and functions in education evaluation. **Journal of Aesthetic Education**, 39(2), 192–193.
- Ernest R. Alexander. (1985). Interorganizational Coordination: Theory and Practice. **Journal of Planning Literature**, 19(9), 23–28.
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education** (3rd ed). New York: McGraw–Hill.
- Hausser, D. L. (1980). **Comparison of different models for organizational analysis. In organizational assessment perspective on the measurement of organizational behavior and the quality of work life.** New York: John Wiley & Son.
- Likert, R. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement.** New York: Wiley & Son.
- Michael Mescon H. et.al. (1985). **Management: Individual and Organizational Effectiveness** (2nd ed). New York: Harper & Row.
- Nadler, D. A. (1980). **Role of Model in Organization Assessment.** New York: John Wiley & Son.
- Pressman, J. & Wildavsky, A. (1973). **United States Economic Development Administration Manpower policy.** New York: John Wiley & Sons.
- Putt, T. & Springer, K. (1989). **Policy research: Concepts, methods, and applications.** New York: Prentice– Hall.
- Sabatier, P. A. & Mazmanian, D. A. (1980). **Successful Policy Implementation.** New York: Sage Publication, Inc.
- Stoner, J. A. F. a. W., C.,. (1986). **Management** (3rd ed). Englewood Cliffs: Prentice–Hall.
- Van Meter & Horn., V. (1975). The policy implementation process: A conceptual framework. **Administration and society**, 6(5), 445 – 486.

Willer, D. (1967). **Scientific Sociology: Theory and Method**. New Jersey: Prentice Hall.

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1	รศ.ดร.ทองใส จำนงการ	รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา
2	นางพิจารณา ตีรชานนท์	นักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ (ข้าราชการบำนาญ) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
3	นายธีรภัทร อินทร์ศร	รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดตราด
4	นางสาวจารวี มะโนวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
5	นางสาววิราภรณ์ ชะม้อย	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอหนองมะโมง

ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเพื่อปรับปรุงรูปแบบ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1	นายประเวช เหลาประเสริฐ	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด บึงกาฬ
2	ดร.กัญจน์โชติ สหพัฒน์สมบัติ	ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด ฉะเชิงเทรา
3	นายเลิศชาย ปานมุข	ครูชำนาญการ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
4	นายเชวงศักดิ์ นวลพุดชา	ครู ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร
5	นางสาวภัทวดี ศรีศักดิ์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักงานส่งเสริม การเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช
6	ดร.ธวัชชัย สารวงษ์	อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
7	นายณรงค์ พันหนูเทียน	รองศึกษาธิการจังหวัดลำปาง สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดลำปาง

ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
รูปแบบ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1	ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์	อดีตรองเลขาธิการสภาการศึกษา
2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวรดา โภชนจันทร์	อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3	นางพรทิพย์ แก้วมูลคำ	อดีตผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบราชการ 2 สำนักงาน ก.พ.ร.
4	ดร.ฉันทภรณ์ นิลอรุณ	ศึกษาธิการจังหวัดระนอง สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระนอง
5	นางจรรุวรรณ ฤทธิบัณฑิต	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาระบบ ราชการ สำนักงาน ก.พ.ร.
6	นายยุทธพงษ์ หาญยุทธ	ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการกลุ่ม นิเทศ ติดตามและประเมินผล สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดน่าน และอดีตนายก สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพศึกษานิเทศก์
7	ดร.นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมส่งเสริมการเรียนรู้

ภาคผนวก ง แบบประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือ IOC ของ ผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือ IOC ของผู้เชี่ยวชาญ
แบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ผู้เชี่ยวชาญ ชื่อ - นามสกุล
ตำแหน่ง

ผู้วิจัย นายบรรดักดิ์ ชูตินทราศรี นักศึกษา นิติระดับปริญญาเอก
หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
2. เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ อยู่ในขั้นตอนการศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
2. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งตรวจสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ตอน
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
 - ตอนที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
 - ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
4. ขอความกรุณาผู้เชี่ยวชาญช่วยพิจารณาว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับตัวแปรของการวิจัยเรื่องนี้หรือไม่ ด้วยการให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามในระบบ IOC โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง

หลักเกณฑ์การตรวจสอบค่า IOC

การวิเคราะห์เครื่องมือ (แบบสอบถาม) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย IOC คือ ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) แล้วประเมินผลเครื่องมือ ดังนี้

- ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
 - ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
 - ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
- แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

$$\text{สูตรการหาค่า IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

โดยกำหนดให้

- IOC = ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ
- $\sum R$ = ผลรวมของคะแนนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ
- N = จำนวนกรรมการผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 มีความเที่ยงตรง ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้
5. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้น ๆ

ประเมินผลเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
- ตอนที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
- ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม				
1) เพศ 1.1) ☐ ชาย 1.2) ☐ หญิง				
2) อายุ 2.1) ☐ ไม่เกิน 30 ปี 2.2) ☐ 31 – 40 ปี 2.3) ☐ 41 – 50 ปี 2.4) ☐ 51 ปี ขึ้นไป				
3) ระดับการศึกษา 3.1) ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี 3.2) ☐ ปริญญาตรี 3.3) ☐ ปริญญาโท 3.4) ☐ ปริญญาเอก				
4) ประสบการณ์การทำงาน 4.1) ☐ 1 – 3 ปี 4.2) ☐ 4 – 6 ปี 4.3) ☐ 7 – 9 ปี 4.4) ☐ 10 ปี ขึ้นไป				
5) ตำแหน่งในปัจจุบัน 5.1) ☐ ผู้อำนวยการ 5.2) ☐ รองผู้อำนวยการ 5.3) ☐ ครู 5.4) ☐ บุคลากรทางการศึกษา				
6) ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 6.1) ☐ ไม่เกิน 5 ปี 6.2) ☐ 6 – 10 ปี 6.3) ☐ 11 – 14 ปี 6.4) ☐ 15 ปี ขึ้นไป				
7) ขนาดของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอที่ท่านสังกัด 7.1) ☐ ขนาดเล็กมาก (SS) และเล็ก (S) 7.2) ☐ ขนาดกลาง (M) 7.3) ☐ ขนาดใหญ่ (L) 7.4) ☐ ขนาดใหญ่พิเศษ (XL)				

ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1. องค์ประกอบด้านบรรยากาศองค์การ					
1	ผู้บริหารจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ เครื่องมือวัสดุ ระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน				
2	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการเอื้อเฟื้อแบ่งปันข้อมูลหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ร่วมกันในการปฏิบัติงาน				
3	ผู้บริหารของหน่วยงานแสดงออกถึงการให้ความสำคัญและสนับสนุนการปฏิบัติงาน				
4	บุคลากรมีพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานที่แสดงออกถึงความสามัคคีในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ				
5	บุคลากรมีการจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกันอยู่เป็นประจำ				
6	บุคลากรร่วมกันสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม				
7	ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนางานอย่างเต็มที่				
8	มีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งค้นคว้าความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ				
9	มีการนำความรู้จากประสบการณ์ของบุคลากรมาถ่ายทอดพัฒนาวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงอย่างต่อเนื่อง				
10	คสกร.ฯ มีการสนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรให้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากการลงมือปฏิบัติและพัฒนาขยายผลสู่งานวิชาการ				
11	มีการสร้างองค์ความรู้การจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับบริบทและสภาพพื้นที่ของหน่วยงาน				
12	คสกร.ฯ มีระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานเฉพาะเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
13	มีความพร้อมด้านการจัดการในการนำนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติ				
14	ศสกร.ฯ จัดโครงสร้างองค์กรและมอบหมายการบริหารเป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ				
15	มีการมอบหมายงานการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้องให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร				
16	ศสกร.ฯ ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้เฉพาะด้าน โดยคำนึงถึงหลักการใช้บุคคลให้ตรงกับความรู้ความสามารถและการส่งมอบประสบการณ์				
2. องค์ประกอบด้านนโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ					
17	หน่วยงานมีการบูรณาการแนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอน				
18	ศสกร.ฯ มีการบูรณาการแนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน				
19	หน่วยงานมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริงในชุมชน				
20	หน่วยงานมีการประเมินผลและปรับปรุงการเรียนการสอนแบบบูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอ				
21	ศสกร.ฯ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมกับภารกิจ				
22	ศสกร.ฯ จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมในแต่ละระดับ				
23	ศสกร.ฯ มีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายที่สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม				
24	ศสกร.ฯ ติดตาม ประเมินผลจากการนำนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
25	คสกร.๗ กำหนดทิศทางการดำเนินงานการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้และที่เกี่ยวข้อง				
26	หน่วยงานมีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้และเชื่อมโยงขยายผลไปค่าเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง				
27	หน่วยงานกำหนดให้มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการผลักดันการถ่ายทอดนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมไปสู่ระดับส่วนงานและระดับบุคคล				
28	คสกร.๗ กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานตามนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม				
29	หน่วยงานมีการประเมินผลตามนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานมีความชัดเจนสามารถรายงานผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนำไปขยายผลต่อการปฏิบัติครั้งต่อไปได้				
3. องค์ประกอบด้านสถานะการทำงานของบุคลากร					
30	บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม				
31	บุคลากรมีการปรับตัวและแสดงออกถึงพฤติกรรมการปฏิบัติงานในการยอมรับนโยบายหรือเป้าหมายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่กำหนดไว้				
32	บุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใส่ใจคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน				
33	บุคลากรพร้อมที่จะรักษาผลประโยชน์สภาพสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานร่วมกัน				
34	บุคลากรพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อให้ความร่วมมือกิจกรรมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนอกเหนือจากงานของหน่วยงาน				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
35	ความมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติงานการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมภายในหน่วยงานจะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีพื้นที่การทำงานเกิดความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม				
36	บุคลากรตระหนักและให้ความสำคัญการพัฒนาทักษะสมรรถนะและได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมให้ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน				
37	บุคลากรมีการปรับปรุงแบบวิธีการดำเนินงานตามมาตรฐานส่งเสริมดูแลด้านสุขภาพ เพื่อรองรับต่อสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง				
38	บุคลากรมีการคาดการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อกรอบนโยบายของผู้บริหารเพื่อแสดงจุดยืนด้านการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม				
39	บุคลากรได้มีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ทำงานในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมรองรับต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง				
40	บุคลากรมีความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมโดยถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบเริ่มต้นจากบุคคล				
41	มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาให้ยุติด้วยความเห็นชอบร่วมกันโดยมีผลกระทบต่อกฝ่ายให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และมีการออกข้อตกลงร่วมกันเพื่อแสดงจุดยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร				
42	บุคลากรได้รับการปลูกฝังจริยธรรม มีจิตสำนึกและตระหนักต่อความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี				
43	มีการสนับสนุนในด้านการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่อผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบ				
44	ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือระเบียบวินัยและหลักจรรยาบรรณของหน่วยงานในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม เช่น พฤติกรรม				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	การใช้สิ่งอื่นทดแทนเพื่อลดการใช้ทรัพยากร เช่น งดการใช้โฟม การใช้ถุงผ้า เป็นต้น				
4. องค์ประกอบด้านสภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม					
45	ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ส่งผลให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ และกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน				
46	ปัญหาลำดับพาหะและแมลงนำโรคซึ่งการมีสัตว์พาหะและแมลงนำโรคสามารถส่งผลกระทบต่อมนุษย์ได้ทั้งในลักษณะวงกว้างและเฉพาะพื้นที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ได้ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพโดยตรง				
47	ปัญหาน้ำเสียของแต่ละบ้านส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติของชุมชน				
48	ปัญหาขยะในชุมชนที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของคนในชุมชน				
49	ภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน				
50	ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารดำรงชีวิตเพิ่มขึ้น				
51	กระแสการรณรงค์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อการทำงานมีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น				
52	การเปลี่ยนแปลงของช่วงอายุในสังคมส่งผลกระทบต่อการทำงานที่มีบทบาทการตระหนักถึงความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมของคนทุกช่วงวัย				
53	การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและพฤติกรรมเพื่อช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน				
54	การออกข้อกำหนดทางด้านกฎหมาย ข้อบังคับส่งผลกระทบต่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อการอยู่ร่วมกันของชุมชนเพื่อป้องกันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต				
55	ชุมชนมีความเข้าใจต่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่				
56	ชุมชนให้ความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
57	มุ่งมั่นร่วมกันแก้ไขมลพิษในชุมชนเบื้องต้นสามารถนำมาบูรณาการสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องโดยสามารถใช้กิจกรรมการจัดการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เป็นฐานได้				
58	ชุมชนมองเห็นการเปลี่ยนแปลงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน				
5. องค์ประกอบด้านเครือข่ายความร่วมมือ					
59	เครือข่ายความร่วมมือของศสกร.ฯ เป็นกลไกที่จะสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน				
60	เครือข่ายความร่วมมือของศสกร.ฯ สามารถให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้				
61	ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้จากหน่วยงานส่วนกลาง				
62	ความร่วมมือทางวิชาการจำเป็นต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องให้เกิดการสนับสนุนข้อมูลซึ่งกันและกันให้ครอบคลุมทุกมิติเพื่อนำมาสนับสนุนการจัดการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลาง				
63	เครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกจำเป็นต้องกำหนดผู้รับผิดชอบไว้ให้ชัดเจนเพื่อความต่อเนื่องและการนำข้อมูลมาใช้ร่วมกัน เช่น รูปแบบคณะกรรมการ คณะทำงาน เป็นต้น				
64	เครือข่ายความร่วมมือของศสกร.ฯ มีการนำสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง				
65	ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนร่วมกันหาแหล่งงบประมาณหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาจัดทำกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมภายในของชุมชน				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
66	เครือข่ายความร่วมมือของคสกร.ฯ มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหามาตรการรณรงค์ รักษาและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
67	กิจกรรมจิตอาสาหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชนของชุมชนมีการบูรณาการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ				
68	ชุมชนร่วมสร้างขวัญและกำลังใจยกย่องบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อกระตุ้นความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน				
69	เครือข่ายความร่วมมือของคสกร.ฯ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน				
70	มีการวัดผลสัมฤทธิ์ตามค่าเป้าหมายที่ผ่านมาโดยการสอบถามความพึงพอใจจากสมาชิกของชุมชนเพื่อนำพัฒนา ปรับปรุงในการกำหนดเป้าหมายที่จะดำเนินงานต่อไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของชุมชนร่วมกัน				
71	เครือข่ายความร่วมมือของคสกร.ฯ มีการนำบทบาทของปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทยหรือบุคคลสำคัญของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน				
72	เครือข่ายความร่วมมือของคสกร.ฯ มีกระบวนการให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น เสนอปัญหาและความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน				
73	มีการเปิดให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างอิสระและเป็นระบบเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ				
74	เครือข่ายความร่วมมือของคสกร.ฯ สามารถทำงานด้านสิ่งแวดล้อมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
75	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของห่วงโซ่คุณค่าของการกำหนดการมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม				
76	เครือข่ายความร่วมมือของคสกร.ฯ เสียสละเวลาเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน และร่วมกันส่งเสริมให้เกิดการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ				
6. องค์ประกอบด้านนโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม					
77	อปท. เปิดโอกาสให้คสกร.ฯ มีส่วนร่วมระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม				
78	มีการยอมรับข้อเสนอแนะและการตัดสินใจกับทุกภาคส่วนเพื่อการวางแผนงานโครงการ และวิธีการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ทำหน้าที่จัดระบบและอำนวยความสะดวก				
79	อปท. เปิดโอกาสให้คสกร.ฯ เข้ามามีบทบาทร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม				
80	อปท. มีการให้คสกร.ฯ เข้ามามีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายสิ่งแวดล้อม				
81	นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของอปท. ให้ความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กร และสามารถสนับสนุนการดำเนินงานของคสกร.ฯ ให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน				
82	สนับสนุนการจัดกิจกรรมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยกำหนดเป็นนโยบายและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ				
83	เปิดเผยข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นการปฏิบัติตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านช่องทางต่าง ๆ ต่อสาธารณชนเป็นประจำ				
84	มีการรณรงค์และขอความร่วมมือให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่สนับสนุนทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
85	ยึดมั่นต่อแนวปฏิบัติสากล หลีกเลี่ยงการร่วมกับองค์กรอื่นในการดำเนินกิจกรรมที่ผิดต่อแนวปฏิบัติสากล				
86	การทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง และลึกซึ้ง ด้วยการให้ได้เรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจากการลงมือปฏิบัติจริงตามแนวทางกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการ. คิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป (Active Learning)				
87	นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของ อปท. แสดงออกถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถนำมาสนับสนุนกิจกรรมของศสกร.ฯ ได้				
88	มีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะแสวงหาความรู้ (Discovery Learning) เพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน				
89	มีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem – Based Learning) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาโดยตรง				
90	เร่งเสริมสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตสำนึกสิ่งแวดล้อม (Environmental Mind) อย่างฝังรากลึก และเป็นพลังสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม				
91	การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนประชากรที่หลายประเทศทั่วโลก จะต้องพบกับสังคมผู้สูงอายุ จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปภายใต้รูปแบบสัดส่วนประชากรใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต				
92	มีการตกลงร่วมกัน (MOU) ระหว่างอปท. กับศสกร.ฯ ในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมในการจัดทำแผนปฏิบัติงานทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในท้องถิ่น				
93	อปท. มีการกำหนดนโยบายเพื่อจัดสรรงบประมาณในการทำโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการดำเนินงานของศสกร.ฯ อย่างต่อเนื่อง				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
94	การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ปัญหาโรคระบาด ตลอดจนการถูก disrupt โดยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ล้วนมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความสัมพันธ์ระหว่างในระดับโลก ระดับประเทศ จนถึงระดับสังคม				
95	อปท. มีการกำหนดความต่อเนื่องของนโยบาย โดยให้กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน ศสกร.ฯ ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม				

ตอนที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1. ประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ					
1	แสดงออกถึงเจตคติที่ดีเข้าใจชุมชน ยอมรับตนเองและเข้าไปเป็นส่วนร่วมในชุมชนและท้องถิ่นอย่างเต็มที่				
2	ศสกร.ฯ ได้รับความไว้วางใจ เชื่อถือ ครบถ้วน ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมจากชุมชน				
3	ผลการดำเนินงานจากการสร้างหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน สามารถทำให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ใช้และเกิดประโยชน์ร่วมกันในชุมชน				
4	ศสกร.ฯ ได้รับการยกย่องจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานภายนอก				
5	ศสกร.ฯ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับหน่วยงานหรือบุคคลที่สนใจได้				
6	มีการสร้างกลไก เครื่องมือ หรือช่องทางอำนวยความสะดวกให้ผู้รับบริการรับรู้สิทธิเข้าถึงบริการของหน่วยงาน รวมทั้งมีช่องทางร้องเรียน ร้องทุกข์ได้โดยสะดวก				
7	มีผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของศสกร.ฯ ได้รับความยกย่องให้เป็นบุคคลต้นแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานภายนอก				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
8	มีการจัดทำผลงานวิชาการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของศสกร.ฯ ที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง				
9	มีกลไก การตรวจตรา หรือเครื่องมือในการเฝ้าระวังการทำลายสิ่งแวดล้อมขององค์กร เช่น เฝ้าระวังการดำเนินโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดการละเมิดสิ่งแวดล้อมและชุมชน เป็นต้น				
2. องค์ประกอบด้านการบรรลุเป้าหมายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ					
10	ศสกร.ฯ มีผลการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม				
11	ศสกร.ฯ มีผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมายตามนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมการเรียนรู้				
12	ศสกร.ฯ มีผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579				
13	มีผลการดำเนินงานบรรลุค่าเป้าหมายตามนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนปฏิบัติการของศสกร.ฯ				
14	ศสกร.ฯ มีผลการดำเนินงานที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน				
15	ศสกร.ฯ มีผลการใช้จ่ายงบประมาณโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้				
16	การวัดผลประเมินผลของการปฏิบัติงานสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กร มีเครื่องมือและการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการ				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ดำเนินงานให้ครอบคลุมมีความโปร่งใส ตรวจสอบ ตลอดจนมีการจัดการความรู้ นำผลไปใช้ในการดำเนินงาน				
17	คสกร.ฯ มุ่งเน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์ ไม่เน้นกิจกรรมหรือการทำงานตามระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย				
18	มุ่งเน้นวัฒนธรรมและอุดมการณ์ร่วมกัน ในการทำงานที่สร้างสรรค์เป็นองค์กรที่มุ่งมั่นจะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้				
3. องค์ประกอบด้านความสำเร็จของการบริหารจัดการ					
สิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ					
19	คสกร.ฯ มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับแผนระดับ 1 แผนระดับ 2 และแผนระดับ 3 ตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้				
20	คสกร.ฯ มีการบริหารจัดการภายในเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายกฎหมายสากลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม				
21	คสกร.ฯ มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา มีการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม				
22	คสกร.ฯ มีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อหาโอกาสในการปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง				
23	คสกร.ฯ มีแนวทาง วิธีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารและสร้างการมีส่วนร่วมให้ประชาชนรับรู้เพื่อการดำเนินงานร่วมบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ				
24	มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น				
25	มีการนำนโยบาย กฎหมายสากลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมาบูรณาการร่วมกับการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและเป็นไปตามมาตรฐานสากลที่กำหนดไว้				

ลำดับ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
26	มีการพัฒนาหลักสูตรหรือนำหลักสูตรเฉพาะที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาปรับใช้ในการพัฒนาบุคลากร				
27	คสกร.ฯ มีการสนับสนุน ช่วยเหลือด้านงบประมาณการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอและเหมาะสม				
28	การฝึกอบรมโดยเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติของบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม				
29	คสกร.ฯ มีการสัมมนาทางวิชาการในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง				
30	คสกร.ฯ มีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง				
31	เสริมสร้างความรู้ จิตสำนึกและความสามารถในการสร้างนวัตกรรมให้กับบุคลากรเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง				
32	พัฒนาสมรรถนะการทำงานของบุคลากรเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและการสร้างวัฒนธรรมเชิงนิเวศ				

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ประเมินเครื่องมือวิจัย

วันที่

ภาคผนวก จ แบบสอบถามการวิจัย

1

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ การวิจัยในครั้งนี้ไม่มีเจตนาที่จะประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรหรือหน่วยงานใด ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับและจะนำเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม ซึ่งมีได้แยกเป็นรายบุคคลหรือหน่วยงานแต่อย่างใด จึงใคร่ขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามสภาพจริงและครบทุกข้อ

2. งานวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เลขที่โครงการ HREC-UP_HSS 2.2/111/67 จากหน่วยพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา และผู้วิจัยจะดำเนินการตามนโยบายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565 โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อให้เจ้าของข้อมูลเชื่อมั่นว่า ผู้วิจัยจะดูแลรักษาข้อมูลส่วนบุคคลและจัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม

3. นิยามของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ/เขต (สกร. อำเภอ/เขต) หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับอำเภอและเขตในสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการยกระดับจาก “สำนักงาน กศน.” สู่การเป็น “กรมส่งเสริมการเรียนรู้” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ

4. แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

การประเมินตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อประเด็นคำถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง การดำเนินการจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง การดำเนินการจริงมาก
- 3 หมายถึง การดำเนินการจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง การดำเนินการจริงน้อย
- 1 หมายถึง การดำเนินการจริงน้อยที่สุด

แบบสอบถามออนไลน์

<https://bit.ly/3VviADE>

หนังสือและเอกสาร

<https://bit.ly/3T54YkD>

ตอนที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

การประเมินตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อประเด็นคำถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง ความเป็นจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความเป็นจริงมาก
- 3 หมายถึง ความเป็นจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง ความเป็นจริงน้อย
- 1 หมายถึง ความเป็นจริงน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและขอเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
2. เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์ท่านโปรดให้ข้อมูลตามความเป็นจริง เพื่อให้การประมวลผลข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเป็นความลับในคำตอบของท่าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

นิสิตหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

เรียน ผู้วิจัย

ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง หรืออาสาสมัครในโครงการวิจัยนี้ โดยมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ ตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในคำชี้แจงเรียบร้อยแล้วและมีความเข้าใจครบถ้วนเป็นอย่างดี

ข้าพเจ้ายินดีเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และมีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ ซึ่งการบอกเลิกเข้าร่วมการวิจัยนี้ไม่มีผลกระทบต่ออาสาสมัครแต่อย่างใด

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วมีความเข้าใจดีทุกประการและยินยอมเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยความเต็มใจในครั้งนี้

ข้าพเจ้ายินยอมทำแบบสอบถามในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงของผู้ตอบแบบสอบถาม : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ที่ตรงกับสภาพที่เป็นจริงของท่าน

1) เพศ

1.1) ชาย

1.2) หญิง

2) อายุ

2.1) ไม่เกิน 30 ปี

2.2) 31 – 40 ปี

2.3) 41 – 50 ปี

2.4) 51 ปี ขึ้นไป

3) วุฒิการศึกษา

3.1) ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.2) ปริญญาตรี

3.3) ปริญญาโท

3.4) ปริญญาเอก

4) การดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน

4.1) ผู้อำนวยการ

4.2) รองผู้อำนวยการ

4.3) ครู

4.4) บุคลากรทางการศึกษาอื่น

5) ระยะเวลาประสบการณ์การทำงาน

5.1) ไม่เกิน 5 ปี

5.2) 6 – 10 ปี

5.3) 11 – 14 ปี

5.4) 15 ปีขึ้นไป

6) ขนาดของสถานศึกษา ที่ท่านสังกัด

6.1) ขนาดเล็กมาก (SS) และเล็ก (S)

6.2) ขนาดกลาง (M)

6.3) ขนาดใหญ่ (L)

6.4) ขนาดใหญ่พิเศษ (XL)

7) พื้นที่

7.1) จังหวัด (โปรดระบุ) :

7.2) อำเภอ (โปรดระบุ) :

ตอนที่ 2 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (สกร.อำเภอ/เขต)

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับการดำเนินการจริง				
		1	2	3	4	5
1. บรรยายภาพองค์กร						
1	ผู้บริหารจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุ ระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน					
2	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการเชื่อมต่อเพื่อแบ่งปันข้อมูลหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ร่วมกันในการปฏิบัติงาน					
3	บุคลากรมีพฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกถึงความสามัคคีในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ					
4	บุคลากรมีการจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกันอยู่เป็นประจำ					
5	บุคลากรร่วมกันสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม					
6	สกร.อำเภอ/เขต มีการสนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรให้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากการลงมือปฏิบัติและพัฒนาขยายผลสู่งานวิชาการ					
7	สกร.อำเภอ/เขต มีระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานเฉพาะเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม					
8	สกร.อำเภอ/เขต จัดโครงสร้างองค์กรและมอบหมายการบริหารเป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ					
9	สกร.อำเภอ/เขต ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้เฉพาะด้าน โดยคำนึงถึงหลักการใช้บุคคลให้ตรงกับความรู้ความสามารถและการสั่งสมประสบการณ์					
2. นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ						
10	สกร.อำเภอ/เขต มีการบูรณาการแนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน					
11	สกร.อำเภอ/เขต ได้ดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมกับภารกิจ					
12	สกร.อำเภอ/เขต จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมในแต่ละระดับ					
13	สกร.อำเภอ/เขต ติดตาม ประเมินผลจากการนำนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม					
14	สกร.อำเภอ/เขต มีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายที่สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม					

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับการดำเนินการจริง				
		1	2	3	4	5
15	สกร.อำเภอ/เขต กำหนดทิศทางการทำงานส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้และที่เกี่ยวข้อง					
16	สกร.อำเภอ/เขต กำหนดมาตรฐานการทำงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงานตามนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม					
3. สภาวะการทำงานของบุคลากร						
17	บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม					
18	บุคลากรมีการปรับตัวและแสดงออกถึงพฤติกรรมการปฏิบัติงานในการยอมรับนโยบายหรือเป้าหมายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่กำหนดไว้					
19	บุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใส่ใจคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน					
20	บุคลากรตระหนักและให้ความสำคัญการพัฒนาทักษะ สมรรถนะและได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมให้ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน					
21	บุคลากรมีการปรับรูปแบบวิธีการดำเนินงานตามมาตรฐานส่งเสริมดูแลด้านสุขภาพ เพื่อรองรับต่อสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง					
22	บุคลากรมีการคาดการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อกรอบนโยบายของผู้บริหารเพื่อแสดงจุดยืนด้านการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
23	บุคลากรได้มีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ทำงานในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลง					
24	บุคลากรมีความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบเริ่มต้นจากบุคคล					
25	บุคลากรได้รับการปลูกฝังจริยธรรม มีจิตสำนึกและตระหนักต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี					
4. สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม						
26	ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ส่งผลให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ และกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน					
27	ปัญหาน้ำเสียของแต่ละบ้านส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติของชุมชน					
28	ปัญหาขยะในชุมชนที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของคนในชุมชน					
29	ภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน					

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับการดำเนินการจริง				
		1	2	3	4	5
30	กระแสการรณรงค์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น					
31	การเปลี่ยนแปลงของช่วงอายุในสังคมส่งผลต่อการเข้ามามีบทบาทการตระหนักให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมของคนทุกช่วงวัย					
32	ชุมชนมีความเข้าใจต่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่					
33	ชุมชนให้ความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
34	ชุมชนมองเห็นการเปลี่ยนแปลงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน					
5. เครือข่ายความร่วมมือ						
35	เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ/เขต เป็นกลไกที่จะสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอนะเพื่อนำมาปรับวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
36	เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ/เขต สามารถให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้					
37	เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ/เขต มีการนำสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง					
38	เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ/เขต มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหามาตรการรณรงค์ รักษาและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
39	เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ/เขต เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน					
40	เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ/เขต มีการนำบทบาทของประชาชนชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทยหรือบุคคลสำคัญของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน					
41	เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ/เขต มีกระบวนการให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น เสนอปัญหาและความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน					
42	เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ/เขต สามารถทำงานด้านสิ่งแวดล้อมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้					

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับการดำเนินการจริง				
		1	2	3	4	5
43	เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ/เขต เสียสละเวลาเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน และร่วมกันส่งเสริมให้เกิดการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ					
6. นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้านสิ่งแวดล้อม						
44	อปท. เปิดโอกาสให้สกร.อำเภอ/เขต มีส่วนร่วมระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม					
45	อปท. เปิดโอกาสให้สกร.อำเภอ/เขต เข้ามามีบทบาทร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม					
46	อปท. มีการให้สกร.อำเภอ/เขต เข้ามามีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายสิ่งแวดล้อม					
47	นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของอปท. ให้ความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์การ และสามารถสนับสนุนการดำเนินงานของสกร.อำเภอ/เขต ให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน					
48	นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของอปท. แสดงออกถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถนำมาสนับสนุนกิจกรรมของสกร.อำเภอ/เขต ได้					
49	มีการตกลงร่วมกัน (MOU) ระหว่างอปท. กับสกร.อำเภอ/เขต ในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมในการจัดทำแผนปฏิบัติงานทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในท้องถิ่น					
50	อปท. มีการกำหนดนโยบายเพื่อจัดสรรงบประมาณในการทำโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการดำเนินงานของสกร.อำเภอ/เขต อย่างต่อเนื่อง					
51	อปท. มีการกำหนดความต่อเนื่องของนโยบาย โดยให้กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนสกร.อำเภอ/เขต ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม					

ตอนที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับความเป็นจริง				
		1	2	3	4	5
1. ประสิทธิภาพการดำเนินงาน						
1	สกร.อำเภอ/เขต ได้รับความไว้วางใจ เชื่อถือ ครบถ้วน ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมจากชุมชน					
2	ผลการดำเนินงานจากการสร้างหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน สามารถทำให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ใช้และเกิดประโยชน์ร่วมกันในชุมชน					
3	สกร.อำเภอ/เขต ได้รับการยกย่องจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานภายนอก					
4	สกร.อำเภอ/เขต สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับหน่วยงานหรือบุคคลที่สนใจได้					
5	มีผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสกร.อำเภอ/เขต ได้รับความยกย่องให้เป็นบุคคลต้นแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานภายนอก					
6	มีการจัดทำผลงานวิชาการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสกร.อำเภอ/เขต ที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง					
2. การบรรลุเป้าหมาย						
7	สกร.อำเภอ/เขต มีผลการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม					
8	สกร.อำเภอ/เขต มีผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมายตามนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของกรมส่งเสริมการเรียนรู้					
9	สกร.อำเภอ/เขต มีผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579					
10	มีผลการดำเนินงานบรรลุค่าเป้าหมายตามนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนปฏิบัติการของสกร.อำเภอ/เขต					
11	สกร.อำเภอ/เขต มีผลการดำเนินงานที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน					
12	สกร.อำเภอ/เขต มีผลการใช้จ่ายงบประมาณโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้					
13	สกร.อำเภอ/เขต มุ่งเน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์ ไม่นับกิจกรรมหรือการทำงานตามระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย					

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับความเป็นจริง				
		1	2	3	4	5
3. ความสำเร็จของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม						
14	สกร.อำเภอ/เขต มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับแผนระดับ 1 แผนระดับ 2 และแผนระดับ 3 ตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้					
15	สกร.อำเภอ/เขต มีการบริหารจัดการภายในเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายกฎหมายสากลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม					
16	สกร.อำเภอ/เขต มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา มีการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม					
17	สกร.อำเภอ/เขต มีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อหาโอกาสในการปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง					
18	สกร.อำเภอ/เขต มีแนวทาง วิธีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารและสร้างการมีส่วนร่วมให้ประชาชนรับรู้เพื่อให้การดำเนินงานร่วมบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ					
19	สกร.อำเภอ/เขต มีการสนับสนุน ช่วยเหลือด้านงบประมาณการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอและเหมาะสม					
20	สกร.อำเภอ/เขต มีการสัมมนาทางวิชาการในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง					
21	สกร.อำเภอ/เขต มีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง					

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ แบบการสัมภาษณ์ขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงรูปแบบการ
ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ประเด็นร่างรูปแบบการสัมภาษณ์

ขั้นตอนตรวจสอบและนำข้อเสนอแนะมาเพื่อปรับปรุงรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา
เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

แนวทางการสัมภาษณ์

เกริ่นนำ ผู้วิจัยทำหน้าที่สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและนำข้อเสนอแนะมาเพื่อปรับปรุง
รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จ
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ โดยมีประเด็นหลัก 3 ประเด็น ดังนี้

1. ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

1) ความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
ที่ปรากฏในรูปแบบท่านเห็นด้วยหรือไม่

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ถ้าไม่เห็นด้วยควรปรับปรุงอย่างไร.....

2) ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติหน่วยงานส่วนกลางตามนโยบายการจัดการศึกษา
สิ่งแวดล้อม ที่ปรากฏในรูปแบบท่านเห็นด้วยหรือไม่

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ถ้าไม่เห็นด้วยควรปรับปรุงอย่างไร.....

3) การมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม ที่ปรากฏในรูปแบบ
ท่านเห็นด้วยหรือไม่

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ถ้าไม่เห็นด้วยควรปรับปรุงอย่างไร.....

2. ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

1) ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ที่ปรากฏในรูปแบบท่านเห็นด้วยหรือไม่

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ถ้าไม่เห็นด้วยควรปรับปรุงอย่างไร.....

.....

2) ความกระตือรือร้นของชุมชน ที่ปรากฏในรูปแบบท่านเห็นด้วยหรือไม่

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ถ้าไม่เห็นด้วยควรปรับปรุงอย่างไร.....

.....

3) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน ที่ปรากฏในรูปแบบท่านเห็นด้วยหรือไม่

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ถ้าไม่เห็นด้วยควรปรับปรุงอย่างไร.....

.....

4) การมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม ที่ปรากฏในรูปแบบท่านเห็นด้วยหรือไม่

เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

ถ้าไม่เห็นด้วยควรปรับปรุงอย่างไร.....

.....

3. การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ท่านมีความเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ว่าควรมีแนวทางอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อน
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่
ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ของรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่
ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

2. แบบประเมินฉบับนี้เป็น 2 ส่วน คือ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
รูปแบบฯ โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ความเหมาะสม หมายถึง ความเหมาะสมกับการนำไปปฏิบัติได้

ความเป็นไปได้ หมายถึง ความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติจริง

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

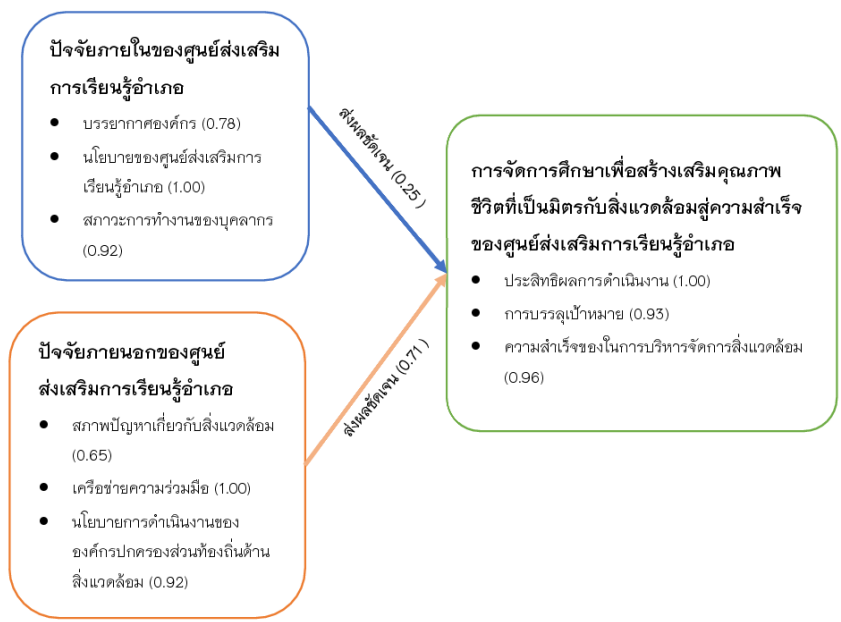
ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินในครั้งนี้

นายบรรศักดิ์ ชูตินทราศรี

ผู้วิจัย

คำชี้แจง

จากผลการวิจัยที่ดำเนินการแล้วสังเคราะห์ได้รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ พบว่า ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อรูปแบบในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.25 โดยที่นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอมีน้ำหนักอิทธิพลมากที่สุด สำหรับบรรยากาศองค์กรและสภาวะการทำงานของบุคลากรร่วมอธิบายได้เพียงบางส่วน สำหรับปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อรูปแบบในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.71 โดยที่เครือข่ายความร่วมมือมีน้ำหนักอิทธิพลมากที่สุด สำหรับสภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและนโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมร่วมอธิบายได้เพียงบางส่วน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ปัจจัยสำคัญคือ เครือข่ายความร่วมมือ (ปัจจัยภายนอก) ประกอบด้วย ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ภาวะเครือหรือร้านของชุมชน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของชุมชน และการมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (ปัจจัยภายใน) ประกอบด้วย ความชัดเจนของนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ความสอดคล้องของแนวปฏิบัติหน่วยงานส่วนกลางตามนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของบุคลากรต่อนโยบายการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยบูรณาการกับแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 To Inform: การให้ข้อมูลข่าวสาร ระดับที่ 2 To Consult: การปรึกษาหารือ ระดับที่ 3 To Involve: การเข้ามามีบทบาท ระดับที่ 4 To Collaborate: ความร่วมมือ และระดับที่ 5 To Empower: การเสริมอำนาจ

To Inform: การให้ข้อมูลข่าวสาร	To Consult: การปรึกษาหารือ	To Involve: การเข้ามามีบทบาท	To Collaborate: ความร่วมมือ	To Empower: การเสริมอำนาจ
1. นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ แนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน โดยมีผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น เช่น ประชาชน ไม้ทองถิ่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เป็นต้น ร่วมกันปฏิบัติ ดังนี้				
- สกร.อำเภอ ขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ผ่านช่องทางสื่อสารประชาสัมพันธ์ ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อดิจิทัล ป้ายประกาศ เป็นต้น รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง - สกร.อำเภอ จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นช่องทางให้ข้อมูลข่าวสารให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	- สกร.อำเภอ มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการกำหนดประเด็นและเป้าหมายร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - สกร.อำเภอ จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น จัดเวทีประชาพิจารณ์ สัมมนา การเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น - สกร.อำเภอ จัดให้มีช่องทางที่หลากหลายในการรับฟังความคิดเห็นเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนากิจกรรมปฏิบัติงานในหน่วยงานและประกอบการตัดสินใจ	- สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันระบุปัญหาและต้องการแก้ไขของพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีบทบาทแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนงานโครงการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิธีปฏิบัติงาน - สกร.อำเภอ ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีบทบาทร่วมในการตัดสินใจผ่านรูปแบบต่าง ๆ เช่น	- สกร.อำเภอ ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามา ร่วมในขั้นตอนของการระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไขปัญหาการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติ - สกร.อำเภอ สร้างหรือส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามา มีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ร่วมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบคณะกรรมการร่วม/คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน - สกร.อำเภอ ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทร่วมดำเนินงานในขั้นตอนกิจกรรมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้าง	- เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีบทบาทในการตัดสินใจขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ เป็นผู้สนับสนุนการตัดสินใจ - สกร.อำเภอ เน้นให้อำนาจภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาการเมือง เป็นต้น

To Inform: การให้ข้อมูลข่าวสาร	To Consult: การปรึกษาหารือ	To Involve: การเข้ามามีบทบาท	To Collaborate: ความร่วมมือ	To Empower: การเสริมอำนาจ
		คณะกรรมการ คณะทำงาน เป็นต้น	เสริมคุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม ใน ลักษณะภาคี/เครือข่าย	
2. เครือข่ายความร่วมมือ แนวทางการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน โดยมีผู้บริหาร ครู บุคลากร ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น เช่น ประชาชน ในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน เป็นต้น ร่วมกันปฏิบัติ ดังนี้				
- สกร.อำเภอ มีการให้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้าง เสริมคุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้ เครือข่ายรับทราบ - สกร.อำเภอ มีการ สื่อสารนโยบาย ทิศทาง มาตรการที่แสดงถึง การเปิดระบอบราชการ ให้เครือข่ายรับทราบ - สกร.อำเภอ มีการ กำหนดผู้ประสานงาน/ ผู้รับผิดชอบในทุก ขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน เพื่อสนับสนุนการเข้า มามีส่วนร่วมของ เครือข่าย	- สกร.อำเภอ มีการ สร้างวัฒนธรรมหรือ ค่านิยม ที่เอื้อต่อการ สร้างการมีส่วนร่วมของ เครือข่าย ในการให้ ข้อมูล ข้อเท็จจริง และ แสดงความคิดเห็น - เครือข่ายได้ร่วม ปรึกษาหารือหรือแสดง ความคิดเห็นร่วมกันเพื่อ สะท้อนปัญหาหรือ ข้อเสนอแนะเพื่อนำมา ปรับวิธีการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาเพื่อ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	- เครือข่ายนำปราชญ์ ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญา ไทยหรือบุคคลสำคัญของ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ การส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อสิ่งแวดล้อมของ ชุมชนร่วมกัน - เครือข่ายเข้ามามี บทบาทในขั้นตอนของ กระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุด โครงการ	- เครือข่ายเข้ามาร่วม เป็นกลไกในการ สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับใช้ในการ ขับเคลื่อนหรือที่ต้อง ดำเนินงานร่วมกัน - เครือข่ายมีส่วนร่วมใน การบริหารจัดการ โครงการ กองทุนหรือ มูลนิธิ เป็นต้น - เครือข่ายเข้ามาร่วม กำหนดวิสัยทัศน์ ความร่วมมือของ เครือข่ายอย่างเป็น ระบบ เช่น การจัดให้มีผู้ ประสานงาน (coordinator) ที่มีทักษะ ความเป็นผู้นำสูง จัดทำ กรอบการดูแลจัด ระเบียบที่ยึดถือร่วมกัน การระบุบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในแต่ละ ขั้นตอน การทำงานที่ ชัดเจน และมีเกณฑ์ มาตรฐานในการปฏิบัติ เรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน เป็น ต้น	- เครือข่ายเข้ามามี บทบาทหลักในการ ดำเนินการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาเพื่อ สร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม โดย สกร. อำเภอ ทำหน้าที่เป็น ผู้สนับสนุนการ ดำเนินงาน - เครือข่ายเข้ามามี บทบาทหลักในการ สร้างหรือสนับสนุนให้ เกิดการรวมกลุ่มของ ภาคประชาชนหรือ เครือข่ายภาคประชาชน และบริหารจัดการให้ สามารถขับเคลื่อนการ จัดการศึกษาเพื่อสร้าง เสริมคุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อมใน พื้นที่ โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน การดำเนินงาน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความเหมาะสม
และความเป็นไปได้ของรูปแบบฯ

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ										
To Inform: การให้ข้อมูลข่าวสาร										
1. สกร.อำเภอ ขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่ เป็นลายลักษณ์อักษร ผ่านช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ สื่อดิจิทัล บัญชีประกาศ เป็นต้น รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง										
2. สกร.อำเภอ จัดทำคู่มือ/แนวทางการดำเนินงานนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นช่องทางให้ข้อมูลข่าวสารให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง										
To Consult: การปรึกษาหารือ										
3. สกร.อำเภอ มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการกำหนดประเด็นและเป้าหมายร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม										
4. สกร.อำเภอ จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น จัดเวทีประชาพิจารณ์ สัมมนา การเปิดรับฟังความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น										
5. สกร.อำเภอ จัดให้มีช่องทางที่หลากหลายในการรับฟังความคิดเห็นที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย พัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และประกอบการตัดสินใจ										

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
To Involve: การเข้ามามีบทบาท										
6. สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันระบุนโยบายและต้องการแก้ไขของพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม										
7. สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแผนงานโครงการเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม										
8. สกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิธีปฏิบัติงาน										
9. สกร.อำเภอ ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในการตัดสินใจผ่านรูปแบบต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ คณะทำงาน เป็นต้น										
To Collaborate: ความร่วมมือ										
10. สกร.อำเภอ ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมในขั้นตอนของการระบุนโยบาย พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไขปัญหาการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติ										
11. สกร.อำเภอ สร้างหรือส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามา มีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ร่วมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบคณะกรรมการร่วม/คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน										

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
12. สกร.อำเภอ ให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีบทบาทร่วมดำเนินงานในขั้นตอนกิจกรรมขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในลักษณะภาคี/เครือข่าย										
To Empower: การเสริมอำนาจ										
13. เปิดโอกาสให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีบทบาทในการตัดสินใจขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ เป็นผู้สนับสนุนการตัดสินใจ										
14. สกร.อำเภอ เน้นให้อำนาจภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการขับเคลื่อนนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การลงประชามติ หรือสภาการเมือง เป็นต้น										
เครือข่ายความร่วมมือ										
To Inform: การให้ข้อมูลข่าวสาร										
15. สกร.อำเภอ มีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้เครือข่ายรับทราบ										
16. สกร.อำเภอ มีการสื่อสารนโยบาย ทิศทางมาตรการที่แสดงถึงการเปิดระบบราชการให้เครือข่ายรับทราบ										
17. สกร.อำเภอ มีการกำหนดผู้ประสานงาน/ผู้รับผิดชอบในทุกขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนเพื่อสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่าย										

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
To Consult: การปรึกษาหารือ										
18. สกร.อำเภอ มีการสร้างวัฒนธรรมหรือค่านิยม ที่เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น										
19. เครือข่ายได้ร่วมปรึกษาหารือหรือแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับวิธีการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม										
To Involve: การเข้ามามีบทบาท										
20. เครือข่ายนำปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทยหรือบุคคลสำคัญของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน										
21. เครือข่ายเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดโครงการ										
To Collaborate: ความร่วมมือ										
22. เครือข่ายเข้ามาร่วมเป็นกลไกในการสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับใช้ในการขับเคลื่อนหรือที่ต้องดำเนินงานร่วมกัน										
23. เครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการ กองทุนหรือมูลนิธิ เป็นต้น										
24. เครือข่ายเข้ามาร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ประสานความร่วมมือของเครือข่ายอย่างเป็นระบบ เช่น การจัดให้มีผู้ประสานงาน (coordinator) ที่มีทักษะความเป็นผู้นำสูง จัดทำกรอบการดูแลจัดระเบียบที่ยึดถือร่วมกัน การระบุบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน การทำงานที่ชัดเจน และมีเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน เป็นต้น										

รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
To Empower: การเสริมอำนาจ										
25. เครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่ เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน										
26. เครือข่ายเข้ามามีบทบาทหลักในการสร้างหรือสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของภาคประชาชนหรือเครือข่ายภาคประชาชนและบริหารจัดการให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดย สกร.อำเภอ ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงาน										

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

ภาคผนวก ซ ผลการวิเคราะห์ความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดย
โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดตัวแปรอิสระ : ปัจจัยภายใน - บรรยากาศ
องค์กร (CL) ด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
Total		30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.948	16

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
Total		30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.914	9

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดตัวแปรอิสระ : ปัจจัยภายใน - นโยบายของ
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ (Po) ด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
Total		30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.971	10

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
Total		30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.970	7

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดตัวแปรอิสระ : ปัจจัยภายใน - สภาวะการทำงาน
ของบุคลากร (Per) ด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.958	11

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.946	9

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดตัวแปรอิสระ : ปัจจัยภายนอก - สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (Pro) ด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.951	10

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.942	9

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดตัวแปรอิสระ : ปัจจัยภายนอก - เครือข่ายความร่วมมือ (MOU) ด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.977	12

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.969	9

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดตัวแปรอิสระ : ปัจจัยภายนอก - นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม (LGO) ด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.983	13

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.974	8

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดตัวแปรตาม : การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
- ประสิทธิภาพการดำเนินงาน (EFF) ด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.959	11

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.916	6

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดตัวแปรตาม : การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
- การบรรลุเป้าหมาย (Go) ด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.949	12

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.925	8

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดตัวแปรตาม : การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
- ความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (Suc) ด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.982	15

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.967	7

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัดภาพรวมด้วยค่า Cronbach's Alpha

แบบวัดทดลองใช้

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.990	110

แบบวัดใช้จริง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.982	72

ภาคผนวก ฅ ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา (Content Validity)

การคำนวณและการแปลผลค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ปัจจัยเชิงสาเหตุของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

คำถามข้อที่	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
บรรยากาศองค์กร								
1. จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุ ระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2. มีการจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกันอยู่เป็นประจำเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3. ผู้บริหารของหน่วยงานแสดงออกถึงการให้ความสำคัญและสนับสนุนการปฏิบัติงาน	1	-1	-1	1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
4. บุคลากรมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานแสดงออกถึงความสามัคคีในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
5. มีการส่งเสริมให้บุคลากรมีการเอื้อเฟื้อแบ่งปันข้อมูลหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ร่วมกันในการปฏิบัติงาน	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
6. สร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรสนับสนุนมุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7. ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนางานอย่างเต็มที่	0	0	0	1	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
8. มีการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งค้นคว้าความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ	0	0	0	1	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
9. มีการนำความรู้จากประสบการณ์ของบุคลากรมาถ่ายทอดพัฒนากิจการงานให้มีประสิทธิภาพสูงอย่างต่อเนื่อง	1	-1	1	-1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
10. มีการสนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรให้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากการลงมือปฏิบัติและพัฒนาขยายผลสู่งานวิชาการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11. มีการสร้างองค์ความรู้การจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับบริบทและสภาพพื้นที่ของหน่วยงาน	1	0	1	0	0	2	0.4	ใช้ไม่ได้
12. มีระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานเฉพาะเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	1	0	0	1	1	3	0.6	ใช้ได้
13. มีความพร้อมด้านการจัดการเินการนำนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติ	1	-1	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
14. จัดโครงสร้างองค์กรและมอบหมายการบริหารหน่วยงานเป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15. มีการมอบหมายงานการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้องให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร	0	0	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
16. มีการส่งเสริม สนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านโดยคำนึงหลักการใช้บุคคลให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ และการสั่งสมประสบการณ์	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ								
17. หน่วยงานมีการบูรณาการแนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าในหลักสูตรการเรียนการสอน	0	0	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
18. หน่วยงานมีการบูรณาการแนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
19. หน่วยงานมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริงในชุมชน	1	0	0	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
20. หน่วยงานมีการประเมินผลและปรับปรุงการเรียนการสอนแบบบูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอ	1	0	0	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
21. หน่วยงานได้ดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมกับภารกิจของหน่วยงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22. หน่วยงานมีการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงาน และแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมในแต่ละระดับ	0	0	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
23. หน่วยงานมีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	1	1	1	-1	1	3	0.6	ใช้ได้
24. หน่วยงานมีการติดตาม ประเมินผลจากการนำนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
25. หน่วยงานมีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติของหน่วยงานตามนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมความสอดคล้องนโยบายที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	-1	1	3	0.6	ใช้ได้
26. หน่วยงานมีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลสะท้อนไปสู่ตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้และเชื่อมโยงขยายผลไปค่าเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง	0	0	1	1	1	2	0.6	ใช้ได้
27. หน่วยงานกำหนดให้มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการผลักดันการถ่ายทอดนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมไปสู่ระดับส่วนงานและระดับบุคคล	0	-1	1	1	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
28. หน่วยงานมีการกำหนดมาตรฐานระบบการดำเนินงานที่บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานตามนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
29. หน่วยงานมีการประเมินผลตามนโยบายการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานมีความชัดเจนสามารถรายงานผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนำไปขยายผลต่อการปฏิบัติครั้งต่อไปได้	0	0	1	1	0	2	0.4	ใช้ไม่ได้
สภาวะการทำงานของบุคลากร								
30. มีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
31. บุคลากรมีการปรับตัวและแสดงออกถึงพฤติกรรม การปฏิบัติงานในการยอมรับนโยบายหรือเป้าหมาย สิ่งแวดล้อมขององค์กรที่กำหนดไว้	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
32. บุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใส่ใจคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
33. บุคลากรพร้อมที่จะรักษาผลประโยชน์สภาพ สิ่งแวดล้อมของหน่วยงานร่วมกัน	1	-1	0	1	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
34. บุคลากรพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้ความร่วมมือกิจกรรมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนอกเหนือจากงานของหน่วยงาน	1	-1	0	1	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
35. ความมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติงานการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมภายในหน่วยงานจะส่งผลให้เกิด	1	-1	0	1	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีพื้นที่การทำงานเกิดความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม								
36. การตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะและพัฒนาสมรรถนะการทำงานของตนเองจะได้รับการสนับสนุนในด้านการฝึกอบรมเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่ การงานตามความรู้ความสามารถ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
37. การปรับรูปแบบวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอจะส่งต่อมาตรการส่งเสริมและดูแลด้านสภาพของบุคลากร	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
38. การคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมภายใต้ส่งผลต่อการออกนโยบายของผู้บริหารเพื่อแสดงจุดยืนด้านมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
39. การได้เสนอข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ทำงานเข้าไปบูรณาการมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมภายในหน่วยงานทุกขั้นตอน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
40. มีความเข้าใจถึงการแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบเริ่มต้นจากส่วนบุคคลมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาโดยบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลที่ถูกต้องเป็นธรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
41. มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาใหญ่ด้วยความเห็นชอบร่วมกันโดยมีผลกระทบต่อกฝ่ายให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และมีการออกข้อตกลงร่วมกันเพื่อแสดงจุดยืนด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร	1	-1	1	0	0	1	0.2	ใช้ไม่ได้
42. การปลูกฝังจริยธรรมมีจิตสำนึกและตระหนักต่อความรับผิดชอบต่อปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดีในด้านสิ่งแวดล้อม	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
43. มีการสนับสนุนในด้านการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่อผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบ	1	-1	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
44. ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือระเบียบวินัยและหลักจรรยาบรรณของหน่วยงานในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม เช่น พฤติกรรมการใช้สิ่งอื่นทดแทนเพื่อลดการใช้ทรัพยากร เช่น งดการใช้โฟม การใช้ถุงผ้า เป็นต้น	0	0	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม								
45. ปัญหาฝุ่นละอองเป็นปัจจัยชักนำให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ เนื่องจาก PM 2.5 เป็นขนาดที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่าอยู่ทุกพื้นที่และกำลังเป็นปัญหาระดับประเทศ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
46. ปัญหาสัตว์พาหะและแมลงนำโรคซึ่งการมีสัตว์พาหะและแมลงนำโรคสามารถส่งผลกระทบต่อมนุษย์ได้ทั้งในลักษณะวงกว้างและเฉพาะพื้นที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ได้ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพโดยตรง	0	0	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
47. ปัญหาน้ำเสียทุกคนทำให้เกิดน้ำเสียทุกวันเพราะมีการอาบน้ำ ชำระล้างอุปกรณ์ต่างๆ ภายในบ้าน มีกิจกรรมต้องใช้น้ำทุกวันโดยน้ำเสียในแต่ละบ้านไหลมารวมกันด้วยระบบรวบรวมน้ำเสียรวมของชุมชนจึงกลายเป็นน้ำเสียชุมชนส่งผลกระทบต่อทั้งระบบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
48. ปัญหาขยะในชุมชน ได้แก่ น้ำเสียจากขยะ กลิ่นเหม็นจากขยะ สัตว์และแมลงพาหะนำโรคจากกองขยะ สภาพขยะที่ไม่นามองยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของคนในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
49. ภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนพฤติกรรมช่วยลดภาวะโลกร้อนทันที	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
50. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและเข้าใจเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำรงชีวิตเพิ่มขึ้น	0	0	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
51. กระแสการรณรงค์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
52. การเปลี่ยนแปลงของช่วงอายุในสังคมส่งผลต่อการเข้ามามีบทบาทการตระหนักถึงความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมของคนทุกช่วงวัย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
53. การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีคิดและพฤติกรรมเพื่อช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน	0	0	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
54. การออกข้อกำหนดทางด้านกฎหมาย ขอบบังคับส่งผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อการอยู่ร่วมกันของชุมชนเพื่อป้องกันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	0	0	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
55. มีกรอบทบทวนหาโอกาสในการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการป้องกัน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่หรือชุมชนเพื่อรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
56. ร่วมกันใช้ทรัพยากรธรรมชาติของหน่วยงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเลือกใช้พลังงานหมุนเวียนสามารถเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับการลดงบประมาณค่าใช้จ่ายลงได้	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
57. มุ่งมั่นร่วมกันแก้ไขมลพิษในชุมชนเบื้องต้นสามารถนำมาบูรณาการสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องโดยสามารถใช้กิจกรรมการจัดการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เป็นฐานได้	0	1	0	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
58. มองเห็นการเปลี่ยนแปลงปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่หรือชุมชนส่งผลกระทบต่อความหลากหลายของชีวิตและการใช้ชีวิตประจำวัน	0	1	1	0	1	3	0.6	ใช้ได้
59. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในระดับที่เป็นกลไกขับเคลื่อนเครือข่ายความร่วมมือกิจกรรมการจัดการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่จะสะท้อนข้อมูลที่สำคัญส่งกลับมายังหน่วยงานส่วนกลางอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
60. ความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเป็นกลไกสนับสนุนระดับต่าง ๆ ที่สามารถให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
61. ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้จากหน่วยงานส่วนกลาง	0	1	-1	0	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
62. ความร่วมมือทางวิชาการจำเป็นต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องให้เกิดการสนับสนุนข้อมูลซึ่งกันและกันให้ครอบคลุมทุกมิติเพื่อนำมาสนับสนุนการจัดการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลาง	0	1	0	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
63. เครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกจำเป็นต้องกำหนดผู้รับผิดชอบไว้ให้ชัดเจนเพื่อความต่อเนื่องและการนำข้อมูลมาใช้ร่วมกัน เช่น รูปแบบคณะกรรมการ คณะทำงาน เป็นต้น	0	0	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
64. ผู้นำชุมชนมีการนำสมาชิกของชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
65. ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนร่วมกันหาแหล่งงบประมาณหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาจัดทำกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมภายในของชุมชน	1	-1	-1	1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
66. ชุมชนมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเพื่อหามาตรการร่วมกันในการรณรงค์ รักษาและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ไว้ให้คนรุ่นต่อไป	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
67. กิจกรรมจิตอาสาหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะของชุมชนมีการบูรณาการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ	1	-1	-1	1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
68. ชุมชนร่วมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อกระตุ้นความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน	1	-1	1	-1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
69. สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
70. มีการวัดผลสัมฤทธิ์ตามค่าเป้าหมายที่ผ่านมาโดยมีการสอบถามความพึงพอใจจากสมาชิกของชุมชน	0	0	0	1	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
เพื่อนำพัฒนา ปรับปรุงในการกำหนดเป้าหมายที่จะดำเนินงานต่อไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของชุมชนร่วมกัน								
71. มีการนำบทบาทของปราชญ์ชุมชน ครูภูมิปัญญาไทยของชุมชนหรือบุคคลสำคัญของชุมชนที่เป็นบุคคลตัวอย่างเข้ามาเป็นองค์ประกอบหนึ่งเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้บรรลุผลสำเร็จ	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
72. มีกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง มีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ในการบริหารราชการของศูนย์การส่งเสริมการเรียนรู้ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูล การร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นร่วมกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
73. มีการเปิดให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างอิสระและเป็นระบบเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	0	1	0	1	0	2	0.4	ใช้ไม่ได้
74. มีการเปิดให้สมาชิกของชุมชนส่วนรวมหรือเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดการมองเป้าหมายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมร่วมกันอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	-1	1	3	0.6	ใช้ได้
75. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของห่วงโซ่คุณค่าของการกำหนดการมองเป้าหมายร่วมกันด้านสิ่งแวดล้อม	0	1	0	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
76. มีความมุ่งมั่นร่วมกันที่จะดำเนินการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
77. การเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างหน่วยงานอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

คำถามข้อที่	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
การศึกษาสิ่งแวดล้อมของรัฐให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่								
78. มีการยอมรับข้อเสนอแนะและการตัดสินใจกับทุกภาคส่วนเพื่อการวางแผนงานโครงการ และวิธีการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ทำหน้าที่จัดระบบและอำนวยความสะดวก	1	-1	-1	1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
79. มีการระบุปัญหา พัฒนาทางเลือก และแนวทางแก้ไขรวมทั้งการเข้ามามีบทบาทร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
80. มีการตกลงการสัญญาาร่วมกันให้กับชุมชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าจะร่วมงานกับชุมชนเพื่อได้ข้อเสนอแนะและแนวความคิดใหม่ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
81. มีการให้สมาชิกของชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินงานในลักษณะเป็นภาคี/เครือข่ายของหน่วยงานการเข้ามามีบทบาทเป็นคณะกรรมการร่วม/คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน ที่มีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่ร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
82. สนับสนุนการจัดกิจกรรมหรือเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยกำหนดเป็นนโยบายและเปิดเผยถึงการปฏิบัติไว้ให้เป็นที่ทราบ	1	1	-1	-1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
83. เปิดเผยข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นการปฏิบัติตามแนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านช่องทางต่าง ๆ ต่อสาธารณะชนประจำปี	1	1	-1	-1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
84. มีการรณรงค์และขอความร่วมมือให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่สนับสนุนทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1	1	-1	-1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
85. ยึดมั่นต่อแนวปฏิบัติสากล หลีกเลี่ยงการร่วมกับองค์กรอื่นในการดำเนินกิจกรรมที่ผิดต่อแนวปฏิบัติสากล	-1	-1	1	0	1	0	0.0	ใช้ไม่ได้
86. การทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริงและลึกซึ้ง ด้วยการให้การเรียนรู้เรื่อง	1	1	-1	-1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
สิ่งแวดล้อมจากการลงมือปฏิบัติจริงตามแนวทางการระดมทุนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการ								
87. การออกแบบกิจกรรมให้เชื่อมโยงกับสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชนและท้องถิ่น อาจนำปัญหาสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ตอบสนองธรรมชาติและความสะดวกของผู้เรียน	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
88. มีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะแสวงหาความรู้ (Discovery Learning) เพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน	1	-1	-1	1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
89. มีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาโดยตรง	1	-1	-1	1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
90. เร่งเสริมสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีจิตใจรักสิ่งแวดล้อม (Environmental Mind) อย่างฝังรากลึก และเป็นพลังสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม	1	-1	-1	1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
91. การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนประชากรที่หลายประเทศทั่วโลกจะต้องพบเจอกับสังคมผู้สูงอายุ จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปภายใต้รูปแบบสัดส่วนประชากรใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	1	-1	-1	1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
92. แนวโน้มหรือทิศทางการศึกษาของรัฐให้มีการย้ายถิ่นฐานเข้าประเทศมากยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มเติมแรงงานหรือสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจ	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
93. เทคโนโลยีจะเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้เกิดข้อได้เปรียบในการปรับตัวซึ่งในปัจจุบันการใช้ประโยชน์จาก AI อย่างมีประสิทธิภาพอาจสามารถขยายโอกาสทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อรัฐบาลสามารถสร้างสินค้าและบริการสาธารณะมาตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีขึ้น	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
94. การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ปัญหาโรคระบาด ตลอดจนการถูก disrupt โดยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ล้วนมีแนวโน้มที่จะส่งผลให้เกิดการ	1	-1	1	-1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
เปลี่ยนแปลงทางความสัมพันธ์ระหว่างในระดับโลก ระดับประเทศ จนถึงระดับสังคม								
95. กฎระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนแนววิธีปฏิบัติ ดั้งเดิมอาจถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงการปรับเปลี่ยนบทบาท หน้าที่เพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงในอนาคต	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

การคำนวณและการแปลผลค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ ตัวแปรตาม การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
1. แสดงออกถึงเจตคติที่ดีเข้าใจชุมชน ยอมรับตนเอง และเข้าไปเป็นส่วนร่วมในชุมชนและท้องถิ่นอย่างเต็มที่	1	-1	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
2. ผลการดำเนินงานเกิดความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นใน ทุก ๆ ด้าน เช่น ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการ ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ด้านเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ด้านงาน เกี่ยวกับการกรรมการสถานศึกษา ด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรมสมาคมมูลนิธิ และดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ อำเภอและชุมชนเป็นหนึ่งเดียวกันจะเกิดความสามัคคี ที่บรรลุเป้าหมายร่วมกัน	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
3. ผลการดำเนินงานจากการสร้างความร่วมมือและ เครือข่ายโดยการนำชุมชนและท้องถิ่นเข้าสู่ สถานศึกษา เช่น การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และสนองต่อ ความต้องการของชุมชนร่วมกัน การขอความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าและผู้ปกครอง เป็นต้น	1	1	1	-1	1	3	0.6	ใช้ได้
4. พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหาร และบุคลากรที่ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและท้องถิ่นที่ ตั้งอยู่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ส่งเสริมเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมทุกขั้นตอนด้วยความ โปร่งใส ตรวจสอบได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
5. สร้างวัฒนธรรมการมองในเชิงระบบโดยเครื่องมือหรือวิธีการที่จะทำให้การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามเป้าหมาย หรือให้เกิดผลตามนโยบายหรือแผนงานที่กำหนดไว้ และมีการนำมิติด้านสิทธิมนุษยชนมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6. มีการสร้างกลไก เครื่องมือ หรือช่องทางอำนวยความสะดวกให้ผู้รับบริการรับรู้สิทธิเข้าถึงบริการของหน่วยงาน รวมทั้งมีช่องทางร้องเรียน ร้องทุกข์ได้โดยสะดวก	0	0	1	0	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
7. มีการสอดแทรก ประยุกต์ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในการอบรม/สัมมนา หรือมีการจัดฝึกอบรม/จัดทำหลักสูตรให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8. มีความสามารถในการบริหารจัดการองค์การ จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดด้วยวิธีการหรือแบบแผนการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้อง และบรรลุวัตถุประสงค์ได้	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
9. มีกลไก การตรวจตรา หรือเครื่องมือในการเฝ้าระวังการทำลายสิ่งแวดล้อมขององค์กร เช่น เฝ้าระวังการดำเนินโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดการละเมิดสิ่งแวดล้อมและชุมชน เป็นต้น	0	-1	1	1	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
10. แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจร่วมกัน โดยแต่ละฝ่ายได้เห็นถึงเป้าหมายและแผนสำหรับอนาคตร่วมกัน	1	1	1	-1	1	3	0.6	ใช้ได้
11. แสดงถึงความเข้าใจที่ตรงกันก่อนการทำข้อตกลง การปฏิบัติงานหรือบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding: MOU) โดยมีการเจรจาต่อรองกัน ซึ่งจะทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงสิ่งที่แต่ละฝ่ายต้องการในข้อตกลง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12. ปฏิบัติตามระยะเวลาที่กำหนดเมื่อต้องให้คำอธิบาย ให้ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจร้องขอ	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
13. ให้ข้อมูลที่ปัจจุบันเมื่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจร้องขอข้อมูลเพิ่มเติมหรือมีข้อสงสัย	1	1	1	-1	1	3	0.6	ใช้ได้
14. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ มีการกำหนดยุทธศาสตร์และมีการเปรียบเทียบข้อมูลผลการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
ปฏิบัติงานมีการวางระบบจัดเก็บรวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงานที่เป็นระบบและครบวงจร								
15. การวางกำลังคนให้เพียงพอและเหมาะสมกับปริมาณงาน ภายในองค์กรมีระบบแบบแผนชัดเจน มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการพัฒนางานให้เกิดผลสัมฤทธิ์	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
16. การวัดผลประเมินผลของการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กร มีเครื่องมือและการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมมีความโปร่งใส ตรวจสอบ ตลอดจนมีการจัดการความรู้นำผลไปใช้ในการดำเนินงาน	0	-1	1	1	1	2	0.4	ใช้ไม่ได้
17. มุ่งเน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์ ไม่เน้นกิจกรรมหรือการทำงานตามระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
18. มุ่งเน้นวัฒนธรรมและอุดมการณ์ร่วมกัน ในการทำงานที่สร้างสรรค์เป็นองค์กรที่มุ่งมั่นจะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้	1	-1	1	-1	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
19. มีการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม (Environmental Policy) ของหน่วยงานให้เป็นไปตามที่สอดคล้องกับส่วนที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20. มีการนำไปปฏิบัติและการดำเนินการ (Implementation & Operation) ตามนโยบายและแผนที่กำหนดไว้โดยดำเนินการให้บรรลุค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21. มีการตรวจสอบและการปฏิบัติแก้ไข (Checking & Corrective Action) เพื่อให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นให้ถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้อย่างเป็นอิสระ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22. มีการทบทวนและปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Management Review & Continual Improvement) เพื่อหาโอกาสในการปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้

คำถามข้อที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	รวม	ค่า IOC	สรุปผล
	1	2	3	4	5			
23. มีแนวทาง วิธีการสื่อสาร ให้ประชาชนรับรู้ ข่าวสาร และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เกิดการดำเนินงานร่วมบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับที่ดีจากประชาชน	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
24. มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	1	-1	0	0	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
25. มีการนำนโยบาย กฎหมายสากลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมาบูรณาการรวมกับการบริหารจัดการ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและเป็นไปตามมาตรฐานสากลที่กำหนดไว้	0	-1	-1	1	1	0	0.0	ใช้ไม่ได้
26. มีการพัฒนาหลักสูตรหรือนำหลักสูตรเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมาปรับใช้ในการพัฒนาบุคลากร	1	-1	0	0	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
27. มีการสนับสนุนช่วยเหลือด้านงบประมาณการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอและเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
28. การฝึกอบรมโดยเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และทัศนคติของบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม	1	-1	0	0	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
29. มีการสัมมนาทางวิชาการในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม และสามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
30. มีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง	1	-1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
31. เสริมสร้างความรู้ จิตสำนึกและความสามารถในการสร้างนวัตกรรมให้กับบุคลากรเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง	1	-1	0	0	1	1	0.2	ใช้ไม่ได้
32. พัฒนาสมรรถนะการทำงานของบุคลากรเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบต่อพัฒนาเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนผ่านกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน และการสร้างวัฒนธรรมเชิงนิเวศ	0	0	1	1	0	2	0.4	ใช้ไม่ได้

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอฉบับนี้ ประกอบด้วยประเด็นสำคัญและหัวข้อที่เป็นองค์ประกอบในภาพรวมค่อนข้างครอบคลุมและครบถ้วนแล้ว หากได้พัฒนาและปรับปรุงในข้อคำถามให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรม จะส่งผลให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจที่ชัดเจนและสามารถตอบได้ตรงกับความต้องการของแบบสอบถามมากที่สุด

ภาคผนวก ญ สรุปผลการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามการวิจัย

ตาราง 18 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแปรต้นปัจจัยภายใน

ตัวแปร	M	SD	ระดับ	ลำดับ
ปัจจัยภายในของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ				
♦ บรรยากาศองค์กร	4.35	0.439	มาก	1
♦ นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ	4.21	0.518	มาก	3
♦ สภาพะการดำเนินงานของบุคลากร	4.29	0.466	มาก	2
รวม	4.29	0.431	มาก	

ตาราง 19 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความคำถามตัวแปรต้นปัจจัยภายใน ประเด็น บรรยากาศองค์กร

ข้อความคำถาม	M	SD	ระดับ	ลำดับ
บรรยากาศองค์กร				
1. ผู้บริหารจัดการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ เครื่องมือ วัสดุ ระบบสนับสนุนที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน	4.35	0.565	มาก	5
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีการเอื้อเฟื้อแบ่งปันข้อมูลหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ร่วมกันในการปฏิบัติงาน	4.49	0.537	มาก	1
3. บุคลากรมีพฤติกรรมการทำงานที่แสดงออกถึงความสามัคคีในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ	4.40	0.551	มาก	2
4. บุคลากรมีการจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ร่วมกันอยู่เป็นประจำ	4.31	0.550	มาก	7
5. บุคลากรร่วมกันสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.36	0.530	มาก	4
6. สกร.อำเภอ มีการสนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรให้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากการลงมือปฏิบัติและพัฒนาขยายผลสู่งานวิชาการ	4.31	0.553	มาก	8
7. สกร.อำเภอ มีระบบสนับสนุนการปฏิบัติงานเฉพาะเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	4.25	0.560	มาก	9
8. สกร.อำเภอ จัดโครงสร้างองค์กรและมอบหมายการบริหารเป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ	4.39	0.539	มาก	3
9. สกร.อำเภอ ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้เฉพาะด้าน โดยคำนึงถึงหลักการใช้บุคคลให้ตรงกับความรู้ความสามารถ และการส่งเสริมประสบการณ์	4.33	0.571	มาก	6
รวม	4.35	0.439	มาก	

ตาราง 20 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความตัวแปรต้น
ปัจจัยภายใน ประเด็น นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ข้อความ	M	SD	ระดับ	ลำดับ
นโยบายของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ				
10. สกร.อำเภอ มีการบูรณาการแนวคิดสิ่งแวดล้อมศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน	4.14	0.590	มาก	7
11. สกร.อำเภอ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมกับภารกิจ	4.22	0.597	มาก	4
12. สกร.อำเภอ จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและแผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมในแต่ละระดับ	4.27	0.592	มาก	1
13. สกร.อำเภอ ติดตาม ประเมินผลจากการนำนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	4.20	0.606	มาก	5
14. สกร.อำเภอ มีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายที่สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	4.23	0.577	มาก	2
15. สกร.อำเภอ กำหนดทิศทางการดำเนินงานการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อไปสู่ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และที่เกี่ยวข้อง	4.22	0.561	มาก	3
16. สกร.อำเภอ กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานตามนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	4.17	0.572	มาก	6
รวม	4.21	0.518	มาก	

ตาราง 21 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความตัวแปรต้น
ปัจจัยภายใน ประเด็น สภาพการทำงานของบุคลากร

ข้อความ	M	SD	ระดับ	ลำดับ
สภาพการทำงานของบุคลากร				
17. บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	4.28	0.519	มาก	5
18. บุคลากรมีการปรับตัวและแสดงออกถึงพฤติกรรม การปฏิบัติงานในการยอมรับนโยบายหรือเป้าหมายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่กำหนดไว้	4.32	0.529	มาก	4
19. บุคลากรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใส่ใจคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	4.37	0.521	มาก	1
20. บุคลากรตระหนักและให้ความสำคัญการพัฒนาทักษะสมรรถนะและได้รับการสนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมให้ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	4.32	0.554	มาก	3
21. บุคลากรมีการปรับรูปแบบวิธีการดำเนินงานตามมาตรฐานส่งเสริมดูแลด้านสุขภาพ เพื่อรองรับต่อสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง	4.28	0.569	มาก	6
22. บุคลากรมีการคาดการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการออกนโยบายของผู้บริหารเพื่อแสดงจุดยืนด้านการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	4.23	0.585	มาก	9
23. บุคลากรได้มีส่วนร่วมเสนอข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ทำงานในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมรองรับต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง	4.25	0.556	มาก	8
24. บุคลากรมีความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบเริ่มต้นจากบุคคล	4.27	0.564	มาก	7
25. บุคลากรได้รับการปลูกฝังจริยธรรม มีจิตสำนึกและตระหนักต่อความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี	4.33	0.563	มาก	2
รวม	4.29	0.466	มาก	

ตาราง 22 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแปรต้นปัจจัยภายนอก

ตัวแปร	M	SD	ระดับ	ลำดับ
ปัจจัยภายนอกของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ				
♦ สภาพปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.95	0.576	มาก	2
♦ เครือข่ายความร่วมมือ	4.20	0.525	มาก	1
♦ นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านสิ่งแวดล้อม	3.81	0.692	มาก	3
รวม	3.99	0.490	มาก	

ตาราง 23 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความตัวแปรต้น ปัจจัยภายนอก ประเด็น สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

ข้อความ	M	SD	ระดับ	ลำดับ
สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่				
26. ปัญหาฝุ่นละออง PM 2.5 ส่งผลให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ และกระทบต่อการดำรงชีวิตประจำวัน	3.81	1.037	มาก	7
27. ปัญหาน้ำเสียของแต่ละบ้านส่งผลต่อแหล่งน้ำธรรมชาติของชุมชน	3.48	1.027	ปานกลาง	9
28. ปัญหาขยะในชุมชนที่ไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ส่งผลต่อสุขภาพจิตของคนในชุมชน	3.67	0.978	มาก	8
29. ภาวะโลกร้อนเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	4.15	0.783	มาก	1
30. กระแสการรณรงค์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น	4.07	0.647	มาก	5
31. การเปลี่ยนแปลงของช่วงอายุในสังคมส่งผลต่อการเข้ามามีบทบาทการตระหนักถึงความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมของคนทุกช่วงวัย	4.13	0.652	มาก	3
32. ชุมชนมีความเข้าใจต่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่	4.04	0.629	มาก	6
33. ชุมชนให้ความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.12	0.621	มาก	4
34. ชุมชนมองเห็นการเปลี่ยนแปลงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน	4.13	0.627	มาก	2
รวม	3.95	0.576	มาก	

ตาราง 24 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความตัวแปรต้น ปัจจัยภายนอก ประเด็น เครือข่ายความร่วมมือ

ข้อความ	M	SD	ระดับ	ลำดับ
เครือข่ายความร่วมมือ				
35. เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ เป็นกลไกที่จะสะท้อนปัญหาหรือข้อเสนอนะเพื่อนำมาปรับวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน	4.30	0.558	มาก	1
36. เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ สามารถให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้	4.26	0.537	มาก	2
37. เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ มีการนำสมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง	4.18	0.592	มาก	7
38. เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหามาตรการรณรงค์ รักษาและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.14	0.660	มาก	9
39. เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อการทำงาน วิสัยทัศน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน	4.17	0.632	มาก	8
40. เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ มีการนำบทบาทของปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทยหรือบุคคลสำคัญของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน	4.22	0.558	มาก	3
41. เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ มีการบวกรให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น เสนอปัญหาและความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนร่วมกัน	4.20	0.590	มาก	4
42. เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ สามารถทำงานด้านสิ่งแวดล้อมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้	4.20	0.559	มาก	5
43. เครือข่ายความร่วมมือของสกร.อำเภอ เสียสละเวลาเพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน และร่วมกันส่งเสริมให้เกิดการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ	4.19	0.590	มาก	6
รวม	4.20	0.525	มาก	

ตาราง 25 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความตัวแปรต้น ปัจจัยภายนอก ประเด็น นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้านสิ่งแวดล้อม.

ข้อความ	M	SD	ระดับ	ลำดับ
นโยบายการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้านสิ่งแวดล้อม.				
44. อปท. เปิดโอกาสให้สกร.อำเภอ มีส่วนร่วมระบุปัญหาพัฒนาทางเลือก และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาล้อม	3.83	0.729	มาก	4
45. อปท. เปิดโอกาสให้สกร.อำเภอ เข้ามามีบทบาทรวมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	3.85	0.710	มาก	3
46. อปท. มีการให้สกร.อำเภอ เข้ามามีส่วนร่วมประเมินผลการทำงานตามนโยบายสิ่งแวดล้อม	3.82	0.740	มาก	5
47. นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของอปท. ให้มีความสำคัญต่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กร และสามารถสนับสนุนการดำเนินงานของสกร.อำเภอ ให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน	3.91	0.686	มาก	2
48. นโยบายด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของอปท. แสดงออกถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถนำมาสนับสนุนกิจกรรมของสกร.อำเภอ ได้	3.96	0.681	มาก	1
49. มีการตกลงร่วมกัน (MOU) ระหว่างอปท. กับสกร.อำเภอ ในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมในการจัดทำแผนปฏิบัติงานทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในท้องถิ่น	3.76	0.831	มาก	6
50. อปท. มีการกำหนดนโยบายเพื่อจัดสรรงบประมาณในการทำโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมสนับสนุนการดำเนินงานของสกร.อำเภอ อย่างต่อเนื่อง	3.67	0.874	มาก	8
51. อปท. มีการกำหนดความต่อเนื่องของนโยบาย โดยให้กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นและผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนสกร.อำเภอ ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	3.72	0.840	มาก	7
รวม	3.81	0.692	มาก	

ตาราง 26 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแปรตาม การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

ตัวแปร	M	SD	ระดับ	ลำดับ
การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ				
♦ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน	4.10	0.571	มาก	3
♦ การบรรลุเป้าหมาย	4.20	0.524	มาก	1
♦ ความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม	4.17	0.538	มาก	2
รวม	4.16	0.513	มาก	

ตาราง 27 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามตัวแปรตาม ปัจจัยการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประเด็น ประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ข้อคำถาม	Mean	SD	ระดับ	ลำดับ
ประสิทธิผลการดำเนินงาน				
1. สกร.อำเภอ ได้รับความไว้วางใจ เชื่อถือ ครัดททา ในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมจากชุมชน	4.24	0.613	มาก	1
2. ผลการดำเนินงานจากการสร้างหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน สามารถทำให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ใช้และเกิดประโยชน์ร่วมกันในชุมชน	4.21	0.561	มาก	2
3. สกร.อำเภอ ได้รับการยกย่องจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานภายนอก	4.14	0.644	มาก	4
4. สกร.อำเภอ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับหน่วยงานหรือบุคคลที่สนใจได้	4.15	0.634	มาก	3
5. มีผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสกร.อำเภอ ได้รับการยกย่องให้เป็นบุคคลต้นแบบในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมจากหน่วยงานภายนอก	3.98	0.727	มาก	5
6. มีการจัดทำผลงานวิชาการการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาของสกร.อำเภอ ที่เป็นมาตรฐานทางวิชาการและเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง	3.86	0.828	มาก	6
รวม	4.10	0.571	มาก	

ตาราง 28 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความตัวแปรตาม
ปัจจัยการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่
ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประเด็น การบรรลุเป้าหมาย

ข้อความ	M	SD	ระดับ	ลำดับ
การบรรลุเป้าหมาย				
7. สกร.อำเภอ มีผลการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายและ จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม การเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม	4.21	0.610	มาก	2
8. สกร.อำเภอ มีผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมาย ตามนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมของกรม ส่งเสริมการเรียนรู้	4.19	0.648	มาก	5
9. สกร.อำเภอ มีผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579	4.18	0.582	มาก	7
10. มีผลการดำเนินงานบรรลุค่าเป้าหมายตามนโยบายการ ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนปฏิบัติการ ของสกร.อำเภอ	4.21	0.568	มาก	1
11. สกร.อำเภอ มีผลการดำเนินงานที่มีผลสัมฤทธิ์ด้าน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน	4.19	0.536	มาก	6
12. สกร.อำเภอ มีผลการใช้จ่ายงบประมาณโครงการ/ กิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นไปตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้	4.19	0.572	มาก	4
13. สกร.อำเภอ มุ่งเน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์ ไม่เน้นกิจกรรม หรือการทำงานตามระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการบรรลุ เป้าหมาย	4.20	0.564	มาก	3
รวม	4.20	0.524	มาก	

ตาราง 29 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อความคำตอบตัวแปรตาม
ปัจจัยการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่
ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ประเด็น ความสำเร็จของในการบริหาร
จัดการสิ่งแวดล้อม

ข้อความคำตอบ	M	SD	ระดับ	ลำดับ
ความสำเร็จของในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม				
14. สกร.อำเภอ มีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับแผนระดับ 1 แผนระดับ 2 และแผนระดับ 3 ตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้	4.22	0.589	มาก	1
15. สกร.อำเภอ มีการบริหารจัดการภายในเพื่อรองรับการ เปลี่ยนแปลงตามนโยบายกฎหมายสากลที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อม	4.21	0.583	มาก	3
16. สกร.อำเภอ มีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหา มีการให้ข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม	4.20	0.593	มาก	4
17. สกร.อำเภอ มีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการ ทำงานเพื่อหาโอกาสในการปรับปรุงกระบวนการบริหาร จัดการสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง	4.18	0.593	มาก	5
18. สกร.อำเภอ มีแนวทาง วิธีการสื่อสารข้อมูลข่าวสารและ สร้างการมีส่วนร่วมให้ประชาชนรับรู้เพื่อการดำเนินงาน ร่วมบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	4.17	0.585	มาก	6
19. สกร.อำเภอ มีการสนับสนุน ช่วยเหลือด้านงบประมาณ การฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอและเหมาะสม	4.21	0.589	มาก	2
20. สกร.อำเภอ มีการสัมมนาทางวิชาการในหัวข้อที่ เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมและ สามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง	4.06	0.663	มาก	8
21. สกร.อำเภอ มีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนา บุคลากรด้านการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็น ประจำและต่อเนื่อง	4.10	0.629	มาก	7
รวม	4.17	0.538	มาก	

ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
The Human Research Ethics Committee of University of Phayao on Humanities and Social Sciences
19 หมู่ 2 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000 เบอร์โทรศัพท์ 05446 6666

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการให้การรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นมาตรฐานสากลได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP

- ชื่อโครงการ** : รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ
- : DRIVEN MODEL FOR MANAGING EDUCATION TO IMPROVE QUALITY OF LIFE BASED ON ENVIRONMENTALLY – FRIENDLY APPROACHES OF LEARNING ENCOURAGEMENT CENTER
- เลขที่โครงการวิจัย** : HREC-UP-HSS 2.2/111/67
- ผู้วิจัยหลัก** : นายบรรศักดิ์ ชูตินทราศรี
- สังกัดหน่วยงาน** : วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
- ที่ปรึกษา** : รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิธิบุทธิ
- สังกัดหน่วยงาน** : วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
- วิธีทบทวน** : แบบเร่งรัด (Expedited)
- รายงานความก้าวหน้า** : ส่งรายงานความก้าวหน้าอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี หรือส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ หากดำเนินโครงการเสร็จสิ้นก่อน 1 ปี

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ เสมอเชื้อ)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่รับรอง : 17 มีนาคม 2567

วันหมดอายุ : 17 มีนาคม 2568

ทั้งนี้ การรับรองนี้มีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ อว ๗๓๒๗/๐๐๖๑

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทย์
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๗ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อธิการบดีส่งเสริมการเรียนรู้

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายบรรศักดิ์ ชูตินทราศรี รหัสนิสิต ๖๑๑๖๒๐๘๔ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากบุคลากรในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขต/อำเภอในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายบรรศักดิ์ ชูตินทราศรี รหัสนิสิต ๖๑๑๖๒๐๘๔ โทรศัพท์ ๐๘๖-๔๗๒-๑๕๔๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพตรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

งานวิชาการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
โทรศัพท์ ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๐๐
โทรสาร ๐๒ ๖๕๕ ๑๑๔๖
E-mail: cmbkk.pr@up.ac.th

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๖๒

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทย์
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๗ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติขอรับข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายบวรศักดิ์ ชูตินทราศรี รหัสนิสิต ๖๑๑๖๒๐๘๔ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ" โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขออนุมัติขอรับข้อมูลเพื่อการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขออนุมัติขอรับข้อมูลแบบสอบถามจากบุคลากรในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขต/อำเภอในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายบวรศักดิ์ ชูตินทราศรี รหัสนิสิต ๖๑๑๖๒๐๘๔ โทรศัพท์ ๐๘๖-๔๗๒-๑๕๕๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพรศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

ที่ อว ๗๓๒๗/ว๐๐๖๓

วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
๕๕ อาคารเวฟเพลส ชั้น ๘ ถนนวิทย์
แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒๗ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขต/อำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายบวรศักดิ์ ชูตินทราศรี รหัสนิสิต ๖๑๑๖๒๐๘๔ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุซุฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ” โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นริญทิวี เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการวิจัยเรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป โดยขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากบุคลากรในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขต/อำเภอในสังกัดของท่าน ตามวันและเวลาที่ท่านเห็นสมควร โดยโปรดแจ้งไปยัง นายบวรศักดิ์ ชูตินทราศรี รหัสนิสิต ๖๑๑๖๒๐๘๔ โทรศัพท์ ๐๘๖-๔๗๒-๑๕๔๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร แพทศรี)

รักษาการแทนรองคณบดีวิทยาลัยการจัดการ รักษาการแทน
คณบดีวิทยาลัยการจัดการ

งานวิชาการ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
โทรศัพท์ ๐๖ ๖๕๕ ๑๑๐๐
โทรสาร ๐๖ ๖๕๕ ๑๑๔๖
E-mail: cmbkk.pr@up.ac.th

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	บวรศักดิ์ ชูตินทราศรี
วัน เดือน ปี เกิด	11 มิถุนายน 2522
สถานที่เกิด	เชียงใหม่
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 บธ.ม. (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2544 บธ.บ. (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่ กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	กรุงเทพมหานคร
ผลงานตีพิมพ์	บวรศักดิ์ ชูตินทราศรี, ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, โกศล มีคุณ และวิภาภรณ์ ภู่วัฒนกุล. (2568). การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์. 10(3). บวรศักดิ์ ชูตินทราศรี, ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, โกศล มีคุณ และวิภาภรณ์ ภู่วัฒนกุล. (2568). รูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสู่ความสำเร็จของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์. 10(4).
รางวัลที่ได้รับ	ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2565 จากมหาวิทยาลัยพะเยา